

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ร 4 ต.ก. 2537

ปริญญาพนธ์

ของ

อุษา อินทปัญญา

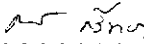
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

ธันวาคม 2536

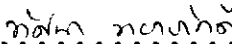
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้
แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

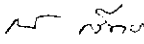
..... ประธาน

(รศ. กมลรัตน์ กรീทอง)

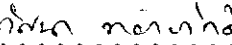
..... กรรมการ

(อาจารย์ ทศนา ทองภักดี)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รศ. กมลรัตน์ กรීทอง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ทศนา ทองภักดี)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ. บังอร เสดนนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. ศิริยุภา นุลสุวรรณ)

วันที่ 30 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ของ รองศาสตราจารย์
กมลรัตน์ กรีทอง อาจารย์ทัศนากองภักดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ บังอร เสดนนท์
ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์
ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา หาสิตะพันธ์
รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดนิทัศน์
ที่กรุณาให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษา ชลิตา ศรีทอง ศึกษานิเทศก์
วรรณี ช่างูชีวิต อาจารย์ใหญ่ คณาจารย์โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ และโรงเรียน
บางน้ำผึ้งใน ที่ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการศึกษา
วิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ ที่เป็น
กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการทดลองด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้
กำลังใจจนการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอบคุณ คุณวีรวรรณ ชัยโกคา ที่กรุณาช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้จนสำเร็จด้วยดี

และสุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณประโยชน์ที่พึงได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้
แก่ บิดา มารดา ผู้มีพระคุณที่ผู้วิจัยเคารพรักเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคอยเป็นกำลังใจและ
สนับสนุนผู้วิจัยให้ศึกษาค้นคว้าจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

อุษา อินทปัญญา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	คำนำ.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ.....	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน.....	21
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	32
	ประชากร.....	32
	กลุ่มตัวอย่าง.....	32
	เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
	แบบแผนการทดลอง.....	37
	การดำเนินการทดลอง.....	39
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	50
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	50
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	50
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การดำเนินการทดลอง.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	53
อภิปรายผล.....	53
ข้อเสนอแนะ.....	56
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก ก.....	68
ภาคผนวก ข.....	159
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	182

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	เปรียบเทียบคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ.....	44
2	เปรียบเทียบคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน ในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ.....	45
3	เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของ นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการ การสอนแบบปกติ.....	46
4	แสดงควมถี่ของมารยาทในชั้นเรียนเป็นรายบุคคลของ นักเรียนในกลุ่มทดลอง ตลอด 3 ระยะ.....	160
5	แสดงควมถี่ของมารยาทในชั้นเรียนเป็นรายบุคคลของ นักเรียนในกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ.....	161
6	เปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนใน กลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติก่อนและหลัง การทดลอง.....	162
7	เปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนใน กลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติก่อนและหลัง การทดลอง.....	163
8	เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนมารยาทในชั้นเรียนก่อน และหลังการทดลองของนักเรียนในกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม.....	164

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง.....	38
2 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	48
3 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 1 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	162
4 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 2 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	163
5 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 3 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	164
6 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 4 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	165
7 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 5 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	166
8 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 6 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	167
9 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 7 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	168
10 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 8 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	169
11 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 9 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	170

12	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 10 และกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ.....	171
13	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 1 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	172
14	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 2 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	173
15	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 3 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	174
16	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 4 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	175
17	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 5 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	176
18	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 6 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	177
19	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 7 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	178
20	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 8 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	179
21	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 9 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	180
22	ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 10 และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	181

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

มารยาทอันดีงามตามสังคมนิยมเป็นเครื่องแสดงความเป็นผู้มีวัฒนธรรม และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การรักษาไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ชาวไทยเป็นชนชาติที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญว่ามีมารยาทงาม มีกฎเกณฑ์ หรือระเบียบแบบแผนในการนอบน้อมคารวะที่ละเอียดละมุนละไม นับเป็นวัฒนธรรมที่เชิดหน้าชูเกียรติ บ่งบอกลักษณะความเป็นไทยได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด (อำนวยการ อารยะกุล. 2526:55) แต่ในปัจจุบันนี้สภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ขณะเดียวกันวัฒนธรรมของต่างประเทศได้แพร่ขยายเข้ามา ส่งผลให้เยาวชนไทยได้รับอิทธิพลต่าง ๆ ทำให้หลงใหลนิยมชมชื่น และประพฤติกฎปฏิบัติตามวัฒนธรรมของชาวต่างประเทศอย่างไม่รู้ตัว จนกระทั่งเยาวชนไทยขาดความอ่อนน้อม นุ่มนวล และขาดความเรียบร้อย จนเกือบจะทำให้มารยาทอันดีงาม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยไม่เหลือไว้ให้คนไทยได้เห็นได้ใช้อีกต่อไป (กรมวิชาการ. 2524:313) เพื่อให้มารยาทซึ่งเป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่สำคัญและควรยึดถือปฏิบัติในสังคมคงอยู่ต่อไป จึงควรส่งเสริมปลูกฝังกิจกรรมมารยาทให้กับเยาวชนไทย เพื่อความรุ่งเรืองมั่นคง และสงบเรียบร้อยของประเทศชาติ (กรมการศาสนา. 2521:21)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้หน่วยงานในระดับต่าง ๆ ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างเสริมและปลูกฝังมารยาทของเยาวชน ดังแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 6 พุทธศักราช 2530-2534 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2533:66) ได้กำหนดนโยบายว่า ควรส่งเสริมให้เยาวชนเกิดความรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม โดยจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม เช่น การจัดประกวดมารยาทไทย การจัดนิทรรศการ การจัด

ศูนย์ศึกษา ค้นคว้าวิจัย ส่วนกองวัฒนธรรม กรมการศาสนา (2521:21) ได้กำหนดหลักในการปลูกฝังความดี 10 ประการ ซึ่งในข้อที่ 6 กล่าวว่า ให้เยาวชนไทยมีความสุภาพอ่อนโยนและมีมารยาทอันดีงามและจากโครงสร้างเนื้อหาสาระหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ด้านจริยศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2530:55) ได้กำหนดเนื้อหาคุณธรรมไว้ 30 ข้อ ในข้อที่ 25 และข้อที่ 26 เป็นเรื่องเกี่ยวกับมารยาท ~~ดังนั้น~~โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญในการเสริมสร้างมารยาทของเด็ก โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานสำหรับเด็กทุกคน จึงควรให้การอบรมสั่งสอนและฝึกปฏิบัติให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของมารยาทไทย (กิตติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่น ๆ. 2532:1)

ปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับมารยาทนักเรียนในชั้นเรียน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 ซึ่งมีอายุระหว่าง 10-12 ปี เนื่องจากในวัยนี้เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงทางกายอย่างรวดเร็ว จึงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของเด็ก ทำให้เด็กมีความหงุดหงิด กังวล (อัจฉรา สุขารมณ์. 2529:176) เด็กในวัยนี้จึงมีการขัดแย้งกันทางด้านอารมณ์ ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านพฤติกรรมในการแสดงออก (สุชา จันทน์เอม. 2520:38) และพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากในชั้นเรียน ~~ดังเช่น~~ ผลการวิจัยของ วรัญญา อธิธรรมากร (2528:45-46) ที่ศึกษาปัญหาในชั้นเรียนของนักเรียนประถมศึกษาพบว่า มีพฤติกรรมดังนี้ ครูกับขณะครูสอน ทะเลาะวิวาท ลุกจากที่เดินไปมา นอนหลับในห้องเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระ อูสาหะ (2534:69-70) ที่กล่าวถึงมารยาทไม่เหมาะสมในชั้นเรียนว่า มีพฤติกรรมดังนี้ นุดคุ้ยกันขณะครูสอน นั่งไม่สำรวม รบกวนผู้อื่น นำเอางานหรือวิชาอื่นขึ้นมาทำ ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ นุดสอดแทรก การโยนหรือเสือกใส่สิ่งของให้ผู้อื่น

จากเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น พบผลที่สอดคล้องกัน คือ นักเรียนไม่ให้ความสนใจในการฟัง ใช้ถ้อยคำและแสดง

กิริยาไม่สุภาพ บุดบึ้งหรือพูดขัดจังหวะขณะครูหรือเพื่อนพูดอยู่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม ควรที่จะแก้ไขอย่างรีบด่วน ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของนักเรียนคือ ครู และครูส่วนใหญ่เท่าที่ผ่านมา ครูมักใช้วิธีแก้ไขโดยการลงโทษ ได้แก่ ว่ากล่าวตักเตือน เขียน (สนชษา จัตรมาศ. 2531:8-9) แต่การลงโทษนั้นหาใช้วิธีการที่จะนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไม่ เพียงแต่เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อระงับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในขณะนั้นเท่านั้น หลังจากที่ถูกครูลงโทษเด็ก เด็กบางคนอาจจะแตกโตะ กระทบเท้า ซึ่งเป็นมารยาทที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ เด็กเกิดความกลัวอาจจะหนีไม่เข้าห้องเรียน เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของเด็ก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. 2526:26)

ในการพัฒนาเรื่องมารยาทในชั้นเรียนให้ได้ผลดี มีหลายวิธี แต่ละวิธีมักเน้นให้นักเรียนมีบทบาทร่วมในชั้นเรียน เช่น การอภิปรายกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เป็นต้น (एका บุญเรือง. 2525:125) ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจการใช้บทบาทสมมติ เพราะบทบาทสมมติเป็นวิธีหนึ่งที่ฝึกให้ผู้แสดงได้แสดงออกด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในภาวะต่าง ๆ (กิศนา แซมมณี. 2519:41) อีกทั้งบทบาทสมมติยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะ และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในขอบเขตของความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง (คมเพชร จัตรสุกุล. 2531:77) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ คอลลินส์ (Collins. 1970:140) ที่กล่าวว่า การที่คนจะเข้าใจผู้อื่นได้ค่านั้น จะต้องให้เขามีโอกาสสวมบทบาทของผู้อื่น นอกเหนือจากที่ตนเป็นอยู่ นอกจากนี้ ทศนีย์ สุภเมธี (2532:116) ยังกล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสนุกสนานและเรียนรู้ความรู้สึกนึกคิด เรียนรู้ที่จะเข้าใจคนอื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และบทบาท

สมมติสามารถเปลี่ยนความรู้สึก และทัศนคติได้สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการแสดงออกซึ่งความคิดของตนและรู้จักรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น (สุนทร จันทรตรี. 2528:115)

นอกจากนี้ จากงานวิจัยของ วรณนภา ศิริทรัพย์ากร (2526:45-47) ที่ใช้บทบาทสมมติในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมเรื่องความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ ผลการวิจัยปรากฏว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหลังจากใช้บทบาทสมมติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เลิศธีระวิวัฒน์ (2533:70) ที่พบว่าผลการใช้บทบาทสมมติสามารถพัฒนาการนั่งตนเองของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ จึงทำให้ผู้วิจัยคิดว่าการใช้บทบาทสมมติ น่าจะเป็นวิธีการสร้างเสริมและปลูกฝังมารยาทในชั้นเรียนได้อีกวิธีหนึ่ง

การที่ผู้วิจัยคิดว่า ควรนำบทบาทสมมติมาปรับมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีอายุระหว่าง 10-12 ปีได้ เนื่องจากเด็กวัยนี้เพื่อนจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทัศนคติ ค่านิยม เรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักให้และรับ เพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคม ชอบคิดแก้ปัญหาด้วยเหตุผล (สุรางค์ ใต้วตระกูล. 2533:63) จึงเหมาะที่จะฝึกฝนมารยาทในชั้นเรียนให้เหมาะสม และจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยให้ครูในโรงเรียน ได้แก่ ครูประจำชั้น และครูประจำวิชาต่าง ๆ ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 90 มีมารยาทไม่เหมาะสมในชั้นเรียน ได้แก่ พูดหยาดคาย พูดแซงหรือพูดขัดจังหวะ พูดกระซิบกระซาบขณะครูหรือเพื่อนพูด โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่ดีและไม่เหมาะสม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้อาจเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูและการอบรมสั่งสอนของครูอาจารย์ ดังนั้นการที่ให้นักเรียนได้ลองสวมบทบาทด้วย

ตนเอง โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงมารยาทในชั้นเรียนที่เป็นปัญหาน่าจะเหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ
2. นักเรียนมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูในโรงเรียนประถมศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ที่มีความสามารถในการใช้บทบาทสมมติ นำบทบาทสมมติไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ

พัฒนาเสริมสร้างมารยาทในชั้นเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536 ที่มีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม จำนวน 24 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536 ที่มีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม จำนวน 20 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรแล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีพัฒนามารยาทในชั้นเรียน แบ่งออกเป็น 2 วิธี ได้แก่
 - 3.1.1 การใช้บทบาทสมมติ
 - 3.1.2 การสอนแบบปกติ
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ มารยาทในชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้บทบาทสมมติ หมายถึง การใช้กิจกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่ผู้วิจัยกำหนดบทบาทและสถานการณ์ ให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มแสดงบทบาท โดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน และถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายโดยแบ่งขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 ขั้นตอนเตรียมการ ครูกำหนดขอบเขตและสถานการณ์สมมติที่ง่าย

และชัดเจนแจ้งให้นักเรียนทราบ

1.2 ชั้นแสดง ครูให้นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติ จัดสถานที่ เตรียมผู้สังเกตการณ์ เริ่มแสดง และหยุดการแสดง ใช้เวลาในการแสดง 10-15 นาที

1.3 ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นโดยเน้นเหตุผลและความรู้สึก

1.4 ชั้นแสดงเพิ่มเติม ครูให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมได้ตาม ข้อเสนอแนะของกลุ่ม

1.5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป นักเรียนแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และช่วยกันสรุป ครูสรุปเพิ่มเติม

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลอง

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง การที่ครูทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการบรรยายพร้อมใช้สื่อต่าง ๆ ตลอดจนการซักถามและสรุป โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ชั้นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรม ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

2.2 ชั้นสอน ครูบรรยายพร้อมใช้สื่อต่าง ๆ ตลอดจนการอภิปราย นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น

2.3 ชั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุป และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน และครูสรุปเพิ่มเติม

วิธีนี้ใช้ในกลุ่มควบคุม

3. มารยาทในชั้นเรียน หมายถึง การแสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเรียบร้อย ของนักเรียนในชั้นเรียนต่อครูและเพื่อนได้อย่างเหมาะสม มารยาทในชั้นเรียนแบ่ง เป็น มารยาททางวาจา ได้แก่ ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด ไม่พูดกระซิบกระซาบ ขณะเพื่อนพูด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดแซง และไม่พูดขัดจังหวะ มารยาททางกาย

ได้แก่ ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย ไม่แสดงสีหน้าเขอะเขี้ยว ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของ หรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น และไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น ในที่นี้ ผู้วิจัยศึกษามารยาทในชั้นเรียน 2 ช่วง คือ ช่วงขณะครูสอนและขณะที่ครูมอบหมายงานให้ทำในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น ในแต่ละช่วง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 มารยาทในชั้นเรียนขณะที่ครูสอน ได้แก่

ก. มารยาททางวาจา

- 1) ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด
- 2) ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด
- 3) ไม่พูดหยาบคายน
- 4) ไม่พูดแซง
- 5) ไม่พูดขัดจังหวะ

ข. มารยาททางกาย

- 1) ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย
- 2) ไม่แสดงสีหน้าเขอะเขี้ยว

3.2 มารยาทในชั้นเรียนขณะที่ครูมอบหมายงานให้ทำ ได้แก่

ก. มารยาททางวาจา

- 1) ไม่พูดหยาบคายน
- 2) ไม่พูดแซง
- 3) ไม่พูดขัดจังหวะ

ข. มารยาททางกาย

- 1) ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น
- 2) ไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยจัดเรียงลำดับหัวข้อดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

ความหมาย

จรรยา คุณมี (2520:161) ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือนำและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนเป็นการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในการสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็นจริง มักมีปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ แฝงมาด้วย

ทิศนา ชัมมณี และคนอื่น ๆ (2522:201) ได้กล่าวถึงบทบาทสมมติว่าเป็นการกำหนดบทบาทของผู้เรียนในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้นตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง

สุมน อมรวิวัฒน์ และคนอื่น ๆ (2526:99) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นเครื่องมือและวิธีสอนอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทที่สมมติขึ้นมานั้น มักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผงงมาด้วย การที่ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่น ๆ จะมีปฏิกริยาโต้ตอบอย่างไรบ้าง นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเอง

คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2531:82-83) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในขอบเขตความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการแสดงที่ครูกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้แสดงบทบาทนั้น โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้สึกเพื่อเป็นการฝึกการแก้ปัญหา และถือเอาการแสดงออกของนักเรียนมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

ประโยชน์ของบทบาทสมมติ

เอนกกุล กรี่แสง (2520:207) กล่าวถึงคุณค่าของบทบาทสมมติไว้ว่า จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนกล้าเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและหมู่คณะ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2522:10-13) กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงความขัดแย้ง ความเป็นจริงของโลกจากสถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การสอนของครูมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยฝึกนักเรียนให้แสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางกาย ทางสังคม ทางภาษาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ผกา สัตย์ธรรม (2524:52) กล่าวว่าบทบาทสมมติจะทำให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวามากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ออกมา เช่น การพูดเก่ง การแสดงบทบาทเหมาะสม ไหวพริบในการแสดง

ชูศรี สนิทประชากร (2525:14-15) ให้ความเห็นว่า บทบาทสมมติจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจน เพราะเรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่สมมติจากเรื่องจริง ๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีการอภิปรายและวิเคราะห์เรื่องราวนั้น ๆ เป็นประโยชน์ในการฝึกให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาตัดสินใจ และสามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สุนทร จันทรรตรี (2528:115) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทบาทสมมติไว้ ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีปัญหาต่าง ๆ เป็นปัญหาของตนเองและเปลี่ยนความรู้สึกและเจตคติโดยไม่รู้ตัว สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ และสามารถสร้างสถานการณ์ให้มีการขบคิดแก้ไขปัญหาได้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการแสดงออก ซึ่งความคิดของตน และรู้จักรับฟังข้อคิดของผู้อื่น

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2531:81) กล่าวถึงคุณค่าของบทบาทสมมติไว้ดังนี้ คือ

1. พัฒนาความสำนึกในปัญหาร่วมกัน ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

และยังเห็นสถานการณ์ทางสังคมโดยทั่วไป

2. มีความเข้าใจในพฤติกรรมของตนเองและพฤติกรรมของผู้อื่น เรียนรู้ที่จะทำตนให้เหมือนคนอื่น รู้สึกเหมือนคนอื่น ค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมของคนอื่น พยายามเข้าใจว่าทำไมบุคคลจึงมีพฤติกรรมอย่างที่เขาปฏิบัติอยู่ ในกระบวนการนี้ บุคคลจะเรียนรู้ที่จะนำความรู้สึกเห็นอกเห็นใจมาทดแทนความรู้สึกในเชิงนิเสธ (Negative feelings)

3. เพื่อเรียนรู้ถึงความเหมาะสมของพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีรากฐานมาจากความรู้สึก

4. เพื่อให้ได้รับเทคนิคที่จะวิเคราะห์สถานการณ์และพบกับปัญหาของกลุ่ม

5. เพื่อพัฒนาตนเองและให้โอกาสบุคคลแต่ละคนทดลองแสดงพฤติกรรม โดยไม่มีการลงโทษ ถ้าหากเขาไม่ประสบความสำเร็จก็จะได้พยายามใหม่

จากเอกสารเกี่ยวกับประโยชน์ของบทบาทสมมติดังกล่าว สรุปได้ว่า บทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เข้าใจความรู้สึกของตนเองมากขึ้น รู้ถึงสาเหตุของพฤติกรรม ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ตลอดจนมีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น โดยที่ผู้เรียนจะมีโอกาสทดลองฝึกการปฏิบัติตนในสังคมหลาย ๆ บทบาท เพื่อปรับพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

หลักการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

การนำบทบาทสมมติไปใช้ให้ได้ผลดีในการเรียนการสอน ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการของการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522: 27-29) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติ ควรใช้หลักให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่

กำหนดไว้ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงอย่างเดียว

2. ในการแสดงบทบาทสมมติ ไม่ควรกำหนดเวลาตายตัวลงไป
3. การเลือกเรื่องที่จะนำมาใช้ ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยากเกินไป ไม่กระทบกระเทือนความรู้สึกของผู้เรียนและเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
4. การใช้บทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่ เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่ใช่เป็นเพียงคันการเรียนเพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติเมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และฝึกทักษะในการปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์ ไม่ใช่นำมาใช้เพราะสนุก และผู้เรียนชอบ เพราะถ้านำมาใช้บ่อยเกินไป จะทำให้ประสิทธิภาพลดลง

ขอบเขตของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524:146) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ผู้แสดงควรได้รับการเตรียมตัวอย่างดี นอกจากกลุ่มจะมีความสามารถในการรับรู้และใจกว้างพอที่จะทดลองไปพร้อม ๆ กัน
2. สถานการณ์ที่ใช้ควรเป็นจริง ทำได้และชัดเจนพอสำหรับสิ่งที่ต้องการสอน
3. ปกติผู้แสดงมักเสแสร้งกับบทบาทของตน ซึ่งจะทำให้บทบาทสมมติกลายเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิง ผู้แสดงจะต้องตระหนักว่า บทบาทเหล่านั้นควรตีแผ่ความเป็นจริงเท่าที่จะทำได้
4. การใช้บทบาทสมมติ อาจเป็นวิธีที่สิ้นเปลืองเวลา ปกติแล้วกระบวนการของการสอนแบบนี้ต้องใช้เวลาน้อยหนึ่งชั่วโมง

5. บทบาทสมมติต้องอาศัยจินตนาการของกลุ่มด้วยพอสมควร
6. บทบาทสมมติต้องการบรรยากาศที่อิสระในการอภิปรายและซักถาม
7. บทบาทสมมติเป็นวิธีที่อาศัยกระบวนการกลุ่ม ไม่ใช่การชี้แนะของใครคนใดคนหนึ่ง และไม่ใช่สื่อสำหรับใช้ในการทำให้ผู้เรียนผลิตผลงาน
8. การใช้บทบาทสมมติให้ได้ผล ควรให้กลุ่มได้เกิดความคุ้นเคยซึ่งกันและกันก่อน เพราะถ้าผู้เรียนยังใหม่ต่อกัน ทำให้ปฏิริยาตอบโต้ต่อสถานการณ์ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

รูปแบบของบทบาทสมมติ

ทิศนา แชมมณี (2519:43-44) กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมติในการเรียนมี 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบมีบทเตรียมไว้ หมายถึงการใช้บทบาทสมมติเข้ามาช่วยในการสอนโดยที่ผู้สอนได้เตรียมบทมาล่วงหน้า หวังจะให้ผู้เรียนได้เรียนไปตามแบบแผนและขั้นตอนที่เตรียมไว้ เช่น ครูเตรียมว่าจะใช้บทบาทสมมติช่วยในการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ครูจะเตรียมสถานการณ์สมมติมาล่วงหน้าและเตรียมบทบาทมาอย่างเรียบร้อย เมื่อเข้าสอนครูจะสอนและใช้บทบาทสมมติตามขั้นตอนที่เตรียมมา
2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง การใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือช่วยในการสอนตามวาระและโอกาสที่อำนวย ครูไม่ได้เตรียมบทบาทมาให้ผู้เรียนล่วงหน้า

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524:146) ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทสมมติที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนว่า แบ่งออกได้ 2 วิธี คือ

1. กำหนดสถานการณ์และแนวการแสดงไว้ แต่ผู้แสดงยังคงมีโอกาสตอบโต้ในสถานการณ์ด้วยตนเอง เช่น สถานการณ์ที่กำหนดอคติความลำเอียง

บางอย่างไว้

2. กำหนดสถานการณ์ไว้ แต่เปิดโอกาสให้ผู้แสดงตอบได้ในสถานการณ์ด้วยตนเองอย่างมีอิสระมากกว่า เพราะไม่ให้แนวทางไว้ว่าควรแสดงไปในทางบวกหรือทางลบ ได้แก่ สถานการณ์ที่ระบุแต่สิ่งแวดล้อม ไม่กำหนดเจตคติที่ผู้แสดงพึงมี

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท หมายถึง การที่ครูกำหนดสถานการณ์และแนวทางในการแสดงบทบาทสมมติไว้ให้ผู้เรียนแสดงไปตามแบบแผนและขั้นตอนที่ครูเตรียมไว้ โดยแสดงตามบทตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้

ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ

แชฟเทล และ แชฟเทล (Shaftel and Shaftel. 1967:65-66) ได้แบ่งขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติไว้ ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหาและอุ้่นเครื่อง
2. ขั้นกำหนดผู้แสดง
3. ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์
4. ขั้นเตรียมพร้อมก่อนการแสดง
5. ขั้นแสดงบทบาท
6. ขั้นอภิปรายและประเมินผล
7. ขั้นแสดงซ้ำ
8. ขั้นอภิปรายหลังการแสดงซ้ำ
9. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นทั่วไป

ทิสนา แชมมณี (2519:44-47) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้บทบาทสมมติไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หรือการใช้

บทบาทสมมติแบบไม่ได้เตรียมบทไว้ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ชั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1 การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ว่าอะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็น และเรียนเพื่อความเข้าใจ กำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

1.2 เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง

2. ชั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

2.1 การอุ่นเครื่อง เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกับในเรื่องที่จะเรียน ครูอาจเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้นักเรียนฟัง

2.2 การเลือกตัวผู้แสดง อาจเลือกบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบทบาทหรือบุคคลที่มีลักษณะตรงกันข้ามก็ได้

2.3 การจัดฉากแสดง หลังจากที่ได้ผู้แสดงแล้วจึงจัดฉากแบบสมมติขึ้นเพื่อให้การแสดงใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจเป็นแบบง่าย ๆ จนถึงแบบหรูหรา

2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย มิฉะนั้นการอภิปรายและการวิเคราะห์หลังการแสดงจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.5 การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ครูต้องช่วยจัดความตื่นตัว ความประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

2.6 การแสดง การแสดงควรเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดแย้งกัน นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

2.7 การตัดบทการแสดง ควรมีการตัดบทและหยุดการแสดงเมื่อ

2.7.1 การแสดง ได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์

อภิปรายได้

2.7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ถ้าแสดงต่อไป

2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้ เพราะเกิดการเข้าใจผิดบางประการ

2.7.4 การแสดงจบเรื่อง

3. ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง การวิเคราะห์ผลการแสดงมักเป็นไปในรูปของการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายเป็นไปในรูปใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจให้ผู้แสดงเปิดเผยความรู้สึกและเสนอความคิดเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่แสดงออก การอภิปรายจะต้องไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร การเรียนรู้ทั้งหลายมุ่งอยู่ตรงนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม ในกรณีที่การแสดงครั้งแรกได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ หรือมีผู้เสนอแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา ก็อาจมีการแสดงใหม่อีก

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งอาจเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอด

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงใช้ขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติเป็น 5 ชั้น ดังนี้

1. ชั้นเตรียมการ ครูกำหนดขอบเขตและสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนแจ้งให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นแสดง ครูให้นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติ จัดสถานที่เตรียมผู้สังเกตการณ์ เริ่มแสดงและหยุดการแสดง ใช้เวลาในการแสดง 10-15 นาที
3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นโดยเน้นเหตุผลและความรู้สึก
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ครูให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมได้ ตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม
5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปแล้วครูสรุปเพิ่มเติม

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

แฮนเลย์ (Handley. 1975:3383-3384-A) ได้วิจัยการแสดงบทบาทสมมติในการสอนสังคมศึกษากับนักเรียน 3 ระดับ คือ ระดับ 4, 5 และ 6 โดยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติเอง ส่วนพวกที่ไม่ได้แสดงจะเป็นผู้สังเกตและร่วมอภิปรายในตอนท้าย ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม นักเรียนมีความตั้งใจและสนใจดีกว่าเดิม นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความมั่นคงในความคิดเห็นมากขึ้น

ลอนนอตตี (Lonnotti. 1977:142) ศึกษาการใช้บทบาทสมมติฝึกการเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน กับเด็กอายุ 6-9 ปี ปรากฏว่าเด็กที่ได้รับการฝึกด้วยบทบาทสมมติมีพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โคโลเนย์ (Coloney. 1977:4977-A) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ระดับ 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน

แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองทุกวัน วันละ 30 นาที ตลอด 2 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า ผลการใช้บทบาทสมมติมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็กทำให้เด็กมีสังคมมิติดีขึ้น ผลการทดลองของ โคโลเนย์ สอดคล้องกับผลการทดลองของ หลเซอร์ (Leyser. 1979:7342-A) ซึ่งทดลองใช้บทบาทสมมติกับเด็กที่มีสังคมมิติต่ำ จำนวน 65 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ผลการทดลองพบว่า การแสดงบทบาทสมมติช่วยให้เด็กที่มีสังคมมิติต่ำ เข้ากับเพื่อนไม่ได้ นั้น มีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น

มาร์ช และเซราฟิกา (Marsh and Serafica. 1977:141) ได้ศึกษาความเข้าใจในความยุติธรรม โดยใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนอายุ 4-10 ปี จำนวน 20 คน การวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในเรื่องความยุติธรรมเพิ่มขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

สุนีย์ ชุ่มจิต (2523:52) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้านการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฉลวยศรี มีใจเย็น (2526:57-59) ศึกษาการทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีการพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวที แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (2528:49-55) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาท

สมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยการให้บทบาทสมมติ มีการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดุษฎี ทรัพย์ประุง (2529:54) ศึกษาผลการให้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ผลการทดลอง ปรากฏว่าการสอนโดยใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานมากกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา เลิศธีระวิวัฒน์ (2533:69-70) ศึกษาผลของการให้บทบาทสมมติที่มีต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 37 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติที่ครูกำหนดสถานการณ์ให้มีการพึ่งตนเองสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรรณทิพย์ พันทอง (2534:70) ได้ศึกษาการพัฒนาวินัยในตนเองโดยใช้บทบาทสมมติแบบมีบทบาทและแบบไม่มีบท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 คน จากการศึกษาพบว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมติแบบมีบทมีวินัยในตนเองสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่สามารถช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น เช่น การปรับตัว ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัย ความกตัญญูกตเวที เป็นต้น นอกจากนี้การแสดงบทบาทสมมติมีส่วนช่วยในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และช่วยให้ครูเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน

ความหมาย

คำว่ามารยาท ตามความหมายในพจนานุกรมเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531:413) ได้ระบุว่าเป็นคำนามซึ่งหมายถึง "กิริยาวาจา ที่ถือว่าเรียบร้อย" มารยาทเป็นระเบียบของสังคมอย่างหนึ่งซึ่งทุกชาติจะกำหนด ระเบียบตามสภาพของสังคมของตน มารยาทแต่ละชาติจึงอาจเหมือนกันบ้าง แตกต่าง กันบ้าง แต่ก็กำหนดไว้ให้เหมาะสมกับชาตินั้น ๆ อยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมาย ของคำว่ามารยาทไว้ดังต่อไปนี้

ดุษฎี มาลากุล (2515:1) กล่าวว่า มารยาท คือ กิริยา วาจา ที่ถือว่า สุภาพเรียบร้อย ซึ่งบางขณะต้องประกอบด้วย การเสียสละความพอใจส่วนตัว เพื่อทำ ความพอใจให้ผู้อื่น

ชำนาญ นิสารัตน์ (2521:86-87) ได้แบ่งมารยาทไทยออกเป็น 2 ประเภท คือ มารยาททางกายและมารยาททางวาจา ซึ่งมารยาททางกายแบ่งออกเป็น 7 ประการ ได้แก่ การยืน การเดิน การนั่ง การแสดงความเคารพ การ เข้าพบผู้ใหญ่ การส่งและรับสิ่งของจากผู้ใหญ่ และการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ส่วนมารยาททางวาจา ได้แก่ การระวัง การไม่กล่าววาจาเท็จ การสำรวจวาจา การไม่กล่าววาจาขูข่ม การไม่กล่าวคำหยาบคายหรือไม่สุภาพ การแสดงความคิดเห็น การเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี การกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ และลงท้ายคำพูดว่ารับ/ค่ะ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525:2) ได้ให้ความหมาย ของมารยาทว่า หมายถึง กิริยาอาการที่ควรประพฤติปฏิบัติอย่างมีขอบเขต หรือมี ระเบียบแบบแผนอันเหมาะสมแก่กาลเทศะและสังคม ได้แก่ การยืน การเดิน การ นั่ง การนอน การแสดงความเคารพ การรับของ ส่งของ

พัว อนุรักษ์ราชมณเฑียร (2526:1) กล่าวว่า ความมีมารยาท หมายถึง การมีกิริยา วาจา ใจ สุภาพเรียบร้อย ชาตไทยได้กำหนดแบบอย่างของมารยาทไว้หลายอย่างหลายชนิด ล้วนแต่เหมาะสมและอาจดัดแปลงแก้ไขให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและกาลสมัยได้ กิริยามารยาทของไทยแต่ละท่าแต่ละแบบนั้น ล้วนไม่ขัดกับการใช้วิถีวะประกอบท่า จึงเป็นท่างดงามและถูกต้องตามลักษณะของกายวิภาคทั้งสิ้น กุลบุตรกุลธิดาไม่ว่าชาติใด ถ้าได้รับการศึกษาและอบรมมาดีแล้วทั้งกาย วาจา ใจ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นสุภาพชน สุภาพชนจะรู้จักเห็นขวรั้งใจตนเอง มีความละเอียดรอบาปละเอียดใจตนเอง ไม่ยอมประพฤติกการที่ไม่เหมาะสมและสำนึกในเรื่องกิริยามารยาทของตนเองอยู่เสมอ

พระอภ โปษะกฤษณะ (2530:2) ได้กล่าวถึงมารยาทไว้ว่า มารยาท หมายถึง ความประพฤติเรียบร้อย ซึ่งมุ่งไปถึงกิริยาท่าทาง แต่ความจริงมีความหมายกว้างออกไปถึงการแสดงออกทุกอย่างของมนุษย์เรา เช่น กิริยาท่าทาง สีหน้า คำพูด การแต่งกาย

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า มารยาท หมายถึง การแสดงกิริยา วาจาที่สุภาพเรียบร้อยได้อย่างเหมาะสมแก่กาลเทศะ ตัวบุคคล

ลักษณะของผู้มีมารยาทดี

กรมวิชาการ (2529:51-53) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรอบรมเด็กไทยให้เป็นผู้มีมารยาทดี อันจะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จนเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งควรพิจารณาถึงความสำคัญของการอบรมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การอบรมให้เด็กไทยเป็นคนเรียบร้อยสุภาพอ่อนน้อม ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ

1.1 ทางกาย ได้แก่ การมีกิริยามารยาทเรียบร้อยในการพูด นั่ง

เดิน ขึ้น ต้องไม่ให้พรวดพราดถูกผู้อื่น หรือถูกสิ่งของล้มหรือตั้งโครมคราม เมื่อผู้ใดกำลังดูอะไรอยู่ต้องไม่ยื่นบังหน้า ขวางสายตาเขา ไม่เดินตัดหน้าผู้อื่นในระยะใกล้ชิด ถ้าจำเป็นต้องทำ ดั่งนั้นก็ต้องกล่าวคำขอโทษเขาเสียก่อน ถ้าเขานั่งหรือนอนอยู่ต้องไม่เดินข้ามกรายเข้าไป แม้การขึ้นก็ควรให้ห่าง อย่ายื่นค้ำศีรษะคน อย่าเดินเสียดสี กระทบกระทั่งผู้อื่น อย่าหยิบสิ่งของข้ามกรายผู้อื่น ไม่โยนหรือเสือกไสของให้ผู้อื่น

1.2 ทางวาจา ได้แก่ การระวังคำพูดต้องรู้จักใช้เสียงให้นุ่มนวล อ่อนหวาน อย่าใช้เสียงตวาดกระโชกกระชาก หรือพูดห้วน ๆ ต้องไม่กล่าวคำหยาบ เมื่อพูดกับผู้ใดก็อย่าพูดให้ตั้งจนเกินไป ควรพูดให้ตั้งพอสมควร ในขณะที่ผู้อื่นพูดอยู่ เราต้องไม่พูดสอดพูดรวนหรือแย้งพูด ให้เขาพูดจนจบเสียก่อนแล้วจึงพูดและคนที่พูดก่อนนั้นก็ควรรู้จักหยุดพูดให้คนอื่นเขาพูดบ้าง อย่าพูดเสียคนเดียวในเวลาที่คุณอื่น ๆ เขาต้องการความเงี่ยบเพื่อทำงานหรือคิดตริตรวง

1.3 ทางใจ ได้แก่ การไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน แสดงความกำเริบหยิ่งยโส ถ้ามพบสิ่งใดไม่ถูกต้อง แม้โกรธก็ต้องไม่แสดงความโกรธออกมาให้เห็น ต้องไม่บันดาลโทสะจนเสียกิริยา ไม่ปล่อยใจให้ตกอยู่ในความโลภ โกรธ หลง มีสติสัมปชัญญะมั่นคง

2. เด็กไทยได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนมีสัมมาคารวะ รู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ รู้จักเคารพผู้อื่นและเคารพสิ่งที่ผู้อื่นเขาเคารพ

2.1 ทางกาย เด็กต้องมีกิริยาสุภาพเรียบร้อยเมื่ออยู่เฉพาะหน้าผู้ใหญ่เช่น ต้องไม่ยื่นมือ ยื่นส่ายหัวไปมา ต้องไม่นั่งไขว่ห้าง ไม่นั่งกระดิกเท้า หรือเขย่าเข่า ไม่นั่งเหยียดเท้า ถ่างขา หรือนั่งขัดสมาธิ ควรนั่งให้เรียบร้อย ถ้ายืนรวมกันหรือนั่งรวมกันกับผู้ใหญ่ ต้องไม่ขึ้นไปนั่งหรือยืนข้างหน้าผู้ใหญ่ ถ้าเดินก็ต้องไม่เดินขึ้นหน้า หรือเดินผ่านผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่ที่นั่ง เด็กไม่ควรนอนเมื่อผู้ใหญ่นอนอยู่ ไม่ควรขึ้นหรือเดินผ่าน ควรนั่งหรือคลานผ่านไป ไม่ยื่นหรือยื่นหันหลัง

ให้ผู้ใหญ่ เมื่อพบผู้ใหญ่ผู้น้อยต้องเป็นฝ่ายแสดงความเคารพผู้ใหญ่ก่อนและผู้ใหญ่ต้องแสดงความเคารพตอบ การแสดงความเคารพของไทย มีการไหว้ การกราบ การคำนับ การยื่นตรง ก็ต้องใช้ให้เหมาะสมกับเวลา บุคคล สถานที่ และโอกาส

2.2 ทางวาจา คนไทยต้องรู้จักกล่าววาจาสุภาพและแสดงถึงความเคารพผู้อื่น เช่น ไม่พูดจาล้อเลียน หลอกลวงผู้ใหญ่ ไม่ล้อเลียนผู้ใดให้เขาได้อาย ไม่กล่าวถึงสิ่งที่ไม่ดีของผู้ที่เขารักใคร่นับถือให้เขาฟัง ไม่กล่าวเสียดสีเยาะเย้ย แดกดัน ถากถางผู้อื่น ไม่นินทาว่าร้ายให้เขาเสียหาย ต้องไม่กล่าววาจาติเตียนสิ่งที่ผู้อื่นเคารพ เมื่อตนทำพลาดพลั้งล่วงเกินผู้อื่นไม่จงใจ ควรกล่าวขอโทษเขาเสมอ เมื่อผู้อื่นทำประโยชน์ให้แก่ตนแม้เขาจะทำตามหน้าที่ก็ควรกล่าวคำขอบคุณเขาด้วย

2.3 ทางใจ ต้องมีใจเคารพผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ต้องมีความนอบน้อมนับถือผู้ใหญ่ และต้องมีใจอ่อนโยน เมตตากรุณาต่อผู้น้อย

3. เด็กไทยได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีกิริยามารยาทเป็นที่น่ารัก การก้าวกานให้เป็นที่น่ารักของผู้อื่น หมายความว่าถึงการไม่ทำสิ่งใดให้ขัดใจผู้อื่น ไม่สร้างความไม่พอใจให้ผู้อื่น ต้องแสดงกิริยามารยาทให้เข้ากับผู้อื่นได้

3.1 ทางกาย ต้องไม่แสดงกิริยาขัดขวางสิ่งที่นิยมกัน เช่น ขณะที่เขานั่งอยู่กับพื้น ตนเองต้องไม่ไปยืนอยู่และในเวลาที่เขายืนเดินกันอยู่ก็ต้องไม่ไปนั่งกับพื้น ในเวลาที่เขามีทุกข์โศก ต้องไม่แสดงกิริยารื่นเรึง ในสถานที่ที่เขารื่นเรึงกันก็ต้องไม่ทำกิริยาเศร้า ควรแสดงกิริยาสนุกสนานเบิกบานให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และโอกาส เมื่อไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นต้องกลมเกลียวร่วมสนุกร่วมลิ้ามากกับเขาด้วย ไม่แยกไปหาความสบายส่วนตัว ถ้าไปเป็นแขกในบ้านใดก็ต้องรู้จักเกรงใจเจ้าของบ้านว่าเขาจะมีกิจธุระหรือทำสิ่งใดบ้าง จึงไม่ควรไปนั่งในบ้านของผู้อื่นให้นานเกินสมควร ถ้าเป็นเจ้าของบ้าน เมื่อมีแขกมาหาต้องไม่ปล่อยให้แขกคอยนาน ต้องเชื้อเชิญทำการต้อนรับให้เหมาะสมไม่แสดงอาการเฉยเมยรำคาญหรือเบื่อหน่าย

แขก ต้องไม่แสดงกิริยาโกรธเคืองหยาบคาย ผู้คนในบ้านต้อนรับแขก ต้องแนะนำ ให้แขกรู้จักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือที่อยู่ในบ้านด้วย เมื่อแขกลากลับต้องไปส่งแขก ในระยะสมควร อย่างน้อยก็ต้องถึงประตูบ้าน ในเวลาที่อยู่รวมกลุ่มกันต้องไม่ กระชิบกระชาบกับผู้ใดผู้หนึ่งเป็นพิเศษ หรือพูดด้วยวาทะที่ผู้อื่นไม่เข้าใจ เมื่อพบ ใครต้องไม่จ้องดูเขาอย่างเพ่งนิต หรือดูตลอดตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า หรือแสดงความ สนใจในเครื่องแต่งกายหรือรูปร่างอันผิดปกติของเขา

3.2 ทางวาจา ต้องไม่กล่าวถึงสิ่งอัปมงคลในเวลาที่เขามุ่งงานมงคล ต้องไม่พูดตลกโปกฮาในเวลาที่เขาจะพูดกันเป็นงานเป็นการ และไม่ควรรนำเรื่องการ งานมาพูดขัดจังหวะที่เขาจะพูดคุยสนุกสนาน ต้องไม่พูดอะไรให้ผู้อื่นแก้กระดากอาย ไม่ก่อนและติรูปกายหรือเครื่องแต่งตัวของผู้อื่น เมื่อเข้าไปในบ้านผู้อื่นต้องไม่ติเตียน เครื่องแต่งบ้านหรือสิ่งของที่เขาวางไว้ ไม่ติเตียนเด็กเล็กลูกหลานหรือคนในบ้านของเขา ต่อตัวเจ้าของบ้าน ไม่ควรโอ้อวดความเก่งหรือความดีของตัวเองซึ่งจะทำให้เขา รำคาญ ถ้าเขาเล่าปรับทุกข์เรื่องใดก็ควรแสดงความเห็นใจ หากเขาต้องการความเห็น จึงค่อยแนะนำแต่ไม่ควรกล่าวตำหนิโทษของเขาตรง ๆ

3.3 ทางใจ ต้องรู้จักเกรงอกเกรงใจคนอื่นไม่เอาแต่ใจตัวเอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534:62) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีมารยาทที่ดีโดยทั่ว ๆ ไปที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ มารยาทในการฟัง ดังนี้

1. ส่งเสริมการพูดของผู้พูดโดย

1.1 ให้ความสนใจผู้พูด มองผู้พูด

1.2 แสดงท่าทางยอมรับผู้พูด เช่น พยักหน้าแสดงการเห็นด้วย

ปรบมือให้กำลังใจ

1.3 แสดงการยอมรับผู้พูดทางคำพูด เช่น พุดชมเชย พุดให้

กำลังใจ พุดสนับสนุน เป็นต้น

1.4 ให้เกียรติผู้พูด เช่น แสดงความเคารพ ขออนุญาต ขอโทษ เป็นต้น.

2. ไม่ทำลายบรรยากาศในการพูดโดย

2.1 ไม่พูดคุยกันขณะผู้พูดกำลังพูด

2.2 ไม่ทำงานอื่นขณะผู้พูดกำลังพูด

2.3 ไม่พูดแซงหรือพูดขัดจังหวะผู้พูด

2.4 ไม่พูดแซว ล้อ เลียนผู้พูด

มารยาทในการพูด ดังนี้

1. ไม่พูดยืดขาเวกเกินไปหรือนานเกินไป

2. ให้โอกาสผู้อื่นพูดบ้าง

3. ไม่พูดวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล

4. ไม่พูดก้าวร้าวผู้อื่น

5. ไม่พูดดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า บุคคลที่มีมารยาทดี จะต้องเป็นผู้มีความสุภาพอ่อนน้อมทั้งกาย วาจา ใจ มีสัมมาคารวะ รู้จักเคารพผู้อื่น ตลอดจนแสดงกิริยามารยาทให้เข้ากับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและโอกาส

มารยาทมีคุณค่าต่อผู้ประพฤติ ปฏิบัติ และต่อสังคม

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (2530:2) กล่าวถึงคุณค่าของมารยาทว่า คนไทยได้รับการยกย่องจากต่างชาติมาช้านานว่าเป็นผู้มีมารยาทอ่อนโยน นุ่มนวล น่ารัก บางคนในสมัยนี้คิดว่ามารยาทไทยนั้นล้าสมัย แต่ถ้าคิดให้ดีแล้วจะเห็นว่าผู้ที่มีมารยาทที่ดีนั้น ก็คือ ผู้ที่ปรับปรุงตนให้เหมาะกับเวลา และสถานที่ หรือกาละเทศะเป็นสำคัญ ฉะนั้นผู้ที่มีมารยาทก็คือ ผู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ประโยชน์ของผู้ที่มีมารยาทมีอยู่ 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์ของผู้ปฏิบัติ คือ
 - 1.1 เป็นการเสริมบุคลิกลักษณะของตนเองให้เป็นผู้มีเสน่ห์ เป็นที่ชื่นชมนิยมนับถือแก่ผู้ได้พบเห็น ได้ติดต่อด้วย
 - 1.2 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีสุขภาพดี เพราะท่วงท่าที่เป็นมารยาทอันดีงามนั้น ทำให้ร่างกายมีความสมดุลไม่เป็นสาเหตุของโรคภัยในภายหลัง
2. เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม สังคมมีความสุข ทำให้ผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกันไม่ได้รับความเดือดร้อน

มารยาทในชั้นเรียน

มารยาท หมายถึง การแสดงออกทางกิริยาท่าทาง การกระทำและคำพูดที่สุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะเหมาะสมกับกาลเทศะ ตัวบุคคลและสถานที่ (วิชิต คณิงสุขเกษมและคณะ. 2532:247) มารยาทเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนให้เกิดเป็นนิสัย คือ กระทำเป็นประจำด้วยความเคยชิน ผู้มีมารยาทที่ดีงาม นอกจากช่วยสร้างเสริมบุคลิกลักษณะที่ดี เป็นที่ยกย่องนับถือแก่บุคคลทั่วไปแล้ว ยังแสดงถึงการเป็นผู้มีความเจริญทางจิตใจ และวัฒนธรรมอันดีงาม (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. 2529:24) การอบรมสั่งสอนเรื่องมารยาทควรได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เยาว์วัย นอกจากบ้านจะเป็นแหล่งถ่ายทอดกิริยามารยาทให้กับเด็กแล้ว โรงเรียนก็เป็นสถาบันที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งที่ฝึกสอนให้เด็กมีความประพฤติกิริยามารยาทที่ดี มีกฎข้อบังคับและระเบียบวินัยให้นักเรียนถือปฏิบัติ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน หากนักเรียนปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนหรือกฎเกณฑ์ของชั้นเรียนด้วยการแสดงกิริยา วาจาที่สุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ แสดงว่านักเรียนมีกิริยามารยาทที่ดี (แถม ชอบศึก. 2526:69)

ในชั้นเรียน การแสดงกิริยามารยาทต่อกันอย่างเหมาะสม จะทำให้การดำเนินการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา (2521:27) กล่าวว่า นักเรียนมีบทบาทในการเรียนการสอนอย่างมาก หากนักเรียนขาดมารยาทในชั้นเรียน ซอบบุดคุยกันในขณะที่ครูสอน ลูกเดินเพ่นพ่าน หรือถามครู โดยไม่ดูจังหวะหรือโอกาสอันควร ก็จะทำให้การเรียนการสอนหยุดชะงัก ไม่ราบรื่นได้ นอกจากนี้ ดารณี อุทัยรัตนกิจ (2532:64) ยังได้กล่าวว่าพฤติกรรมรบกวนที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน เช่น นักเรียนส่งเสียงดังซ้ำ ๆ กัน และนักเรียนคนอื่นได้ยิน ลุกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาต พูดโดยไม่ได้รับอนุญาต ช่มชู้นักเรียนคนอื่นด้วยวาจา และ สนทนา จิตรมาศ (2531:8) กล่าวถึง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในช่วงโหมงเรียน ได้แก่ คุยกันในขณะครูสอนหรือให้ทำงาน เล่นกันในขณะครูสอนหรือให้ทำงาน ทำงานอื่นในขณะครูสอนหรือให้ทำงาน และรบกวนคนอื่นในขณะครูสอนหรือให้ทำงาน เป็นต้น

เอนกกุล กริแสง (2520:210) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียนว่า มีอยู่ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่
 - 1.1 การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนร่วมชั้น เช่น การแกล้งเพื่อน การใช้วาจาข่มขู่
 - 1.2 เรียกร้องความสนใจจากเพื่อน เช่น การลุกจากที่นั่งโดยไม่ขออนุญาต ทำท่าทางตลกคนองต่าง ๆ
 - 1.3 รบกวนการสอนของครู เช่น ทำเสียงประหลาด พูดคุยเสียงดัง เคาะไต่ตะ กระทบเท้า ชัดคำสิ่งครู
 - 1.4 แสดงความอวดดี เช่น แกล้งถามปัญหาไม่เข้าเรื่อง โต้แย้งเพื่อนหรือครูอย่างไม่มีเหตุผล
2. พฤติกรรมที่ต้องการเกิดขึ้นน้อยครั้ง เป็นพฤติกรรมที่ไม่ก่อความวุ่นวายให้ครูและเพื่อนหรือการเรียนการสอน ได้แก่

- 2.1 การขาดความตั้งใจ เช่น ไม่ตั้งใจฟังครูสอน เหม่อลอย
ครุ่นคิดในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับบทเรียน
- 2.2 ขาดการสังคมกับเพื่อน เช่น ที่อายุ ไม่รวมมือกับผู้อื่น ไม่
โต้แย้งกับใครแม้จะถูกตำหนิโดยไม่จำเป็นหรือไม่เป็นความจริง
- 2.3 ไม่ตั้งใจทำงานตามที่ครูมอบหมาย เช่น ทำงานอย่างอื่น
เขียนหรือวาดรูปเล่น ทำงานไม่เรียบร้อย ส่งงานช้า ทำงานไม่เสร็จ
- 2.4 ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น ต้องการคำชมเชยและ
คำแนะนำมากเกินไปจนความจำเป็น คอยฟังผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา เรียกร้องความสนใจ
จากผู้อื่นอย่างมาก

นอกจากนี้ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2527:17) ยังได้
กล่าวถึงพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก
ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ เช่น ไม่รบกวนเพื่อนขณะเพื่อนทำงาน ฟังครู
ขณะที่ครูสอน ทำงานที่ครูมอบหมายจนสำเร็จ เป็นต้น

2. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกไม่
เหมาะสมกับสถานการณ์ และไม่เป็นที่ยอมรับของครู เช่น ลุกจากโต๊ะเดินไปเดินมา
ฉิวปากระหว่างทำงาน ทะเลาะวิวาท ส่งเสียงรบกวนเพื่อนร่วมชั้น เป็นต้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า มารยาทในชั้นเรียน เป็นสิ่งที่ควร
อบรมสั่งสอน และฝึกปฏิบัติให้นักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนการสอนของ
นักเรียนให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน

งานวิจัยในประเทศ

เขาวรรษ์ บุญชัย (2529:59-63) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความ

คิดเห็นเกี่ยวกับมารยาทไทยบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 800 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแบบอนุรักษนิยมและแบบสมัยใหม่ มีความคิดเห็นในด้านมารยาท ทางกายและทางวาจา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัลย์ลดา ศิริพงษ์วิไล (2530:35-39) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครองที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมสาธิต รามคำแหง จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ชอบพูดคุยกัน ไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ปฏิบัติตามกฎและระเบียบต่าง ๆ ของส่วนรวม ไม่รักษาระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรม และขาดความมีศีลธรรมจรรยา นอกจากนี้อาจารย์และผู้ปกครองยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า วิธีการที่จะปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เป็นผู้มีมารยาทที่ดีงามนั้น ผู้ใหญ่จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้ความเป็นกันเองและให้ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

วีระ อู่สาหะ (2534:66) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรรณยาวิทยา จังหวัดชัยนาท จำนวน 16 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน สรุปได้ว่ามารยาทในชั้นเรียนช่วยให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้ดีและมีประสิทธิภาพ ถ้านักเรียนปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัย และมารยาทในชั้นเรียนสามารถจัดกิจกรรมฝึกฝนได้หลายกิจกรรม เช่น การแสดงละคร การจัดฉายภาพยนตร์

วิถีทัศน์สไลด์ประกอบคำบรรยาย การแข่งขันตอบปัญหา การประกวดเรียงความ การประกวดมารยาท เป็นต้น และการที่นักเรียนจะเป็นผู้มีมารยาทที่งดงามได้นั้น ครูหรือผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชบุรีรังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536 ที่มีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม จำนวน 24 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชบุรีรังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536 ที่มีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงให้ครูประจำชั้น และครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะมารยาทในชั้นเรียน และแบบประเมินมารยาทในชั้นเรียนก่อนทำการประเมินเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม โดยครูประจำชั้นและครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ให้นำหนักพฤติกรรมของนักเรียนลงในแบบประเมินมารยาทในชั้นเรียนจากนักเรียน จำนวนทั้งหมด 26 คน แล้วเรียงคะแนนจากสูงสุดไปต่ำสุดและคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม ได้จำนวน 24 คน

2. ผู้วิจัยสังเกตมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง ได้นักเรียนที่มีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม จำนวน 24 คน ซึ่งมีรายชื่อนักเรียนตรงกับที่ได้จากการประเมินของครูประจำชั้นครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่คัดเลือกแล้วในข้อ 1.

3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักเรียนในข้อ 2. เข้าร่วมการทดลอง จำนวน 20 คน
4. สุ่มนักเรียนอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบประเมินมารยาทในชั้นเรียน
2. แบบบันทึกการสังเกตมารยาทในชั้นเรียน
3. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินมารยาทในชั้นเรียน
 - 1.1 ผู้วิจัยศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน
 - 1.2 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมมารยาทในชั้นเรียน และสัมภาษณ์ครูประจำชั้น และครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน
 - 1.3 ผู้วิจัยนำข้อมูล 1.1 และ 1.2 มาสร้างแบบสอบถามมารยาทในชั้นเรียน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา หาสิตะพันธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มี และศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดนิทกัษ์ ตรวจสอบตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วผู้วิจัยนำมาแก้ไขปรับปรุง แล้วนำแบบสอบถามมารยาทในชั้นเรียนไปให้อาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ผู้สอนวิชา

สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้คะแนนมารยาทที่ไม่เหมาะสม และเกิดขึ้นมากที่สุดในห้องที่ตนสอน

1.4 นำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามมาสร้างแบบประเมินมารยาท ในชั้นเรียน โดยจัดลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย แล้วคัดเลือกเฉพาะมารยาทใน ชั้นเรียนที่มีความถี่สูง 9 อันดับแรก มาจัดทำแบบประเมินมารยาทในชั้นเรียน เพื่อ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. แบบบันทึกการสังเกตมารยาทในชั้นเรียน

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและ บันทึกพฤติกรรมโดยการสังเกต

2.2 ผู้วิจัยสังเกตมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน และสัมภาษณ์ ครูประจำชั้นและครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับ มารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

2.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2.1-2.2 และแบบประเมิน มารยาทในชั้นเรียนมาสร้างแบบบันทึกการสังเกตมารยาทในชั้นเรียน แล้วนำไป ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกันกับที่ตรวจแบบประเมินมารยาท ในชั้นเรียน ตรวจสอบให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.4 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการสังเกตมารยาทในชั้นเรียนที่ปรับปรุง แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งใน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 10 คน แล้วปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

ลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรม

แบบบันทึกมารยาทในชั้นเรียน เป็นแบบบันทึกที่ได้จากการสังเกตตามช่วง เวลาที่พฤติกรรมเกิดขึ้นในชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ขณะที่ครูสอนและให้ งานทำ ในการสังเกตแต่ละครั้งจะสังเกตพฤติกรรม 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวม

1 ชั่วโมงติดต่อกัน โดยจะบันทึกพฤติกรรมครั้งละ 10 ช่วง ช่วงละ 4 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 30 วินาที แล้วพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

3. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

3.2 สร้างโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ ให้สอดคล้องกับความต้องการของการศึกษาค้นคว้า

3.3 นำโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกันกับที่ตรวจแบบบันทึกการสังเกตมารยาทในชั้นเรียน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีดำเนินการ

3.4 นำโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งใน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 10 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีดำเนินการ และเวลาที่ใช้ในการทดลอง

3.5 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

สำหรับโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนามารยาทในชั้นเรียน ผู้วิจัยทดลองด้วยตนเองโดยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที คือ วันจันทร์และวันพุธ เวลา 15:45 - 16:35 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

4.1 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติให้สอดคล้องกับความต้องการของการศึกษาค้นคว้า เช่นเดียวกับโปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

4.2 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ซึ่ง

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกันกับที่ตรวจโปรแกรมการใช้บาทบาทสมมติ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีดำเนินการ

4.3 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งใน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 10 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีดำเนิน และเวลาที่ใช้ในการทดลอง

4.4 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

สำหรับโปรแกรมการสอนแบบปกติ เพื่อพัฒนามารยาทในชั้นเรียน ผู้วิจัยสอนด้วยตนเอง ใช้เวลาสอน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที คือ วันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15:45 - 16:35 น. (ตั้งรายละเอียดในภาคผนวก)

ขั้นตอนการสังเกตพฤติกรรม

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยศึกษาจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ มารยาทในชั้นเรียน และแบบบันทึกการสังเกตให้เข้าใจตรงกันและใช้ได้ถูกต้อง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกสังเกต บันทึกพฤติกรรม และหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องก่อนเริ่มทำการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ จนได้สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าไปสังเกตนักเรียนในห้องเรียน วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยนั่งอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมของนักเรียน และได้ยินเสียงชัดเจน และไม่ให้นักเรียนเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม

3. ผู้วิจัยเลือกการสังเกตแบบช่วงเวลา (Time Sampling) โดยสังเกตในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้เวลาสังเกตครั้งละ 3 นาที ๆ ละ

20 นาที รวม 1 ชั่วโมง แบ่งการสังเกตออกเป็นช่วง รวม 10 ช่วง ช่วงละ 4 นาที
สังเกตนักเรียนคนละ 30 วินาที แล้วพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต ให้สัมพันธ์กับความสอดคล้องระหว่าง
ผู้สังเกต 2 คน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป จึงถือว่าการสังเกตนั้นเชื่อถือได้
(ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527:45-50) สูตรในการคำนวณมีดังนี้

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกต่างกัน}}$$

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกสังเกตและบันทึกมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน
เพื่อหาดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

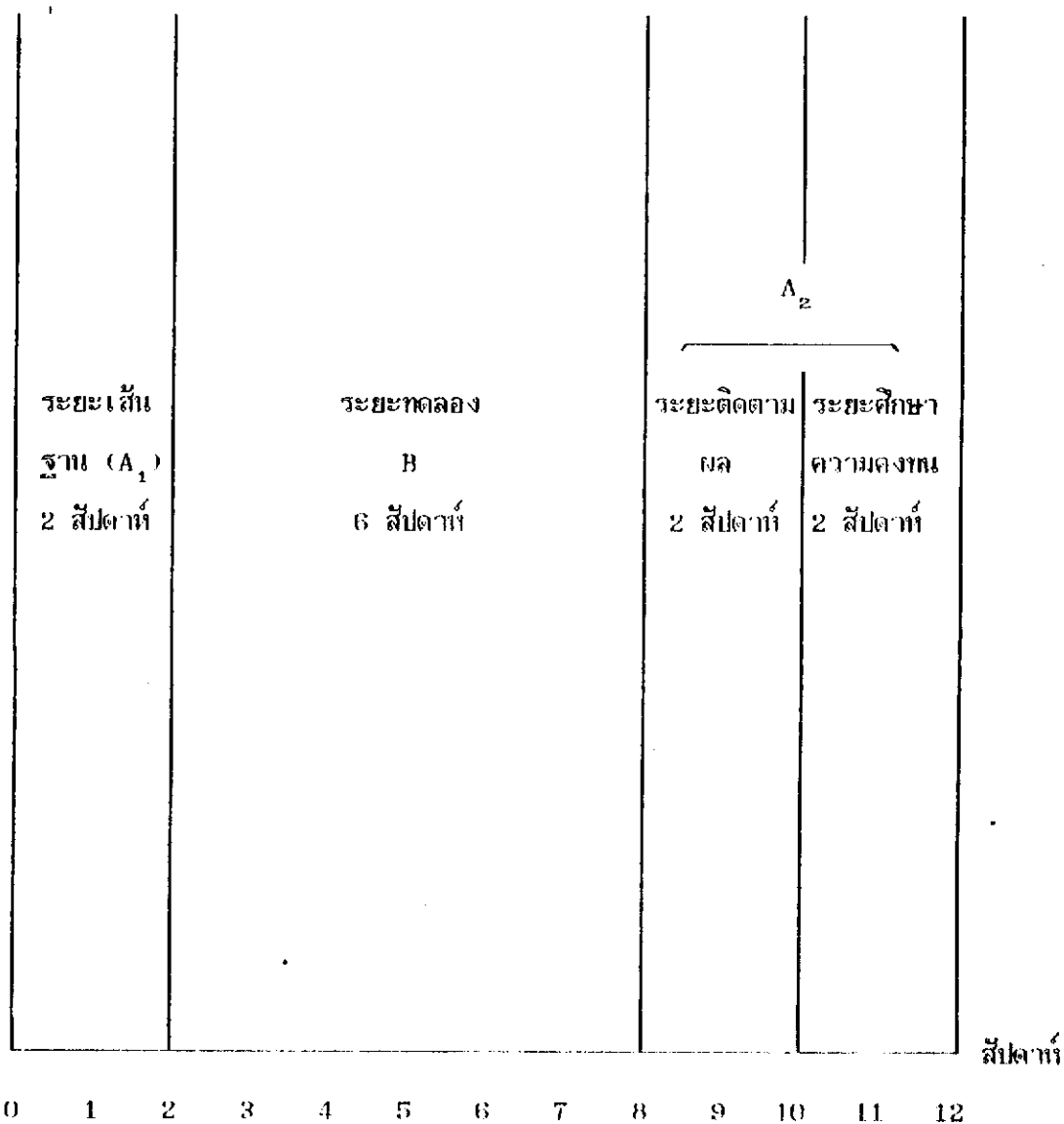
การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design)
(ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530:217-218) แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐานพฤติกรรม (A₁) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัย
และผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลอง และ
กลุ่มควบคุม โดยที่ยังไม่ใช้บทบาทสอนสมมติและการสอนปกติ เมื่อหมดเวลาสังเกต
แต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความ
สอดคล้อง

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง (B) ใช้เวลา 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยใช้การสอน

โดยใช้บทบาทสมมุติกับกลุ่มทดลอง และใช้การสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุม
 ระยะเวลา 3 ระยะเวลาหลังการทดลอง (A_2) ใช้เวลา 4 สัปดาห์ โดยแบ่ง
 ออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงติดตามผล 2 สัปดาห์ และช่วงศึกษาความคงทนของ
 มารยาทในชั้นเรียน 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกมารยาทใน
 ชั้นเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

แผนภูมิแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

ภาพประกอบ 1 ภาณแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

1. ระยะเส้นฐานพฤติกรรม (A_1) เป็นระยะก่อนการทดลอง เริ่มสัปดาห์ที่ 1-2 ใช้เวลาทั้งหมด 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม 2536 ถึงวันที่ 29 กรกฎาคม 2536 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกมารยาทในชั้นเรียน ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยบันทึกพฤติกรรมกลุ่มทดลอง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวม 1 ชั่วโมง และบันทึกพฤติกรรมกลุ่มควบคุมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวม 1 ชั่วโมง ในแต่ละครั้งจะแบ่งการสังเกตออกเป็น 10 ช่วง ช่วงละ 4 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 30 วินาที และพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง

2. ระยะทดลอง (B) เริ่มทำการทดลองสัปดาห์ที่ 3-8 รวม 6 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรมการให้บทบาทสมมติในกลุ่มทดลอง และใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติในกลุ่มควบคุม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลองสอนทุกวันจันทร์และวันพุธ ระหว่างเวลา 15:45-16:35 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2536 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2536

2.2 กลุ่มควบคุมสอนทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี ระหว่างเวลา 15:45-16:35 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม 2536 ถึงวันที่ 9 กันยายน 2536

ในระยะนี้จะสังเกตและบันทึกมารยาทในชั้นเรียน ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยบันทึกพฤติกรรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวม 1 ชั่วโมง ในเวลาเดียวกันแต่สลับวันกัน คือ กลุ่มทดลอง วันจันทร์และวันพุธ กลุ่มควบคุม วันอังคารและวันพฤหัสบดี

3. ระยะหลังการทดลอง (A_2) เริ่มสัปดาห์ที่ 9-12 รวม 4 สัปดาห์

แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงติดตามผลหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 13 สิงหาคม 2536 ถึงวันที่ 23 สิงหาคม 2536 และช่วงศึกษาความคงทนของมารยาทในชั้นเรียนอีก 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2536 ถึงวันที่ 9 ตุลาคม 2536 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลังจากได้ยุติการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้คะแนนการสังเกตแล้ว นำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์คะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
2. วิเคราะห์คะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. วิเคราะห์ผลต่างของคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
4. ใช้คะแนนดิบของแต่ละคนเขียนกราฟ เพื่อดูพัฒนาการมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนตั้งแต่ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง จนถึงระยะติดตามผลและระยะศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานคือ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quatile Deviation) (ชูศรี วงศ์รัตนะ 2534:49-55)
2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 2.1 เปรียบเทียบคะแนนมารยาทในชั้นเรียนภายในกลุ่มก่อนและ

หลังการทดลองโดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซ์ (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Rank Test) (Sanders. 1980:418)

2.2 เปรียบเทียบคะแนนมารยาทในชั้นเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบของ แมน-วิทนี (The Mann-Whitney U Test) (Sanders. 1980:419)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	ค่ามัธยฐานมารยาทในชั้นเรียน
Mdn _{diff}	แทน	ค่ามัธยฐานความแตกต่างของมารยาทในชั้นเรียนก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
Q.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของมารยาทในชั้นเรียน
Q.D. _{diff}	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ความแตกต่างของมารยาทในชั้นเรียนก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของแมน-วิทนีส์ (The Mann-Whitney U Test)
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการ
ใช้บทบาทสมมติ ดังแสดงในตาราง 1
2. เปรียบเทียบคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการ
สอนแบบปกติ ดังแสดงในตาราง 2
3. เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนที่ได้

รับการให้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ดังแสดงในตาราง 3

4. แสดงการเปลี่ยนแปลงมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการเขียนกราฟเส้น

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการ
ใช้บทบาทสมมติ

กลุ่มทดลอง	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	10	91.25	5.00	
หลังการทดลอง	10	217.00	2.06	0**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีมารยาทในชั้นเรียนหลังการทดลองดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการ
สอนแบบปกติ

กลุ่มควบคุม	N	Mdn	Q. D.	T
ก่อนการทดลอง	10	96.75	2.44	
หลังการทดลอง	10	187.00	2.88	0**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมมีมารยาทในชั้นเรียนหลังการทดลองดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตาราง 3 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn _{diff}	Q.D. _{diff}	U
กลุ่มทดลอง	10	58.50	6.13	
กลุ่มควบคุม	10	45.00	3.45	1.5**

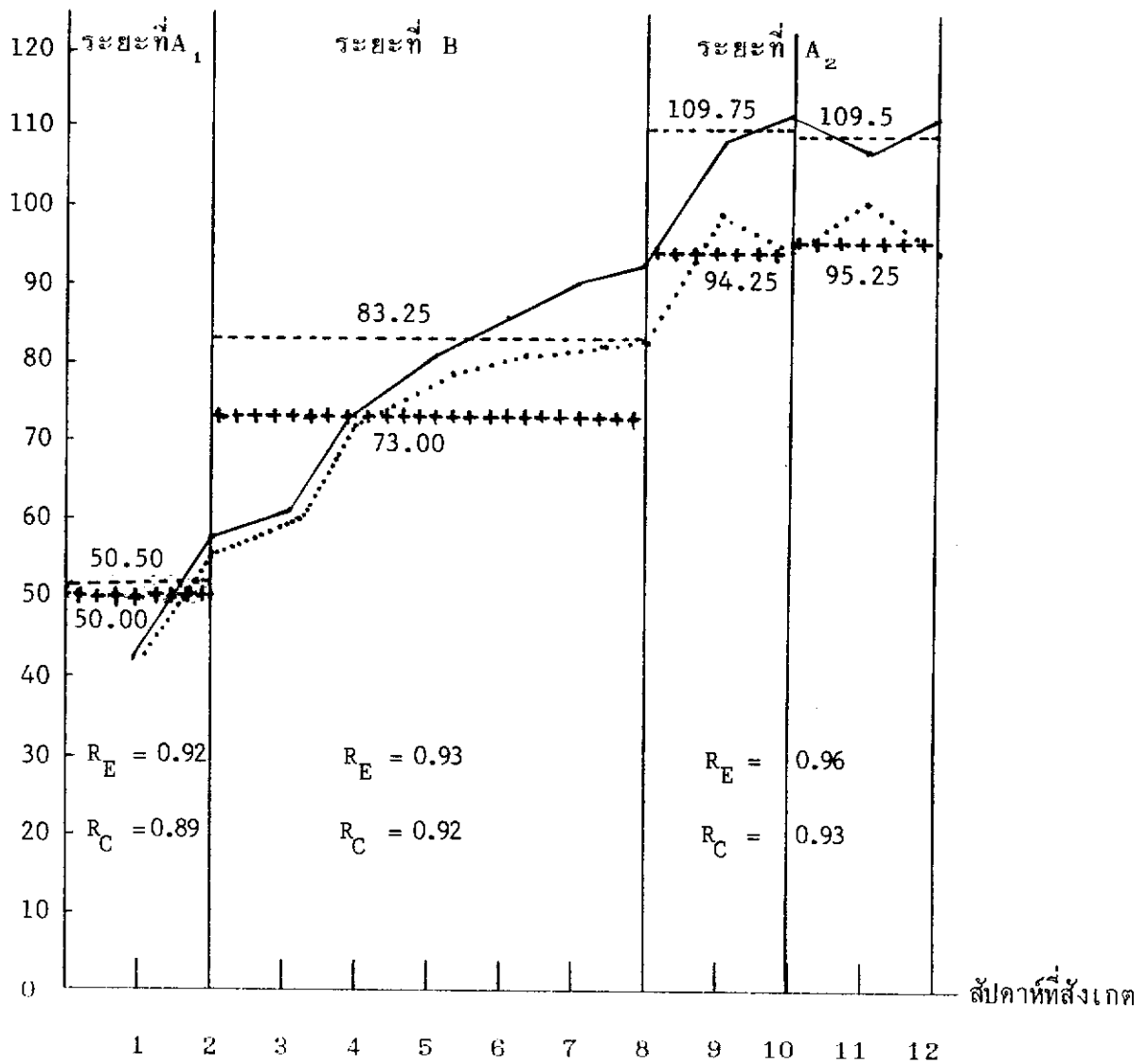
** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีมารยาทในชั้นเรียนก่อนและหลังการทดลองดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 3

4. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง
ที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง
และนักเรียนกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐานพฤติกรรม
ระยะที่ 2 ระยะทดลอง ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงใน
ภาพประกอบ

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

ภาพประกอบ 2 มีพื้นฐานของความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ

- ค่ามัธยฐานของความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของความถี่เฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองในแต่ละช่วง
- ค่ามัธยฐานของความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุมในแต่ละสัปดาห์
- +++++ ค่ามัธยฐานของความถี่เฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุมในแต่ละช่วง

R_E ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลอง
 R_C ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มควบคุม

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่าค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยะเส้นฐานและในระยะการทดลอง ซึ่งได้รับการใช้บทบาทสมมติเพิ่มขึ้นจาก 50.50 เป็น 83.25 และเมื่อพิจารณาค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียน ในระยะได้รับการใช้บทบาทสมมติและระยะติดตามผล และศึกษาความคงทน ค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนเพิ่มจาก 83.25 เป็น 109.75 และ 109.5 แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติ ทำให้มารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองดีขึ้น

สำหรับค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุมในระยะเส้นฐานและในระยะทดลองซึ่งได้รับการสอนแบบปกติ เพิ่มขึ้นจาก 50.0 เป็น 73.0 และเมื่อพิจารณาค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนในระยะได้รับการสอนแบบปกติ ระยะติดตามผลและระยะศึกษาความคงทนของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้นจาก 73.0 เป็น 94.25 และ 95.25 แสดงว่าการสอนแบบปกติทำให้มารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุมดีขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้ง 3 ระยะ ปรากฏว่า มารยาทในชั้นเรียนของทั้งสองกลุ่มดีขึ้นเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองดีขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมในทุกระยะของการทดลอง

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการให้บทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการให้บทบาทสมมติ
2. นักเรียนมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการให้บทบาทสมมติมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชฎีรังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536 ที่มีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม จำนวน 24 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชฎีรังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536 ที่มีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม จำนวน 20 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรแล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ

10 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินมารยาทในชั้นเรียน
2. แบบบันทึกการสังเกตมารยาทในชั้นเรียน
3. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

การดำเนินการทดลอง

1. ระยะเส้นฐานพฤติกรรม (A_1) เป็นระยะก่อนการทดลอง เริ่มสัปดาห์ที่ 1-2 ใช้เวลาทั้งหมด 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม 2536 ถึงวันที่ 29 กรกฎาคม 2536 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกมารยาทในชั้นเรียน ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยบันทึกพฤติกรรมกลุ่มทดลอง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวม 1 ชั่วโมง และบันทึกพฤติกรรมกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวม 1 ชั่วโมง ในแต่ละครั้งจะแบ่งการสังเกตออกเป็น 10 ช่วง ช่วงละ 4 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 30 วินาที และพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง

2. ระยะทดลอง (B) เริ่มทำการทดลองสัปดาห์ที่ 3-8 รวม 6 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติในกลุ่มทดลอง และใช้โปรแกรมการสอนปกติในกลุ่มควบคุม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มทดลองสอนทุกวันจันทร์และวันพุธ ระหว่างเวลา 15:45-16:35 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2536 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2536

2. กลุ่มควบคุมสอนทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี ระหว่างเวลา 15:45-16:35 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม 2536 ถึงวันที่ 9 กันยายน 2536

ในระหว่างนี้จะสังเกตและบันทึกมารยาทในชั้นเรียน ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยบันทึกพฤติกรรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวม 1 ชั่วโมง ในเวลาเดียวกันแต่สลับวันกัน คือ กลุ่มทดลองวันจันทร์และวันพุธ กลุ่มควบคุม วันอังคารและวันพฤหัสบดี

3. ระยะเวลาหลังการทดลอง (A_2) เริ่มสัปดาห์ที่ 9-12 รวม 4 สัปดาห์ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงติดตามผลหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2536 ถึงวันที่ 23 กันยายน 2536 และช่วงศึกษาความคงทนของมารยาทในชั้นเรียนอีก 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2536 ถึงวันที่ 9 ตุลาคม 2536 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกมารยาทในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลังจากได้ยุติการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ

4. นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตตั้งแต่ระยะเส้นฐาน ระยะทดลองจนถึงระยะติดตามผล และศึกษาความคงทนมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนจากการสังเกตมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์คะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
2. วิเคราะห์คะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. วิเคราะห์ผลต่างของคะแนนมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนที่ได้รับ

การใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ มีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการทดลองของ จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (2528:49-55) ซึ่งศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยการใช้บทบาทสมมติมีการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนสูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ พวงทิพย์ ศิริเจริญ (2532:56) ซึ่งศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี พิษณุโลก พบว่านักเรียนที่ได้รับการ

สอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีมนุษย์สัมพันธ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พรรณทิพย์ ปิ่นทอง (2534:69) ซึ่งศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้บทบาทสมมตินั้นเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนา มารยาทในชั้นเรียนให้ดีขึ้น เพราะการแสดงบทบาทสมมตินั้น นักเรียนได้มีโอกาสสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริง และการที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ มีความสามารถตัดสินใจและรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการแสดงออกด้านความคิดและรู้จักรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น อันจะเป็นแนวทางในการนำมาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเป็นผู้ที่มีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้น

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณ ตรีขัน (2530:41) ซึ่งศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหาร ภายหลังจากทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉรา เนตรล้อมวงค์ (2531:47) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภายหลังจากทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนแบบปกติก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาารยาทในชั้นเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้ ทั้งนี้เพราะในการสอนแบบปกติพบว่านักเรียนให้ความร่วมมือในการถามและตอบคำถามเป็นอย่างดี หลังจากที่ถูกผู้วิจัยบรรยายเนื้อหาจบลง นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้มีประโยชน์สำหรับตนเองและชอบที่จะปรับปรุงแก้ไขมารยาทในชั้นเรียนของตนเองให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและอาจารย์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการทดลองของ ฉลวยศรี มีใจเย็น (2526:57-59) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการทดลองของ จิรพรรณ สุขตลอดชีพ (2530:60) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานครพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เรือนแก้ว เฟื่องนุ่ม (2535:40) ซึ่งศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลงานวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า การสอนโดยการใช้บทบาท

สมมติ เป็นวิธีที่ใดวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กเรียนมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่าการเรียนรู้ออกจากการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เนื่องจากการแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยการแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดและบทบาทที่สมมติขึ้นมา นั้น จะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผ่างมาด้วย การที่นักเรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวก่อนนั้น นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเอง

นอกจากนี้ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2531:82) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในขอบเขตความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง

นอกจากนี้บทบาทสมมติจะช่วยให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวามากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ออกมา เช่น การพูดเก่ง การแสดงบทบาทเหมาะสม มีไหวพริบในการแสดง ซึ่งต่างจากการสอนแบบปกติที่นักเรียนไม่มีโอกาสสวมบทบาทในสถานการณ์สมมติ เพียงแต่รับฟังเรื่องราวและเนื้อหาของบทเรียนจากผู้บรรยายเท่านั้น ถึงแม้ว่าในการวิจัยครั้งนี้จะพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ จะมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติก็ตาม แต่เป็นการพัฒนาที่ให้ผลน้อยกว่าการเรียนรู้อาศัยการใช้บทบาทสมมติ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติจะมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ สามารถพัฒนามารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้นทั้งสองวิธีดังนั้นควรเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งได้ตามความเหมาะสมกับโอกาส สถานที่ และความ

พร้อมของผู้สอน

1.2 ควรมีการฝึกและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติแก่ครู เพื่อให้ครูสามารถนำบทบาทสมมติไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงมารยาท ในชั้นเรียนแก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรนำการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ บ้าง เพื่อที่จะได้พัฒนามารยาทในชั้นเรียนในทุก ระดับชั้น

2.2 ควรจะได้มีการติดตามผลในระยะยาว หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้ว เพื่อดูว่ามารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาไปแล้วจะมีความคงทนมากน้อยเพียงไร

2.3 ควรทดลองใช้บทบาทสมมติพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ที่มีปัญหาของนักเรียน เช่น ความอดทน เป็นต้น

2.4 ควรทดลองใช้เทคนิคอื่น ๆ เช่น เทคนิคแม่แบบ การใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น พัฒนามารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนต่อไป

2.5 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้การเสริมแรงนักเรียนหลังการทดลอง เช่น เลี้ยงขนม และน้ำหวาน เพราะนักเรียนมารับการทดลองในช่วงหลังเลิกเรียน ซึ่งกำลังหิว การให้การเสริมแรงดังกล่าวจึงช่วยลดความหิว และช่วยทำให้นักเรียนให้ความร่วมมือในการทดลองมากขึ้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ถ้าไม่ให้การเสริมแรงเลยน่าจะดีกว่า เพราะผลการวิจัยครั้งนี้ที่ได้ผลก็อาจเกิดจากผลของการเสริมแรงของผู้วิจัยอีกประการหนึ่งด้วย

2.6 ในการทดลองแต่ละครั้งที่คุณผู้วิจัยมุ่งพัฒนานาฏติกรรรมมารยาทในชั้นเรียนแต่ละนาฏติกรรรมนั้น ในสภาพความจริงอาจเกิดนาฏติกรรรมมารยาทในชั้นเรียนได้หลายนาฏติกรรรม แต่ในแต่ละครั้งผู้วิจัยได้นั้นที่ละนาฏติกรรรม แต่ขณะเดียวกันก็ศึกษา

และบันทึกพฤติกรรมทุกพฤติกรรมตลอดการทดลอง ดังนั้น ถ้ามีเวลาในการทดลองมากขึ้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนามารยาทในชั้นเรียนในแต่ละพฤติกรรมมากกว่า 1 ครั้ง โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาก อาจพัฒนา 2-3 ครั้ง เท่าที่พบในการทดลองใช้โปรแกรมก่อนการทำวิจัยจริง

מדגמא דרע

บรรณานุกรม

- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ:คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- กาญจนา เลิศธีระวิวัฒน์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการฝังตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2533. อัดสำเนา.
- การศาสนา, กรม. ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์การศาสนา, 2521.
- กิตติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยการประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ:โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม), 2532.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ชุดกิจกรรมการสอนและฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ:กองวิชาการ สำนักงาน, 2534.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือฝึกอบรมวัฒนธรรมไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2525.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ:แสงรุ่งการพิมพ์, 2531.
- จรรยา คุณมี. การสอนวิชาสังคมศึกษา. กานสินธุ์:โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์, 2520.
- จิรพรหม สุกตลอดชีพ. ผลของการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อการยกระดับผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

- จิราภรณ์ หุ่นตระกูล. การทดลองใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัว
ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
วัดเสมียนนารี. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพมหานครวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ฉลวยศรี มีใจเย็น. การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรม
ด้านความกตัญญูแก่เวทียของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณินท์
กศ.ม. กรุงเทพมหานครวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
อัดสำเนา.
- ชำนาญ นิสารัตน์. มารยาทไทย. กรุงเทพมหานครวัฒนาพานิช, 2521.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- ชูศรี สนิทประชากร. วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพมหานคร
วัชรการพิมพ์, 2525.
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ. "การศึกษาสาเหตุของปัญหาของนักเรียนและแนวทางแก้ไข
ปัญหาในห้องเรียน," วารสารแนะแนว. 24, 125; ตุลาคม-พฤศจิกายน,
2532.
- ดุขฎิ ททรัพย์ปรุง. ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร.
ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพมหานครวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อัดสำเนา.
- ดุขฎิ มาลากุล ณ อยุธยา. มารยาทเล็กน้อยและระเบียบพิธีในโอกาสต่าง ๆ.
กรุงเทพมหานครวัฒนาพานิช, 2515.

แถม ซอบลิก. แนวการอบรมจริยศึกษาของโรงเรียน. ธนบุรี: โรงเรียนการช่าง
วุฒศึกษา, 2526.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรีสหวิทยาลัย
รัตนโกสินทร์, 2532.

ศิศนา แคมมณี. "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน," ครุศาสตร์.
6:41-48; กรกฎาคม-สิงหาคม, 2519.

ศิศนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ:
บูรณาการพิมพ์, 2522.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลป
วัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชวนพิมพ์, 2530.

ผกา บุญเรือง. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ชลบุรี: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน,
2525.

ผกา สัตย์ธรรม. เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สำนัตุจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2524.

ผะอบ โปชะกฤษณะ. มารยาทไทย. กรุงเทพฯ: องค์การครูสภา, 2530.

นรรณทิพย์ ฝันทอง. การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบ
ไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

นางทนิษฐ์ ศิริเจริญ. ผลของการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2532. อัดสำเนา.

นิ้ว อนุรักษ์ราชมณเฑียร, ท่านผู้หญิง. วัฒนธรรมและประเพณีไทย. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์, 2526.

เขาวรัช บุญชัย. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณไทยบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2531.

เรือนแก้ว เฟื่องนุ่ม. ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. อัดสำเนา.

วรรณภา ศิริรัตนชากร. การศึกษานันทนาการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

วรัญญา ชีระธัญญากร. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพในการแก้ปัญหาระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

- วัลย์ลดา ศิริพงษ์วิไล. "ความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครองที่เกี่ยวกับ
พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง,"
วิจัยสนเทศ. 7(77):37-39; กุมภาพันธ์, 2530.
- วิชาการ, กรม. การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและ
องค์ประกอบที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ:กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2524.
- วิชาการ, กรม. คู่มือปฏิบัติงานแนะแนว. กรุงเทพฯ:กระทรวงศึกษาธิการ, 2527.
- วิชาการ, กรม. หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 011 สังคมและวัฒนธรรมไทยระดับ ม.ต้น.
กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.
- วิจิต คณิงสุขเกษม และคณะ. หนังสือเรียนฝึกทักษะและแบบทดสอบกลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย. กรุงเทพฯ:การศึกษา, 2532.
- วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. การแสดงบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการ สำหรับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522. ถ่ายเอกสาร.
- วีระ อู่สาหะ. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท. ปรียญานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
อัดสำเนา.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. "การใช้บทบาทสมมติในห้องเรียน," วิทยาสาร. 30(7):
10-13; เมษายน, 2522.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วย. คู่มืออบรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อคิดควรทำ
เล่ม 5. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:จรงเจริญการพิมพ์, 2521.

สนชชา จัตรมาศ. "พฤติกรรมผิดระเบียบวินัยของนักเรียนประถมศึกษาและแนวทาง
ในการแก้ไข," ประชาศึกษา. 38:6; มีนาคม, 2531.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. "แนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน
ในชั้นเรียน," ครูปริทัศน์. 8; กรกฎาคม, 2526.

สมศักดิ์ สันฤทธิ์เวชญ์. หนังสือสมบูรณ์แบบกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. กรุงเทพฯ,
วัฒนาพานิช, 2529.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช, 2530.

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช,
2520.

สุนทร จันทรตรี. สังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528.

สุนีย์ ชุ่มจิต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการ
สอนแบบให้และไม่ให้การแสดงบทบาทสมมติ. ปรวิญญาณินท์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

สุนน อมรวิวัฒน์ และคนอื่น ๆ. หลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา.
กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2526.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2533.

สุวรรณ ตริพันธ์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
อัดสำเนา.

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2531. อัดสำเนา.

อัจฉรา สุขารมณ์. จิตวิทยานักพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

เอนกกุล กรีนสง. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์พิมพ์เนส, 2520.

อำนาจ อารยะกุล. "มารยาททั่วไปและมารยาทในการติดต่อกับประชาชน,"
การประชาสัมพันธ์. 26:6; พฤศจิกายน-ธันวาคม, 2526.

Collins, B. E. Social Psychology: Social Influence, Attitude Change,
Group Process and Prejudice. New York: Addison-Wiley Publishing
Company, 1970.

Coloney, Jane Close. "The Effects of Interdependent Learning Tasks
and Role Play Sociometric Patterns, Work Norm Measures and
Behavior in the Elementary Classroom," Dissertation Abstracts
International. 37:4997-A; February, 1977.

Handley, Loslie Mills. "The Relationship of Role-Playing and Opinion
Change in Elementary School Children," Dissertation Abstracts
International. 36:3383-3384-A; December, 1975.

Lonnotti, Ronald J. "A Longitudinal Investigation of Role-Tasking Altruism and Empathy," Resources in Education (Eric). 12:142; August, 1977.

Marsh and Serafica. "Perspective Taking and Moral Judgement:A Developmental Analysis," Resources in Education (Eric). 12:141; August, 1977.

Sanders, Donald H. A. Franklin Murph and Robert J. Eng. Statistics:A Fresh Approach. 2nd ed. Singapore, McGraw-Hill International Book, 1980.

Shaftel, Fannie R. and George Shaftel. Role-Playing for Social Value: Decission-Making in the Social Studies. New Jersey:Englewood, Cliffes:Prentice-Hall, 1967.

ભારતવજી

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามมารยาทในชั้นเรียน
2. แบบประเมินมารยาทในชั้นเรียน
3. แบบบันทึกการสังเกตมารยาทในชั้นเรียน
4. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ
5. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 5 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามมารยาทในชั้นเรียน

ชื่อ _____ นามสกุล _____

คำชี้แจง โปรดระบุว่าคุณติกรรมใดของนักเรียนที่ท่านพบในห้องเรียนของท่าน
(ขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องได้มากกว่า 1 ช่อง)

นิ่งโยกแก้อัไปมา

นิ่งยกขาขึ้นพาดแก้อั

นิ่งพุบหน้ากับโต๊ะเรียน

นิ่งไขว่ห้าง

นิ่งเหยียดแขนขาขึ้นนอกนอกโต๊ะ

หัวเราะเฮฮาขณะที่ผู้อื่นตอบคำถามไม่ได้

พูดแข่ง

พูดขัดจังหวะ

พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด

พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด

พูดแซวหรือล้อเลียนผู้พูด

ไม่ปรบมือให้กำลังใจผู้พูด

ไม่รู้จักพูดชมเชยยกย่องผู้อื่น

โยนหรือขว้างปาสิ่งของ หรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น

ไม่กล่าวขอโทษเมื่อล่วงเกินผู้อื่นด้วยการกระทำหรือการพูดให้ผู้อื่น
เดือดร้อน

ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

ไม่กล่าวขอขอบคุณเมื่อผู้อื่นทำประโยชน์ให้

แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย

พูดหยาบคาย

แสดงสีหน้าเยาะเย้ย

อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

2. แบบประเมินมารยาทในชั้นเรียน

แบบประเมินนี้ใช้เพื่อการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

แบบประเมินมารยาทในชั้นเรียน

ผู้ประเมิน ชื่อ _____ [] ครูประจำชั้น
 [] ครูสอนวิชาสร้างเสริม
 ประสพการณ์ชีวิต

คำชี้แจง มารยาทในชั้นเรียน หมายถึง การแสดงกิริยาวาจาสถานที่สุภาพเรียบร้อยของนักเรียนในชั้นเรียนต่อครูและเพื่อนได้อย่างเหมาะสม มารยาทในชั้นเรียนแบ่งเป็น มารยาททางวาจา ได้แก่ ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด ไม่พูดกระซิบกระซาบ ขณะเพื่อนพูด ไม่พูดหยาบค้าย ไม่พูดแซง และไม่พูดขัดจังหวะ มารยาททางกาย ได้แก่ ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย ไม่แสดงสีหน้าเยาะเย้ย ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น และไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น ในที่นี้ผู้วิจัยศึกษามารยาทในชั้นเรียน 2 ช่วง คือ ช่วงขณะครูสอน และขณะที่ครูมอบหมายงานให้ทำในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นในแต่ละช่วง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. มารยาทในชั้นเรียนขณะครูสอน ได้แก่

ก. มารยาททางวาจา

- 1) ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด
- 2) ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด
- 3) ไม่พูดหยาบค้าย
- 4) ไม่พูดแซง
- 5) ไม่พูดขัดจังหวะ

ข. มารยาททางกาย

- 1) ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย
- 2) ไม่แสดงสีหน้าเขาะเข็ญ

2. มารยาทในชั้นเรียนขณะที่ครูมอบหมายงานให้ทำ ได้แก่

ก. มารยาททางวาจา

- 1) ไม่พูดหยาบคายน
- 2) ไม่พูดแข่ง
- 3) ไม่พูดขัดจังหวะ

ข. มารยาททางกาย

- 1) ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น
- 2) ไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

โปรดระบุน้ำหนักพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละคน ลงในท้ายช่องที่ระบุพฤติกรรมแต่ละด้านต่อไปนี้ สำหรับความหมายการแสดงออกของพฤติกรรมแต่ละด้านมีดังนี้

- 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสมเป็นประจำ
- 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสมบ่อย
- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสมบางครั้ง
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสมน้อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสมนาน ๆ ครั้ง

นักเรียน คนที่	ชื่อ- นามสกุล	พฤติกรรม	ความถี่ของพฤติกรรม					รวม
			5	4	3	2	1	
		<p>1. มารยาทในชั้นเรียนขณะครูสอน</p> <p>ก. มารยาททางวาจา</p> <p>1) ไม่นุดกระซิบกระซาบขณะครูพูด</p> <p>2) ไม่นุดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด</p> <p>3) ไม่นุดหยาบค้าย</p> <p>4) ไม่นุดแข่ง</p> <p>5) ไม่นุดขัดจังหวะ</p> <p>ข. มารยาททางกาย</p> <p>1) ไม่แสดงสีหน้าเบื้อหน้า</p> <p>2) ไม่แสดงสีหน้าเขอะเขี้ยว</p> <p>2. มารยาทในชั้นเรียนขณะที่ครูมอบหมายงานให้ทำ</p> <p>ก. มารยาททางวาจา</p> <p>1) ไม่นุดหยาบค้าย</p> <p>2) ไม่นุดแข่ง</p> <p>3) ไม่นุดขัดจังหวะ</p> <p>ข. มารยาททางกาย</p> <p>1) ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น</p> <p>2) ไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น</p>						
	รวม							

3. แบบบันทึกการสังเกตมารยาทในชั้นเรียน

ครั้งที่	ชั้น ป.6
วิชา สร้งเสริมประสบการณ์ชีวิต	วันที่ _____
ผู้สังเกต _____	เวลาที่สังเกต _____

มารยาทในชั้นเรียน หมายถึง การแสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเรียบร้อยของนักเรียนในชั้นเรียนต่อครูและเพื่อนได้อย่างเหมาะสม มารยาทในชั้นเรียนแบ่งเป็น มารยาททางวาจา ได้แก่ ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด ไม่พูดหยาบค้าย ไม่พูดแซง และไม่พูดขัดจังหวะ มารยาททางกาย ได้แก่ ไม่แสดงสีหน้าเบื้อหน้าย ไม่แสดงสีหน้าเยาะเย้ย ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น และไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น ในที่นี้ ผู้วิจัยศึกษามารยาทในชั้นเรียน 2 ช่วง คือ ช่วงขณะครูสอน และขณะที่ครูมอบหมายงานให้ทำในวิชาสร้งเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยการสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นในแต่ละช่วง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. มารยาทในชั้นเรียนขณะครูสอน ได้แก่

ก. มารยาททางวาจา

- 1) ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด
- 2) ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด
- 3) ไม่พูดหยาบค้าย
- 4) ไม่พูดแซง
- 5) ไม่พูดขัดจังหวะ

ข. มารยาททางกาย

- 1) ไม่แสดงสีหน้าเบื้อหน้าย
- 2) ไม่แสดงสีหน้าเยาะเย้ย

2. มารยาทในชั้นเรียนขณะที่ครูมอบหมายงานให้ทำ ได้แก่

ก. มารยาททางวาจา

- 1) ไม่พูดหยาบคายน
- 2) ไม่พูดแซง
- 3) ไม่พูดขัดจังหวะ

ข. มารยาททางกาย

- 1) ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น
- 2) ไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

หมายเหตุ การสังเกตจะแบ่งเวลาออกเป็น 10 ช่วง บันทึกพฤติกรรมช่วงละ 4 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 30 วินาที และพัก 1 นาที ในแต่ละช่วงใช้เวลาสังเกตพฤติกรรม 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวม 1 ชั่วโมง มีเกณฑ์การบันทึกดังนี้

- 1 หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการสังเกต
- 0 หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาสังเกต

ช่วง ที่	นักเรียน คนที่	มารยาทในชั้นเรียน											
		ขณะครูสอน						ขณะทำกิจกรรมมอบหมายงานให้ทำ					
		ทางวาจา			ทางกาย			ทางวาจา			ทางกาย		
		ไม่พูด กระซิบ	ไม่พูด กระซิบ	ไม่พูด หยยาบ คาย	ไม่ พูด แข่ง	ไม่ พูด ขัด จิ้ง หวะ	ไม่ แสดง สีหน้า เบื้อ หน้าย	ไม่ แสดง สีหน้า เยาะ เย้ย	ไม่พูด หยยาบ คาย	ไม่ พูด แข่ง	ไม่ พูด ขัด จิ้ง หวะ	ไม่โชน หรือ ขว้างปา สิ่งของ หรือ อุปกรณ์ การเรียน ใหม่ อื่น	ไม่ส่ง สิ่งของ ข้าม โต๊ะ หรือ ผ่าน หน้า ผู้อื่น
1	1 ^o												
	2 ^o												
	3 ^o												
	4												
	5												
	6												
	7												
	8												
2	8												
	9												
	2												
	3												
	4												
	5												
	6												
	7												
8													
3-10	8												
	9												
	1												

7/1/25 5

4. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐม นิเทศ	สร้างบ้าน	<p>1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนและนักเรียนในกลุ่ม</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างมารยาทในชั้นเรียนและวิธีการของการแสดงบทบาทสมมติ</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำว่า "มารยาทในชั้นเรียนและนักเรียนสามารถบอกลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียนได้"</p>	<p>1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดย</p> <p>1.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง</p> <p>1.2 ให้นักเรียนแต่ละคนหยิบชิ้นส่วนรูปบ้านที่แบ่งเป็นส่วน ๆ คนละ 1 ชิ้น แล้วผู้วิจัยให้นักเรียนนำชิ้นส่วนรูปบ้านที่ตนหยิบได้ไปหาชิ้นส่วนรูปบ้านที่เหลือจากเพื่อนคนอื่นๆ เพื่อนำมาประกอบให้เป็นรูปบ้านที่สมบูรณ์</p> <p>1.3 ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมนี้ว่า เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักคุ้นเคยกัน</p> <p>2. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมาย ตลอดจนวิธีการบทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม</p> <p>3. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและลักษณะการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่องมารยาทในชั้นเรียน</p>

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	ไม่พูด กระซิบ กระซิบ ขณะครู พูด	หยุดพูด กันก่อน	<p>1. เพื่อให้เด็กนักเรียนเห็น ความสำคัญของการไม่พูด กระซิบกระซาบขณะครูพูด</p> <p>2. เพื่อให้เด็กนักเรียนบอก วิธีการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมในขณะครูพูด</p>	<p>4. ครูสนทนาถึงความสำคัญของการที่ จะต้องมีมารยาทขณะอยู่ในชั้นเรียน และลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการมี มารยาทในชั้นเรียน</p> <p>5. ครูอธิบายความหมายของคำว่า "มารยาทในชั้นเรียน" และครูเปิด โอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย จากนั้นนัดหมายนักเรียนเกี่ยวกับ สถานที่ วันและเวลาในการร่วม กิจกรรมครั้งต่อไป</p> <p>ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 มีวิธีการ ดำเนิน การทดลองเช่นเดียวกันทุกครั้ง ดังนี้</p> <p>1. ชั้นเตรียมการ</p> <p>1.1 ครูสนทนาและซักถาม นักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องที่จะสอนตาม จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในชื่อเรื่อง</p> <p>1.2 ครูเล่าเรื่องราวและ สถานการณ์สมมติให้นักเรียนฟัง</p> <p>2. ชั้นแสดง</p> <p>2.1 ครูหาอาสาสมัครเพื่อเตรียม</p>

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				<p>ตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง</p> <p>2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่าน ครูชี้แนะเพิ่มเติมเพื่อให้การแสดงสมจริงและเป็นไปตามธรรมชาติ</p> <p>2.3 ครูชี้แจงการสังเกตการณ์การแสดงบทบาทสมมติ และจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับการแสดงบทบาทสมมติ</p> <p>2.4 เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทของตน ใช้เวลา 10-15 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์</p> <p>3. ชี้วิเคราะห์และอภิปรายผล นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดง ในหัวข้อที่ครูกำหนดให้</p> <p>4. ชื่นชมผู้แสดงเพิ่มเติม</p> <p>ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามชื่อเสนอแนะของกลุ่ม</p>

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3	ไม่พูด กระซิบ กระซิบ กระซิบ ในขณะ เพื่อนพูด	อดใจไว้ ก่อน	1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้เห็น ความสำคัญของการไม่พูด กระซิบกระซิบขณะเพื่อน พูด 2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้บอก วิธีการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมในขณะเพื่อนพูด	5. พิมพ์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ครูให้ นักเรียนเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของหัวข้อเรื่อง และ ช่วยกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการ แสดงบทบาทสมมติและครูสรุปเพิ่ม เต็ม การประเมินผล 1. สังเกตการแสดงของนักเรียน 2. สังเกตจากการตอบคำถามและ สรุป
4	ไม่พูด หยาบ คาย	ภาษา ตอกไม้	1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้เห็น ความสำคัญของการไม่พูด หยาบคาย	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
5	ไม่พูด แข่ง	ไปรตรอ สักนิดถ้าคิด จะพูด	2. เพื่อให้ฝึกเรียนบอก วิธีการพูดกับครูและเพื่อน ด้วยถ้อยคำสุภาพ 1. เพื่อให้ฝึกเรียนเห็น ความสำคัญของการไม่พูด แข่ง 2. เพื่อให้ฝึกเรียนบอก วิธีการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมเมื่อต้องการซัก ถามหรือแสดงความคิดเห็น	
6	ไม่พูด ขัด จังหวะ	ฟังกันหน่อย	เพื่อให้ฝึกเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่พูดขัด จังหวะ	
7	ไม่แสดง สีหน้า เบื่อ หน่าย	อดทนหน่อย	เพื่อให้ฝึกเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่แสดง สีหน้าเบื่อหน่าย	
8	ไม่แสดง สีหน้า เขอะ เขี้ยว	อย่าดูถูกกัน นะ	เพื่อให้ฝึกเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่แสดง สีหน้าเขอะเขี้ยว	

ครั้งที่	ชื่อ เรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
9	ไมโยน หรือ ขวางปา สิ่งของ หรืออุป- กรณ์การ เรียน ให้ ผู้สอน	ชอทน้อย โต้ โหม	1. เพื่อให้ภเรียนมอง เห็นความสำคัญของการไม โยนหรือขวางปาสิ่งของ หรืออุปกรณ์การ เรียน ให้ ผู้สอน 2. เพื่อให้ภเรียนบอก วิธีการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมเมื่อต้องการส่ง สิ่งของหรืออุปกรณ์การ เรียน ให้ผู้สอน	
10	ไม่ส่งสิ่ง ของข้าม ศีรษะ หรือผ่าน หน้าผู้สอน	ระวาง เหนื่อยนะ	เพื่อให้ภเรียนมองเห็น ความสำคัญของการไม่ส่ง สิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่าน หน้าผู้สอน	
11	ไม่ส่งสิ่ง ของข้าม ศีรษะ หรือผ่าน หน้าผู้สอน	แก๊ ไชกัน ดีกว่า	เพื่อให้ภเรียนแสดง พฤติกรรมการไม่ส่งสิ่งของ ข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้สอน	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ		ให้นักเรียนในกลุ่มบอกถึงประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนถึงความหมาย ความสำคัญ และลักษณะที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียน 3. นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ 4. ผู้วิจัยขอให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้และกล่าวปิดการทดลอง

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

5. โปรแกรมการสอนปกติ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ประชุม นิเทศ	สร้างบ้าน	<p>1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนและนักเรียนในกลุ่ม</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างมารยาทในชั้นเรียนและของการสอนแบบปกติ</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำว่า "มารยาทในชั้นเรียน" และสามารถบอกลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียน</p>	<p>1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดย</p> <p>1.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง</p> <p>1.2 ให้นักเรียนแต่ละคนหยิบชิ้นส่วนรูปบ้านที่แบ่งเป็นส่วน ๆ คนละ 1 ชิ้น แล้วให้นักเรียนนำชิ้นส่วนที่ตนหยิบได้ไปหาชิ้นส่วนรูปบ้านที่เหลือจากเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อนำมาประกอบให้เป็นรูปบ้านที่สมบูรณ์</p> <p>1.3 ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมนี้ว่า เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักคุ้นเคยกัน</p> <p>2. ผู้วิจัยอธิบายจุดมุ่งหมายและลักษณะของการสอนแบบปกติ เรื่อง "มารยาท" ในชั้นเรียน"</p> <p>3. ผู้วิจัยสนทนากถึงความสำคัญของการที่จะต้องมีมารยาทขณะอยู่ในชั้นเรียนและบอกลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียน</p> <p>4. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของคำว่า</p>

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	ไม้พูด กระซิบ กระซิบ ขณะครู พูด	หยุดพูด กันหน่อย	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็น ความสำคัญของการ ไม้พูด กระซิบกระซาบขณะครูพูด</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนบอก วิธีการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมในขณะครูพูด</p>	<p>"มารยาทในชั้นเรียน" และผู้วิจัย เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อ สงสัย จากนั้นผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่จะพบกันเพื่อเข้า ร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป</p> <p>ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 มีวิธีการ ดำเนิน การทดลองเช่นเดียวกันทุกครั้ง ดังนี้</p> <p>1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องที่จะสอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้ง ไว้ในชื่อเรื่อง</p> <p>2. ขั้นสอน ผู้วิจัยเล่าเรื่องสั้นเกี่ยวกับเรื่องที่จะ สอนให้นักเรียนฟัง จากนั้นผู้วิจัย เปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายและ ซักถามข้อสงสัย</p> <p>3. ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่เรียนมา ทั้งหมด และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมสิ่งที่ นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึงและเน้น</p>

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3	ไม่พูด กระซิบ กระซิบ กระซิบ ในขณะที่ เพื่อนพูด	อดใจไว้ ก่อน	1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้เห็น ความสำคัญของการไม่พูด กระซิบกระซาบขณะเพื่อน พูด 2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้บอก วิธีการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมในขณะที่เพื่อนพูด	เรื่องที่จะสอนตามจุดมุ่งหมายที่วาง ไว้ การประเมินผล 1. สังเกตจากความสนใจในการฟัง 2. สังเกตจากการตอบคำถามและ การสรุป
4	ไม่พูด หยาบ คาย	ภาษา ตอกไม้	1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้เห็น ความสำคัญของการไม่พูด หยาบคาย 2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้บอกวิธี การพูดกับครูและเพื่อนด้วย ถ้อยคำสุภาพ	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
5	ไม่พูด แข่ง	โปรตรอ สักนิดถ้าคิด จะพูด	1. เพื่อให้นักเรียนเห็น ความสำคัญของการไม่ พูดแข่ง 2. เพื่อให้นักเรียนบอก วิธีการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสม เมื่อต้องการซัก ถามหรือแสดงความคิดเห็น	
6	ไม่พูด ขัด จังหวะ	ฟังกันหน่อย	เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่พูดขัด จังหวะ	
7	ไม่แสดง สีหน้า เบื่อ หน่าย	อดทนหน่อย	เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่แสดง สีหน้าเบื่อหน่าย	
8	ไม่แสดง สีหน้า เขอะ เขี้ยว	อย่าดูถูกกัน นะ	เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่แสดง สีหน้าเขอะเขี้ยว	

ครั้งที่	ชื่อ เรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
9	ไมโชน หรือ ขี้วางป่า สิ่งของ หรืออุปกรณ์การ เรียนให้ ผู้อื่น	ชอหน่อช ได้ใหม่	1. เพื่อให้เด็กเรียนมองเห็น ความสำคัญของการไมโชน หรือขี้วางป่าสิ่งของ หรืออุปกรณ์การเรียนให้ ผู้อื่น 2. เพื่อให้เด็กเรียนบอก วิธีการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมเมื่อต้องการสิ่ง สิ่งของหรืออุปกรณ์การ เรียนให้ผู้อื่น	
10	ไม่ส่งสิ่ง ของข้าม ศีรษะ หรือผ่าน หน้าผู้อื่น	ระวาง หน่อชนะ	เพื่อให้เด็กเรียนมองเห็น ความสำคัญของการไม่ส่ง สิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่าน หน้าผู้อื่น	
11	ไม่ส่งสิ่ง ของข้าม ศีรษะ หรือผ่าน หน้าผู้อื่น	แกไขกัน ดีกว่า	เพื่อให้เด็กเรียนแสดง พฤติกรรมการไม่ส่งสิ่งของ ข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ		ให้นักเรียนในกลุ่มบอกถึงประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนปกติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงความหมาย ความสำคัญ และลักษณะที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียน 3. นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมในครั้งนี้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ผู้วิจัยขอใจนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้และกล่าวปิดการทดลอง

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

แผนการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนและนักเรียนในกลุ่ม

 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างมารยาทใน

ชั้นเรียน

 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำว่า "มารยาทในชั้นเรียน"

และนักเรียนสามารถบอกลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียนได้

ชื่อกิจกรรม สร้างบ้าน

สื่อ 1. กระดาษชิ้นส่วนของบ้าน

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดย
 - 1.1 ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง
 - 1.2 ให้นักเรียนแต่ละคนหยิบชิ้นส่วนรูปบ้านที่แบ่งเป็นส่วน ๆ คนละ 1 ชิ้น แล้วผู้วิจัยให้นักเรียนนำชิ้นส่วนรูปบ้านที่ตนหยิบได้ไปหาชิ้นส่วนรูปบ้านที่เหลือจากเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อนำมาประกอบให้เป็นรูปบ้านที่สมบูรณ์
 - 1.3 ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมนี้ว่า เพื่อให้นักเรียนรู้จักคุ้นเคยกัน
2. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการ บทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม ดังนี้

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

วิธีการ ใช้บทบาทสมมติในการพัฒนามารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

บทบาทและหน้าที่ นักเรียนเป็นผู้แสดงตามบทบาทและสถานการณ์ที่ผู้วิจัย

ของนักเรียน กำหนดให้โดยแสดงให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด หลังการแสดงจบลงนักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดง พร้อมทั้งตอบคำถามและสรุปเกี่ยวกับเรื่องที่แสดง

3. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและลักษณะการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่องมารยาทในชั้นเรียน ดังนี้

จุดมุ่งหมาย เพื่อใช้บทบาทสมมติมาพัฒนามารยาทในชั้นเรียน

ลักษณะการสอน ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดบทบาทและสถานการณ์เกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียนให้นักเรียนแสดง และผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายโดยการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ และสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนแสดง

4. ผู้วิจัยสนทนาเกี่ยวกับความสำคัญของการมีมารยาทขณะอยู่ในชั้นเรียนและลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียน
5. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของคำว่า "มารยาทในชั้นเรียน" ดังนี้

มารยาทในชั้นเรียนหมายถึง การแสดงกิริยาและวาจาสุภาพเรียบร้อยของนักเรียนในชั้นเรียนต่อครูและเพื่อน ได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ ไม่พูดกระซิบกระซาบ ขณะครูพูด ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด ไม่พูดหยาบค้าย ไม่พูดแซงและ ไม่พูดขัดจังหวะ ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น และไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

6. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย ลักษณะการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและความหมายของคำว่ามารยาทในชั้นเรียน จากนั้นนัดหมายนักเรียนเกี่ยวกับ สถานที่ วัน และเวลาในการร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป ดังนี้

ในการร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป จะพบกันทุกวันจันทร์และพุธ ของแต่ละสัปดาห์ เวลา 15:45-16:35 น. ณ ห้องสมุดของโรงเรียน

การประเมินผล ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

3. ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายผลการแสดงบทบาทสมมติโดยใช้คำถามนำ ต่อไปนี้

3.1 การที่ สาวิตรี รัตติกาล ปิยะและวิชนันท์ แสดงออกมาเช่นนั้น เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 การที่ ขวัญชัย แสดงออกมาเช่นนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 สาวิตรี รัตติกาล ปิยะ และวิชนันท์ พุดกระซิบกระซาบในขณะครูพูด ก่อให้เกิดผลเช่นไร

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันพร้อมสรุปข้อคิดเห็น และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องหยุดพูดกันก่อน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ดังนี้

ในขณะที่ครูกำลังพูดอยู่ นักเรียนควรตั้งใจรับฟัง ไม่พุดกระซิบกระซาบกัน เพราะการพุดกระซิบกระซาบกันขณะที่ครูพูดนอกจากจะทำให้ไม่เข้าใจในเรื่องที่ครูพูดแล้วยังทำให้ผู้อื่นเกิดความรำคาญและข่มขู่ไม่พอใจ ซึ่งการไม่พุดกระซิบกระซาบขณะผู้อื่นพูดอยู่เป็นลักษณะหนึ่งของมารยาทในชั้นเรียนที่ควรประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 2

เรื่อง "หยุดพูดกันก่อน"

ขณะที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งใจฟังครูสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องมนุษยสัมพันธ์ ปรากฏว่า สาวตรี รัตติกาล ปิยะ และวิชรัตน์ กำลังพูดกระซิบกระซาบต่อกัน ไม่ฟังครูอธิบาย ครูหยุดพูดและหันไปมองนักเรียนกลุ่มนั้น นักเรียนทั้งสองคนนั่งเงยบ สาวตรีหันมาสบตา รัตติกาล ปิยะและวิชรัตน์นั่งก้มหน้าหลบสายตาครู ครูจึงดำเนินการสอนต่อไป เด็กทั้งสองคนเริ่มพูดกระซิบกระซาบกันอีก ขวัญชัยซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ นักเรียนกลุ่มนี้บอกให้พวกเขาหยุดพูด เพราะถ้าครูถามจะตอบคำถามไม่ได้ แต่ปิยะกลับบอกขวัญชัยไม่ให้ยุ่งกับเรื่องนี้ และวิชรัตน์สนับสนุนคำตอบของปิยะ โดยไม่สนใจคำตอบของขวัญชัยและหันไปพูดกระซิบกระซาบกันต่อไป ครูอธิบายจบเรื่องแล้วจึงถามขวัญชัยเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่เรียนมา ขวัญชัยตอบคำถามได้ถูกต้อง ครูกล่าวชมเชยและเพื่อน ๆ พรบมือให้ ทำให้ขวัญชัยยิ้มอย่างภาคภูมิใจและนั่งลง ครูหันมาทางกลุ่มของปิยะและถามปัญหาจากบทเรียน ปิยะยื่นมือตอบคำถามไม่ได้ ครูถามนักเรียนในกลุ่มนี้อีก ทุกคนนั่งก้มหน้าไม่กล้าสบตาครูผู้สอน ครูจึงเตือนนักเรียนเรื่องการพูดกระซิบกระซาบในขณะที่ครูพูดว่า ทำให้เกิดผลเสียกับนักเรียนคือทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในบทเรียนที่ครูสอนและได้ลงโทษนักเรียนกลุ่มนี้ให้ทำความสะอาดห้องเรียนตลอดหนึ่งสัปดาห์

บทบาทผู้แสดง "หยุดพูดกันก่อน"

บทบาทของครู

ฉันเป็นครูสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขณะฉันกำลังอธิบายบทเรียน เรื่องมนุษยสัมพันธ์อยู่นั้น มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งนั่งพูดกระซิบกระซาบกัน ฉันหยุดสอนและหันไปมองเด็กกลุ่มนั้น หลังจากเด็กนั่งเงยบแล้วฉันจึงสอนต่อไปและถามขวัญชัย ขวัญชัยตอบได้ถูกต้อง ฉันจึงยิ้มให้พร้อมกับชม

ฉันหันไปถามปิยะซึ่งเป็นนักเรียนคนหนึ่งในกลุ่มที่นั่งพูดกระซิบกระซาบในขณะที่ฉันสอน ปิยะตอบคำถามไม่ได้ ฉันจึงถามกลุ่มเพื่อนของปิยะ ไม่มีใครตอบคำถามได้เลย ฉันจึงกล่าวเตือนถึงผลเสียของการพูดกระซิบกระซาบในขณะที่ครูพูด และลงโทษนักเรียนกลุ่มนี้ให้ทำความสะอาดห้องเรียนตลอดหนึ่งสัปดาห์

บทบาทของสาวิตรี

ฉันชื่อสาวิตรีเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขณะที่ครูกำลังสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่หน้าชั้นเรียน ฉันหันหน้ามาพูดกระซิบกระซาบกับรัตติกาล ครูหันมามองฉัน ฉันจึงหยุดพูดและหันไปสบตากับรัตติกาลแล้วนั่งนิ่ง พอครูสอนต่อฉันก็หันไปพูดกระซิบกระซาบกับรัตติกาลอีก ขวัญชัยบอกให้เลิกพูดคุยกัน ฉันไม่สนใจ หลังจากครูสอนจบบทเรียนแล้วได้ซักถามนักเรียน ฉันนั่งก้มหน้าไม่กล้าสบตาครูและตอบคำถามที่ครูถามไม่ได้ ครูจึงว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษให้ฉันทำความสะอาดห้องเรียน

บทบาทของรัตติกาล

ฉันชื่อรัตติกาล ขณะที่ครูกำลังสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่หน้าชั้นเรียน ฉันหันหน้าไปพูดกระซิบกระซาบกับสาวิตรี ครูหันมามองฉัน ฉันจึงหยุดพูดและมองหน้าสาวิตรีแล้วนั่งนิ่ง พอครูสอนต่อ ฉันก็หันไปพูดกระซิบกระซาบกับสาวิตรี ขวัญชัยบอกให้เลิกพูดกัน ฉันไม่สนใจ หลังจากครูสอนจบบทเรียนแล้วจึงซักถามนักเรียนเกี่ยวกับบทเรียนที่ครูสอน ฉันนั่งก้มหน้าไม่กล้าสบตาครูและตอบคำถามที่ครูถามไม่ได้ ครูจึงว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษให้ฉันทำความสะอาดห้องเรียน

บทบาทของปิยะ

ฉันชื่อปิยะ ขณะที่ครูกำลังสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่หน้าชั้นเรียน ฉันหันไปพูดกระซิบกระซาบกับวิชรัตน์ ครูหยุดสอนหันมามองฉัน ฉันจึงหยุดพูดนั่งก้มหน้าหลบสายตาดู พอครูหันกลับไปสอนต่อ ฉันก็หันไปพูดกระซิบกระซาบกับ

วิชันทันทีอีก ขวัญชัยบอกให้เลิกพูดกัน ตั้งใจฟังครูอธิบาย ฉันไม่สนใจหันไปบอกขวัญชัยไม่ให้ยุ่งกับเรื่องนี้ หลังจากครูสอนจบบทเรียนแล้วจึงซักถามนักเรียน ครูถามฉันเกี่ยวกับบทเรียน ฉันยืนนิ่งตอบคำถามไม่ได้ ครูจึงว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษให้ฉันทำความสะอาดห้องเรียน

บทบาทของวิชันทันที

ฉันชื่อวิชันทันที เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขณะที่ครูกำลังสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่หน้าชั้นเรียน ฉันหันไปพูดกระซิบกระซาบกับปิยะ ครูหยุดสอนหันมามองฉัน ฉันหยุดพูดนิ่งก้มหน้าหลบสายตาครู แต่พอครูสอนต่อ ฉันก็พูดกระซิบกระซาบกับปิยะอีกครั้ง ขวัญชัยบอกให้เลิกพูดกัน ตั้งใจฟังครูสอน ฉันไม่สนใจและช่วยกล่าวสนับสนุนคำพูดของปิยะ ที่ไม่ให้ขวัญชัยมายุ่งเรื่องของเรา หลังจากครูสอนจบแล้วจึงซักถามนักเรียน ครูถามฉัน ฉันนิ่งก้มหน้าไม่กล้าสบตาครู และตอบคำถามไม่ได้ ครูจึงว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษฉันให้ทำความสะอาดห้องเรียน

บทบาทของขวัญชัย

ฉันชื่อขวัญชัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขณะที่ครูกำลังสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่หน้าชั้นเรียน ฉันเห็นสาวิตรี รัตติกาล ปิยะ และวิชันทันที นั่งพูดกระซิบกระซาบกันไม่สนใจฟังครูสอน ฉันบอกให้เพื่อนกลุ่มนี้หยุดพูดและตั้งใจฟังครูสอน แต่เพื่อนกลุ่มนี้ไม่สนใจคำขอร้อง หลังจากเรียนจบครูจึงซักถามฉันเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียน ฉันตอบคำถามได้ถูกต้อง ได้รับคำชมและเสียงปรบมือจากครูและเพื่อน ๆ ในห้อง ฉันรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก

บทสนทนา "หยุดพูดกันก่อน"

ครู "การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น จะต้องเป็นไปโดยธรรมชาติทั้งทางกาย วาจา ใจ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เช่น คนในชนบทร่วมแรงร่วมใจกันดำนา เกี่ยว

ข้าวหรือแบ่งปันสิ่งของ และอาหาร เป็นต้น แม้จะเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ตาม แต่เป็นการแสดงถึงน้ำใจของผู้ให้ ซึ่งเป็นเครื่องผูกความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น นิสัยเช่นนี้ควรจะต้องปลูกฝัง"

(ครูหยุดพูดหันมามองนักเรียนกลุ่มที่พูดกระซิบกระซาบกันในขณะครูสอน)

ครู "นิสัยเช่นนี้จะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก โดยเริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ก่อน เช่น แบ่งขนมให้น้อง ให้เพื่อนเล่นด้วย การสละที่นั่งให้เด็กเล็ก คนชรา ..."

ขวัญชัย "ฉันขอร้องให้พวกเธอเงยบ ๆ หน่อย ฉันฟังครูไม่รู้เรื่อง เดี่ยวครูถามพวกเธอก็ตอบไม่ได้"

ปิยะ (พูด เน้นเสียง)

"อย่ายุ่งนะ แกฟังครูไปคนเดียวเถอะ ฉันกำลังพูดถึงตอนสนุกอยู่ด้วย"

วิษนนท์ "จริงว่ะ อย่าไปสนใจเลขมันเด็กขยัน ไ้อ๊ะเล่าต่อดีกว่า"

ครู (อธิบายจบแล้ว จึงถามขวัญชัย)

"ขวัญชัย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ควรเสริมสร้างได้ทางใดบ้าง และยกตัวอย่างหน่อยซิ"

ขวัญชัย "การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีควรเสริมสร้างทั้งทางกาย วาจา และใจ ทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันเช่น การแบ่งขนมให้น้อง หรือเพื่อน แบ่งของเล่นให้เพื่อน และ"

ครู (แสดงสีหน้ายิ้มแย้ม ยกมือให้ขวัญชัยหยุดพูด)

"เก่งมากขวัญชัย ตอบคำถามได้ดีมาก (เพื่อน ๆ ในห้องปรบมือด้วย) ปิยะ ลองยกตัวอย่างการสร้างความสัมพันธ์ทางวาจาให้เพื่อนฟังหน่อยซิ"

ปิยะ (ยืนนิ่ง)

ครู "สาวิตรี รัตติกาล วิษนนท์ ตอบได้ไหม"

(สาวิตรี รัตติกาล วิษนนท์ นั่งก้มหน้าไม่กล้าสบตาครูผู้สอน)

ครู "นักเรียนเห็นไหมเวลาที่ครูพูดอยู่ นักเรียนดาวสนใจฟัง ถ้านักเรียนพูด

กระซิบกระซาบกัน นอกจากจะทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่ครุ่นคิดแล้วยังทำให้ผู้อื่น
รำคาญ เพื่อเป็นการแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวครูจะให้ทั้งสี่คนทำความสะอาด
ห้องเรียนตลอดหนึ่งสัปดาห์"

2.3 เมื่อกลุ่มที่ 1 แสดงจบ ผู้วิจัยแจกบทแสดงเรื่องอดใจไว้ก่อน แบบที่ 2 (กลุ่มที่ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด) กับกลุ่มที่ 2 ศึกษา โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ โดยใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 5 นาที และแจกแบบสังเกตการแสดงให้กลุ่มที่ไม่ได้แสดงพร้อมทั้งอธิบายการบันทึกการสังเกต โดยใช้เวลาในการแสดงประมาณ 5-10 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติโดยใช้คำถามดังต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่า เนาวรัตน์ มีความรู้สึกเช่นไร เพราะเหตุใด

3.2 นักเรียนคิดว่า การกระทำของ นพมาศ สมศรี และสมโภช เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 การแสดงออกของ รจนา เลอเลิศ และมนตรี เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.4 นักเรียนคิดว่า วิไลภรณ์ มีความรู้สึกเช่นไร เมื่อเพื่อนตั้งใจฟังเรื่องที่เธอพูด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันพร้อมสรุปข้อคิดเห็นและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง อดใจไว้ก่อน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมดังนี้

ในขณะที่เพื่อนพูด เราจะต้องรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดกระซิบกระซาบกัน ต้องแสดงให้เห็นว่าเราตั้งใจฟัง และสนใจเรื่องราวที่เพื่อนพูด เช่น ยิ้มเมื่อพอใจยกหน้ารับ หรือแสดงท่าทางคิดตามเนื้อเรื่องที่เพื่อนพูด สนับสนุนชมเชยกัน ซึ่งถือว่าเป็นมารยาทที่ดีในการฟัง ถ้าเราพูดกระซิบกระซาบกันขณะที่เพื่อนพูด จะทำให้เขาเสียกำลังใจและยอมไม่พอใจเรา ทำให้เสียความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งการไม่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด เป็นลักษณะหนึ่งของมารยาทในชั้นเรียนที่ควรปฏิบัติ

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการให้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 3

เรื่อง "อดใจไว้ก่อน"

แบบที่ 1 (กลุ่มที่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด)

ในห้องเรียนชั้น ป.6 ครูจรรุวรรณมอบหมายให้นักเรียนออกมาเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง โดยครูจรรุวรรณให้นักเรียนทุกคนเตรียมเรื่องที่จะเล่ามาคนละ 1 เรื่อง วันนี้ เนาวรัตน์ จะออกมาเล่าเรื่องสั้นให้เพื่อน ๆ ฟัง เนาวรัตน์ เดินออกมาขึ้นอยู่หน้าชั้นเรียน เธอกล่าวสวัสดีเพื่อน ๆ ในห้อง และเล่าเรื่องที่เตรียมมา ขณะที่เนาวรัตน์เล่าเรื่องอยู่นั้น นพมาศหันไปพูดกระซิบกระซาบกับสมศรีบ้าง กับสมโภชบ้าง เนาวรัตน์รู้สึกไม่สบายใจ เกิดอาการลึ้งเลว่าพูดผิดหรือเปล่า หรือว่า เรื่องที่พูดไม่น่าสนใจ จึงเริ่มโกธที่เพื่อน ๆ ไม่ฟังเธอพูด ทำให้เธอไม่อยากเล่าเรื่องต่อไป จึงหยุดพูด

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของครูจรรุวรรณ

ฉันชื่อ จรรุวรรณ เป็นครูสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ป.6 ฉันได้มอบหมายให้นักเรียนชั้น ป.6 ทุกคน เตรียมตัวที่จะมาพูดหน้าชั้นคนละ 1 เรื่อง ในวันนี้ โดยฉันจะนั่งฟังนักเรียนชั้น ป.6 เล่าเรื่องสั้นให้เพื่อนฟัง และฉันให้คะแนนนักเรียนทุกคนที่ออกมาเล่าเรื่องหน้าชั้นเรียน

บทบาทของเนาวรัตน์

ฉันชื่อเนาวรัตน์ เป็นคนมีความมั่นใจในตนเองสูง กล้าแสดงออกวันนี้

ในช่วงโมงภาษาไทย ครูจรรุวรรณได้มอบหมายงานให้นักเรียนไปเตรียมตัวเล่าเรื่องสั้นคนละ 1 เรื่อง ฉันเตรียมเรื่องมาแล้วให้เพื่อนฟัง ขณะที่กำลังเล่าเรื่องราวอยู่นั้น ฉันเห็นนพมาศหันไปพูดกระซิบกระซาบกับสมศรีบ้างกับสมโภชบ้าง ฉันรู้สึกไม่สบายใจ เกิดอาการลังเลกลัวว่าฉันอาจจะพูดผิด หรือเรื่องที่เล่าไม่น่าสนใจ ฉันโกรธที่ไม่มีใครฟังฉันพูด ทำให้ฉันไม่อยากเล่าเรื่องต่อไปอีกจึงหยุดพูด

บทบาทของสมศรี

ฉันชื่อสมศรี เป็นคนช่างพูด ฉันชอบพูดกระซิบกระซาบขณะที่เพื่อนพูดอยู่หน้าชั้นเรียน ในช่วงโมงภาษาไทยขณะที่เนาวรัตน์กำลังเล่าเรื่องอยู่นั้น นพมาศหันมากระซิบกระซาบกับฉัน ทำให้เนาวรัตน์ไม่สบายใจ เกิดการลังเล และโกรธ

บทบาทของสมโภช

ฉันชื่อสมโภช เป็นคนใจเย็น ยิ้มเก่ง วันนี้ในช่วงโมงภาษาไทย ฉันนั่งฟังเนาวรัตน์เล่าเรื่องสั้น นพมาศหันมาพูดกระซิบกระซาบกับฉัน จนเนาวรัตน์ไม่สบายใจและโกรธในที่สุด

บทบาทของนพมาศ

ฉันชื่อ นพมาศ เป็นคนชอบพูดชอบคุยกับเพื่อน ๆ เสมอ วันนี้เนาวรัตน์ออกมาเล่าเรื่องสั้นหน้าชั้นเรียน แต่ฉันไม่สนใจฟังหันมาพูดกระซิบกระซาบกับสมศรีบ้าง สมโภชบ้าง ทำให้เนาวรัตน์ไม่สบายใจและโกรธที่ฉันไม่ตั้งใจฟัง

บทสนทนา "อดใจไว้ก่อน"

แบบที่ 1 (กลุ่มที่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด)

ครูจรรุวรรณ "ครูให้นักเรียนไปเตรียมเรื่องมาแล้วให้เพื่อน ๆ ฟังตั้งแต่วันศุกร์ที่แล้ว นักเรียนเตรียมตัวกันมาพร้อมหรือเปล่า"

นักเรียนทั้งห้อง "เตรียมมาแล้วค่ะ/ครับ"

ครูจรรุวรรณ "เริ่มจากเนาวรัตน์ออกมานูตก่อนนะ"

นพมาศหันไปพูดกระซิบกระซาบกับสมศรีและสมโภช

เนาวรัตน์ "กราบเรียนคุณครูและสวัสดิ์เพื่อน ๆ ทุกคน วันนี้ข้าพเจ้าจะมาเล่าเรื่องไปเที่ยวเขาหินในวันหยุด เมื่อวันเสาร์คุณแม่ของข้าพเจ้าพาข้าพเจ้าและน้อง ๆ ไปเที่ยวเขาหิน ซึ่งมีสัตว์ต่าง ๆ มากมาย เช่น ช้าง หมี เสือ แล้วก็... (ทำท่าทางชะงักเมื่อเห็นนพมาศหันไปพูดกระซิบกระซาบกับสมศรีและสมโภช รู้สึกไม่สบายใจ เกิดอาการลังเล เริ่มหงุดหงิดและโกรธ และหยุดพูดในที่สุด)

เอกสารประกอบการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 3

เรื่อง "อดใจไว้ก่อน"

แบบที่ 2 (กลุ่มที่ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด)

ในห้องเรียนชั้น ป.6 ครูจรรุวรรณมอบหมายให้นักเรียนออกมาเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง โดยครูจรรุวรรณให้นักเรียนทุกคนเตรียมเรื่องที่จะเล่ามาคนละ 1 เรื่อง วันนี้ วิไลภรณ์ จะออกมาเล่าเรื่องสั้นให้เพื่อน ๆ ฟัง วิไลภรณ์ เดินออกมาขึ้นอยู่หน้าชั้นเรียน เธอกำลังคำสวัสดีกับเพื่อน ๆ ในห้อง และเล่าเรื่องที่เตรียมมา ขณะที่วิไลภรณ์เล่าเรื่องอยู่นั้น ทั้ง รจนา เลอเลิศและมนตรี ต่างตั้งใจฟังไม่พูดกระซิบกระซาบในขณะที่เพื่อนพูดทำให้วิไลภรณ์ดีใจ มีกำลังใจที่จะเล่าเรื่องสั้นที่ตนเตรียมมาจนจบ

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของครูจรรุวรรณ

ฉันชื่อจรรุวรรณ เป็นครูสอนวิชาภาษาไทยชั้น ป.6 ฉันได้มอบหมายให้นักเรียนชั้น ป.6 ทุกคนเตรียมตัวที่จะมาพูดหน้าชั้นคนละ 1 เรื่อง ในวันนี้ โดยฉันจะนั่งฟังนักเรียนเล่าเรื่องสั้น ๆ ให้เพื่อนของเขาฟัง และฉันให้คะแนนนักเรียนทุก

คนที่ออกมาเล่าเรื่องหน้าชั้นเรียน

บทบาทของวิไลภรณ์

ฉันชื่อวิไลภรณ์ เป็นคนพูดเก่งเพื่อน ๆ ชอบให้ฉันเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้พวกเขาฟังเสมอ ในวันนี้ฉันออกมาเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง ขณะที่ฉันกำลังพูดอยู่นั้น ฉันสังเกตเห็น รจนา เลอเลิศและมนตรี ตั้งใจฟัง พยักหน้ารับในบางครั้ง ยิ้มเมื่อพอใจ ทำให้ฉันมีกำลังใจ เกิดความเชื่อมั่นที่จะเล่าเรื่องที่เตรียมมาจนจบ

บทบาทของรจนา

ฉันชื่อรจนา เป็นเด็กชอบพูดเสียงดัง โกรธง่ายหายเร็ว เพื่อนบอกว่าฉันเป็นเด็กใจร้อน ชอบทำอะไรให้เสร็จไวก่อน วันนี้ขณะที่ฟังวิไลภรณ์เล่าเรื่องอยู่นั้น ฉันแสดงท่าทางว่าติดตามฟังเนื้อเรื่องด้วยความสนใจ พยักหน้ารับเมื่อเห็นด้วยกับคำพูดของวิไลภรณ์

บทบาทของมนตรี

ฉันชื่อมนตรี เพื่อนมองว่าฉันเป็นคนใจเย็น รับฟังความเห็นของผู้อื่นเสมอ วันนี้ครูจรรุวรรณให้วิไลภรณ์ออกมาเล่าเรื่องหน้าชั้นเรียน ขณะที่วิไลภรณ์เล่าเรื่องอยู่นั้น ฉันแสดงท่าทางกระตือรือร้น ยิ้มแฉ่งแจ่มใส ให้ความสนใจตลอดเวลาที่เพื่อนพูด

บทบาทของเลอเลิศ

ฉันชื่อ เลอเลิศ เป็นเด็กอารมณ์ดี พูดจาไพเราะ ในชั่วโมงภาษาไทยฉันนั่งฟัง วิไลภรณ์เล่าเรื่องสั้น ฉันมองตาวิไลภรณ์ ยิ้มให้ พยักหน้ารับทุกครั้งที่ได้ยินด้วยกับคำพูดของวิไลภรณ์

บทสนทนา "อดใจไว้อ่อน"

แบบที่ 2 (กลุ่มที่ไม่พูดกระซิบบกระซิบขณะเพื่อนพูด)

ครูจรรุวรรณ "ครูให้นักเรียนไปเตรียมเรื่องมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังตั้งแต่วันศุกร์

ที่แล้ว นักเรียนเตรียมตัวกันมาพร้อมหรือเปล่า"

นักเรียนทั้งห้อง "เตรียมมาแล้วค่ะ/ครับ"

ครูจรรุวรรณ "เริ่มจากวิไลภรณ์ออกมาพูดก่อนนะ"

วิไลภรณ์ "กราบเรียนคุณครูและสวัสดิ์เพื่อน ๆ ทุกคน วันนี้ข้าพเจ้าจะมาเล่าเรื่อง
ไปเที่ยวเขาดินในวันหยุด เมื่อวันเสาร์คุณแม่ของข้าพเจ้าได้พาข้าพเจ้า
และน้อง ๆ ไปเที่ยวเขาดิน ซึ่งมีสัตว์ต่าง ๆ มากมาย เช่น ช้าง หมี
เสือ แล้วก็... (ทำท่าทางดีใจ เมื่อมองเห็น รจนา เลอเลิศ ตามอง
มาที่ตน พยักหน้าตาม และมนตรี ยิ้มพอใจ จึงเล่าเรื่องต่อไปจนจบ)

แผนการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 4

เรื่อง ไม่พูดหยาบคาย

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่พูดหยาบคาย
 2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการพูดกับครูและเพื่อนด้วยถ้อยคำสุภาพ

ชื่อกิจกรรม ภาษาดอกไม้

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนว่าในขณะที่ครูสอนหรือเพื่อนพูดอยู่หน้าชั้นเรียน หรือในขณะที่ครูมอบหมายให้งานทำ ถ้ามีนักเรียนพูดจาหยาบคาย นักเรียนคิดว่าการกระทำนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องราวและสถานการณ์สมมติเรื่อง "ภาษาดอกไม้" ให้นักเรียนฟัง

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัครจำนวน 6 คน แล้วแจกบทบาทแสดงเรื่อง ภาษาดอกไม้ให้นักเรียนไปศึกษา โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริง และเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยให้เวลานักเรียนศึกษาบทบาทการแสดงประมาณ 5 นาที พร้อมทั้งแจกแบบสังเกตการณ์การแสดงและอธิบายวิธีบันทึกการสังเกตให้กับกลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์และไม่ได้ร่วมแสดง

2.2 เมื่อนักเรียนพร้อมผู้วิจัยให้กลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้แสดง เริ่มแสดงบทบาทตามที่ได้รับ โดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้ชมคอยสังเกตการณ์การแสดง และบันทึกการสังเกตเวลาที่ใช้ในการแสดงประมาณ 10-15 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ทำไมจินดาจึงไม่พอใจสุเทพ

3.2 ถ้านักเรียนเป็นสุเทพ นักเรียนจะพูดอย่างไรเมื่อจะขอยืมยางลบจินดา

3.3 ถ้านักเรียนเป็นสุเทพนักเรียนจะพูดอย่างไรกับคุณครู เมื่อไม่เข้าใจใน

บทเรียน

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันพร้อมสรุปข้อคิดเห็นและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ภาษาดอกไม้ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมดังนี้

ในชีวิตประจำวันเราต้องใช้ภาษาพูดในการสื่อสารกับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา การพูดที่ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันคือการพูดอย่างสุภาพ พูดเพราะมีหางเสียง การพูดด้วยวาจาไพเราะอ่อนหวาน ไม่พูดหยาบคาย จะทำให้ผู้ฟังรู้สึกอยากคบ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ดังนั้นเราทุกคนจึงควรพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของมารยาทในชั้นเรียนที่นักเรียนควรปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 4

เรื่อง "ภาษาดอกไม้"

ในช่วงโมงภาษาไทยเมื่อครูมรกดอธิบายเรื่อง คำน่องเสียงจบแล้ว จึงถามนักเรียนว่า "มีใครสงสัยอยากจะถามไหมคะ" สุภายกมือและพูดว่า "คุณครูขาหนูไม่เข้าใจคะคุณครูกรุณาอธิบายอีกครั้งได้ไหมคะ" ครูมรกดได้ฟังคำขอร้องของสุภาจึงยิ้มและอธิบายให้สุภาฟังอีกครั้งจนเข้าใจ เมื่อครูมรกดหันหน้ามาทางซ้ายมือเห็นสุเทพพูดกับเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ ว่า "เรียนไม่รู้เรื่องเลย" แล้วจึงพูดกับครูว่าเรียนไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจ โดยไม่มีคำลงท้าย ครูมรกดจึงว่ากล่าวตักเตือนสุเทพเรื่องการพูดจาไม่ไพเราะกับครู

ตอนท้ายชั่วโมงครูมรกดให้นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกหัดภาษาไทยและทำให้เสร็จในช่วงโมงแล้วครูเดินออกไปนอกห้องเรียน นักเรียนต่างขมุกขมัวในการทำงานรวมทั้งสุเทพด้วย ขณะทำงานสุเทพเขียนหนังสือผิดแต่ไม่มียางลบ เขาเอ่ยปากขอยืมยางลบจากจินดาว่า "เฮ้ยไ้จินดาขืมยางลบหน่อยซิ" จินดาไม่พอใจจึงนั่งเฉยไม่ยอมหยิบยางลบให้สุเทพ สุเทพไปขอยืมยางลบจากเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนและพูดจาไม่สุภาพเช่นเดิม จึงไม่มีใครให้ขอยืมยางลบสุเทพกลัวว่าจะส่งแบบฝึกหัดไม่ทันในช่วงโมง สุภาคมองเห็นเหตุการณ์ตลอดจึงบอกสุเทพว่า "สุเทพเธอควรพูดจาให้ไพเราะอย่าพูดคำหยาบกับผู้อื่นไม่มีใครชอบ ทุกคนอยากฟังคำพูดที่สุภาพ เธอลองฝึกพูดทีแล้วเพื่อน ๆ จะเต็มใจช่วยเหลือเธอ" สุเทพฟังแล้วคิดว่าคงเป็นจริงอย่างที่สุภาบอก สุเทพจึงเบ่สี่ยนเป็นพูดจาสุภาพ และไพเราะเมื่อไปขอยืมยางลบจากจินดาอีกครั้งหนึ่ง จินดาขืมและหยิบยางลบให้ หลังจากสุเทพขอยืมยางลบได้แล้ว รีบทำงานเสร็จส่งทันเวลาพอดี

บทบาทผู้แสดง

บทบาทของครูมรดก

ฉันเป็นครูสอนภาษาไทย หลังจากสอนเนื้อหาในบทเรียนจบแล้วจะให้ นักเรียนซักถามข้อสงสัยจากบทเรียนได้ สุกาไม่เข้าใจบทเรียนบางตอนจึงขอร้อง ด้วยถ้อยคำที่สุภาพฉันเต็มใจอธิบายให้สุกาฟังอีกครั้ง ส่วนสุเทพใช้คำพูดไม่ไพเราะ ฉันจึงได้กล่าวตักเตือน ตอนท้ายชั่วโมงภาษาไทยฉันให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดส่ง ในชั่วโมงแล้วครูเดินออกไปจากห้อง

บทบาทของสุกา

ฉันชื่อสุกา ฉันเป็นเด็กเรียบร้อย ชอบพูดจาไพเราะ ไม่พูดหยาบคาย กับทุก ๆ คน หลังจากครูสอนบทเรียนจบแล้วฉันยังไม่เข้าใจเรื่องที่ครูสอน เมื่อครู ถามว่าใครสงสัยบทเรียนฉันจึงยกมือถามด้วยคำพูดที่สุภาพและไพเราะให้ครูอธิบาย บทเรียนใหม่อีกครั้งหนึ่งครูอธิบายตามคำขอร้องของฉัน ตอนท้ายชั่วโมงครูให้นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกหัด ฉันเห็นสุเทพขอส้มยางลบจากเพื่อน ๆ และใช้คำพูดที่ไม่สุภาพจึงไม่มีใครพูดหรือให้ขอส้มยางลบฉันได้กล่าวแนะนำให้สุเทพพูดกับทุก ๆ คนด้วยคำพูดที่สุภาพ

บทบาทของสุเทพ

ฉันชื่อสุเทพ ฉันเป็นเด็กชอบพูดคำหยาบ พูดจาไม่ไพเราะกับทุก ๆ คน ในชั่วโมงภาษาไทยของครูมรดกฉันไม่เข้าใจบทเรียนที่ครูสอนจึงพูดกับครูด้วยคำพูดที่ไม่ไพเราะไม่น่าฟัง จึงถูกครูมรดกตักเตือนและตอนท้ายชั่วโมงครูให้นักเรียน ทำแบบฝึกหัด ฉันเขียนหนังสือผิดได้ขอส้มยางลบจากเพื่อน และใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ เพื่อน ๆ จึงไม่ให้ขอส้มยางลบ สุกาได้ให้คำแนะนำให้ฉันพูดคำที่สุภาพกับผู้อื่น ฉันคิด และทำตามสุกาเสนอแนะ จึงได้ขอส้มยางลบ ฉันรีบนำยางลบมาทำงานเสร็จ และ ส่งทันเวลาพอดี

บทบาทของจินดา

ฉันชื่อจินดา ฉันเป็นเด็กที่ชอบให้เพื่อน ๆ ทุกคนพูดจาไพเราะกับตัวฉัน
 สุกเทพใช้คำพูดไม่สุภาพและไม่น่าฟังกับฉันเมื่อจะขอขมยากลบ ฉันจึงไม่ให้ขม ภายหลัง
 สุกเทพมาขอขมยากลบอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้วาจาที่สุภาพและไพเราะ ฉันจึงหยิบยากลบ
 ให้สุกเทพด้วยความเต็มใจ

บทบาทของเพื่อน ๆ (2-3 คน)

พวกฉัน เป็นเด็กชอบให้เพื่อนพูดด้วยอย่างสุภาพ แต่สุกเทพพูดไม่ไพเราะ
 เมื่อจะขอขมยากลบ พวกฉันจึงไม่มีใครให้ขอขม

บทสนทนา เรื่อง "ภาษาดอกไม้"**ขณะครูสอน**

ครูมรกต "ครูพูดเรื่องคำพ้องเสียงจบลงแล้ว มีใครสงสัยอยากจะทำอะไรไหมคะ"

สุภา "คุณครูขานหนูไม่เข้าใจคะคุณครู กรุณาอธิบายอีกครั้งได้ไหมคะ"

ครูมรกตขมและอธิบายให้สุภาฟังอีกครั้งจนเข้าใจ

สุกเทพ "เรียนไม่รู้เรื่องเลย" (พูดกับเพื่อน)

สุกเทพ "เรียนไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจ" (พูดกับครู)

ครูมรกต "สุกเทพเวลาที่พูดกับครูหรือผู้ใหญ่ เชอควรมีคำพูดที่สุภาพ มีคำลงท้าย
 ทุกครั้ง จึงจะเป็นเด็กที่น่ารักนะ จำไว้"

ขณะทำงานที่ครูมอบหมาย

สุกเทพ "เฮ้ย ไล้จินดาขมยากลบหน่อยซิ"

(จินดาไม่พอใจจึงนั่งเฉย และไม่ยอมหยิบยากลบให้)

สุกเทพ "เฮ้ย ขอขมหน่อย"

สุภา "สุกเทพเชอควรพูดจาให้ไพเราะ อย่าพูดคำหยาบกับผู้อื่น ไม่มีใครชอบ
 ทุกคนอยากฟังคำพูดที่สุภาพ เชอลองพูดซิ แล้วเพื่อน ๆ จะเต็มใจ
 ช่วยเหลือเชอ"

สุกเทพ "ตกลงเราจะลองทำตามที่เชอบอก"

แผนการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 5

เรื่อง ไม่พูดแข่ง

- จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่พูดแข่ง
2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อต้องการ

ซักถามหรือแสดงความคิดเห็น

ชื่อกิจกรรม โปรตรอสักนิดถ้าคิดจะพูด

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนว่าในขณะที่ครูกำลังอธิบายบทเรียนให้นักเรียนฟังหรือเพื่อนกำลังพูดอยู่ ถ้าหากมีนักเรียนคนหนึ่งพูดแข่งขึ้นมาในขณะที่ครูหรือเพื่อนยังอธิบายหรือพูดไม่จบหรือถามครูที่นั่นกลางคัน นักเรียนคิดว่าการกระทำของนักเรียนคนนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องและสถานการณ์สมมติเรื่อง "โปตรอสักนิดถ้าคิดจะพูด" ให้นักเรียนฟัง

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัครจำนวน 5 คน แล้วแจกบทบาทแสดงเรื่อง โปรตรอสักนิดถ้าคิดจะพูด ให้นักเรียนไปศึกษา โดยที่ผู้วิจัยคอยแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ นักเรียนศึกษาบทการแสดงประมาณ 5 นาที พร้อมทั้งแจกแบบสังเกตการแสดงและอธิบายวิธีบันทึกการสังเกตให้กับกลุ่มผู้สังเกตการณ์

2.2 เมื่อนักเรียนพร้อม ผู้วิจัยให้กลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทตามที่ได้รับ โดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์การแสดง และบันทึกการสังเกตเวลาที่ใช้ในการแสดงประมาณ 10-15 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายผลเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้คำถามต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่า สุนีสา และพัชรี กระทำเช่นนั้นถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 และนักเรียนคิดว่า พรนิมิตร กระทำเช่นนั้นถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 ทำไม กุลสิริ จึงกล่าวเตือนสุนีสาและพัชรีให้หยุดพูด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามคำแนะนำของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง โปรรตรอสักนิดถ้าคิดจะพูด และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ดังนี้

ลักษณะอย่างหนึ่งของการพูดอย่างมีมารยาทคือการไม่พูดแข่งขณะที่คนอื่นกำลังพูดหรืออธิบายอยู่ ถ้ามีข้อสงสัยใดควรให้คนอื่นกล่าวจบเสียก่อน แล้วจึงซักถาม หรือแสดงความคิดเห็น การไม่พูดแข่งจึงเป็นมารยาทในชั้นเรียนที่นักเรียนควรปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 5

เรื่อง "โปรดรอสักนิดถ้าคิดจะพูด"

ในห้องเรียนวิชางานเกษตรครูวิชัยกำลังอธิบายวิธีการเก็บผักให้นักเรียนทุกคนฟัง หลังจากครูสอนจบได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับบทเรียนแล้วให้นักเรียนคิดคำตอบ นักเรียนหลายคนตอบได้ถูกต้อง ครูจึงกล่าวชมและอธิบายบทเรียนต่อไป ขณะที่ครูกำลังอธิบายอยู่นั้น สุนิสาได้พูดแข่งครูขึ้นมา และพัชรีพูดเสริมต่อ ทำให้เพื่อนในชั้นเรียนหัวเราะชอบใจ ครูวิชัยพูดปรามเด็กทั้ง 2 คน ไม่ให้พูดแข่ง และอธิบายบทเรียนต่อไป สุนิสาพูดแข่งขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ครูวิชัยหันมาพูดกับสุนิสาและยังคงอธิบายต่อเนื่องไปอีก พัชรีถามขึ้นกลางคัน กุลสิริกกล่าวเตือนให้หยุดพูด สุนิสาและพัชรีหันหน้ามามองกุลสิริอย่างไม่พอใจที่กุลสิริกกล่าวเตือน เพื่อนในชั้นเรียนหลายคนก็เกิดความไม่พอใจสุนิสาและพัชรีมากขึ้น ครูวิชัยกล่าวเตือนพัชรีแล้วถามว่ามีใครสงสัยอะไรหรือไม่ พรณิมิตรยกมือและลุกขึ้นยืนถามว่าในช่วงนี้คราวต่อไปจะได้ลงแปลงเกษตรหรือไม่ ครูวิชัยตอบว่าขึ้นอยู่กับพวกเราที่ต้องเรียนให้จบบทเรียนเรื่องการเก็บผักเสียก่อน จึงจะลงแปลงเกษตรได้ ครูวิชัยดูนาฬิกาที่ข้อมือและพูดว่าเหลือเวลาอีก 10 นาที จะหมดชั่วโมงขอให้นักเรียนตั้งใจฟังหน่อย พรณิมิตรนั่งลงและหันไปมองสุนิสาและพัชรี และพูดขอร้องให้เลิกพูดแข่งเพราะจะเรียนไม่ทันเวลา

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของครูวิชัย

ฉันเป็นครูสอนงานเกษตร เมื่อฉันอธิบายเรื่องวิธีการเก็บผักและได้ตั้งคำถาม ถามนักเรียนหลายคนตอบได้ถูกต้อง ฉันจึงกล่าวชม และเมื่ออธิบายบทเรียนต่อไป สุนิสาได้พูดแข่งและพัชรีช่วยพูดเสริม ทำให้เพื่อนในชั้นเรียนหัวเราะชอบใจ ฉันจึงพูดปรามเด็กทั้งสองคน แล้วอธิบายบทเรียนต่อไป สุนิสาพูดแข่งอีกครั้ง ฉันก็หัน

ไปพูดกับสุนีสา พัชรีจึงพูดแข่งอีกเช่นกัน ทำให้เพื่อน ๆ ในห้องไม่พอใจ ฉันจึงกล่าวเตือนพัชรีแล้วถามว่ามีใครสงสัยในบทเรียนพรณิมิตยกมือและลุกขึ้นถาม ฉันก็ตอบคำถามของพรณิมิตพร้อมกับมองดูนาฬิกาข้อมือและกล่าวเตือนให้นักเรียนตั้งใจฟัง

บทบาทของสุนีสา

ฉันเป็นนักเรียนคนหนึ่งที่ชอบพูดหรือถามแข่งครูเสมอในช่วงชั่วโมงงานเกษตร ขณะที่ครูอธิบายอยู่หน้าชั้น ฉันก็พูดแข่งขึ้นมา ทำให้เพื่อนในห้องหัวเราะชอบใจครูวิชัยพูดปราม แต่ฉันก็พูดแข่งอีก กุลสิริกล่าวว่าเตือนฉันไม่ให้พูดแข่งฉันไม่พอใจ เพื่อนในห้องก็ไม่พอใจฉันและท้ายที่สุด พรณิมิตหันมามองฉันและพูดขอร้องให้เลิกพูดแข่ง เพราะจะเรียนไม่ทัน

บทบาทของพัชรี

ฉันเป็นนักเรียนและชอบพูดแข่งเช่นกันคอยพูดเสริมต่อสุนีสา ฉันพูดแข่งขณะที่ครูวิชัยสอนงานเกษตร ทำให้เพื่อนในชั้นเรียนหัวเราะจึงถูกครูวิชัยพูดปราม ขณะที่ครูวิชัยอธิบายบทเรียนต่อไป ฉันก็ถามแข่งขึ้นมาอีก กุลสิริกล่าวว่าเตือนฉัน แต่ฉันไม่สนใจ เพื่อนในห้องก็ไม่พอใจฉัน ฉันถูกครูกล่าวเตือนอีกและในท้ายสุดพรณิมิตหันมามองหน้าฉัน และพูดขอร้องไม่ให้พูดแข่ง เพราะจะทำให้การเรียนการสอนล่าช้า ไม่ทันกำหนดเวลา

บทบาทของกุลสิริ

ฉันเป็นนักเรียน ตั้งใจเรียนและตั้งใจฟังครูสอน เรียนเก่ง เพื่อน ๆ ในห้องต่างรักฉัน ฉันเห็นสุนีสาและพัชรีชอบพูดแข่งขณะครูสอนจึงกล่าวเตือน ทำให้สุนีสาและพัชรีไม่พอใจฉัน

บทบาทของพรณิมิต

ฉันเป็นนักเรียน สนใจการเรียนมาก เวลาครูสอนฉันตั้งใจเรียน ในช่วงชั่วโมงงานเกษตรของครูวิชัยมีสุนีสาและพัชรีชอบพูดแข่ง ทำให้เพื่อน ๆ ไม่พอใจ ขณะที่ครูหยุดสอนและถามว่ามีใครสงสัยยกมือ ฉันยกมือและลุกขึ้นขึ้นถาม เมื่อ

ครูตอบคำถามของฉัน ฉันจึงนั่งลงและหันไปมองสุนิสาและพัชรี พร้อมพูดขอร้องให้เพื่อนเลิกพูดแข่ง

บทสนทนาเรื่อง "โปรตรอสักนิดถ้าคิดจะพูด"

ครูวิชัย "นักเรียนวันนี้เราจะเรียนกันถึงเรื่องวิธีการเก็บผักที่ถูกวิธีกัน ผักสวนครัวที่ปลูกไว้รับประทานมีอะไรบ้าง ลองยกตัวอย่างด้วย"

นักเรียน 2-3 คน ตอบ "มีผักคะน้า ผักกาด พริก มะเขือ ฯลฯ"

ครูวิชัย "เก่งมากและเพื่อให้ได้ผักที่มีคุณค่า เราควรเก็บผักเวลาเช้า ๆ หรือเวลาเย็น ๆ ไม่ควรเก็บในขณะที่มีแดดจัด"

สุนิสา (พูดแข่ง) "ครูหาเวลาเย็น ๆ หมายถึง พระอาทิตย์ตกน้ำใช้ไหมคะ"
(เสียงเพื่อนหัวเราะชอบใจ)

ครูวิชัย (พูดปราม) "สุนิสาให้ครูพูดจบก่อนซิ แล้วนักเรียนจึงถาม ไม่ใช่มาพูดแข่งแบบนี้และอย่าพูดออกนอกเรื่อง"

ครูวิชัย (พูดต่อ) "อย่าเก็บหรือเด็ดด้วยมือควรรีใช้มีดตัด และล้างผักให้สะอาดก่อนนำมาปรุงอาหาร"

สุนิสา "หนูว่าควรนำกระป๋องใส่น้ำไปเก็บเลยดีกว่าจะได้ล้างผักไปในตัว"

ครูวิชัย "ดีเหมือนกันนะแต่อาจจะไม่ถนัด เราควรเก็บใส่ตะกร้าแล้วนำมาล้างในกาละมังดีกว่า . . ." ครูอธิบายต่อไป

พัชรี (ถามแข่ง) "ตะกร้าไปจ่ายตลาดจะใส่ผักได้ไหมคะ"
(เสียงเพื่อนในชั้นหัวเราะชอบใจ)

กุลสิริ (กล่าวเตือน) "ฟังครูพูดให้จบก่อนซิ แล้วค่อยถาม"

ครูวิชัย "พัชรีครูบอกแล้วใช้ไหมว่าให้ครูพูดจบก่อนแล้วนักเรียนจึงถามได้ อย่าพูดแข่งทำให้การเรียนการสอนชะงักไปหมดจ้าไว้ ใครมีข้อสงสัยอะไรอีกหรือไม่"

- พรนิมิต "ครูครับในชั่วโมงเกษตรคราวต่อไป จะได้ลงแปลงเกษตรเก็บผักหรือ
เปล่าครับ"
- ครูวิชัย "ขึ้นอยู่กับพวกเธอว่าจะเรียนวิธีเก็บผักให้จบในชั่วโมงเสียก่อน จะได้
เก็บผักได้ถูกต้อง"
- ครูวิชัย "เหลือเวลาอีก 10 นาที จะหมดชั่วโมง ขอให้เด็กเรียนตั้งใจเรียนกันหน่อย"
- พรนิมิต "ใครอย่าเพิ่งพูดแข่งนะ"

แผนการใช้บทบาทสมมติครั้งที่ 6

เรื่อง ไม่พูดขัดจังหวะ

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่พูดขัดจังหวะ

ชื่อกิจกรรม ฟังกันหน่อย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนว่า ในขณะที่ครูสอนหรือครูมอบหมายงานให้ทำ ถ้ามีนักเรียนคนหนึ่งพูดขัดจังหวะขึ้นมา นักเรียนคิดว่าการกระทำเช่นนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องสถานการณ์สมมติเรื่อง "ฟังกันหน่อย" ให้นักเรียนฟัง

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัครจำนวน 4 คนแล้วแจกบทแสดงเรื่อง "ฟังกันหน่อย" ให้นักเรียนไปศึกษา โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยให้เวลานักเรียนศึกษาบทการแสดงประมาณ 5 นาที พร้อมทั้งแจกแบบสังเกตการแสดงและอธิบายวิธีบันทึกการสังเกตให้กับนักเรียนกลุ่มที่เป็นผู้สังเกตการณ์และไม่ได้ร่วมแสดง

2.2 เมื่อนักเรียนพร้อม ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่เป็นผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทตามที่ได้รับโดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้ชมคอยสังเกตการณ์การแสดงและบันทึกการสังเกต เวลาที่ใช้การแสดงประมาณ 15 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติโดยใช้คำถามนำต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่า การกระทำของปวีณาและเสกสรรค์ถูกต้องหรือไม่

เพราะเหตุใด

3.2 นักเรียนคิดว่า การกระทำของสาธิต ถูกต้องหรือไม่เพราะเหตุใด

3.3 ถ้านักเรียนเป็นครูประยูทจะรู้สึกอย่างไร เมื่อประสบเหตุการณ์

เช่นนี้

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม ตามคำแนะนำของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ฟังกันหน่อย" และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมดังนี้

ในการอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกัน การพูดจาติดต่อกันเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะมารยาทในการพูดประการหนึ่งคือการไม่พูดขัดจังหวะเพื่อไม่ให้ผู้พูดหยุดชะงักในการพูดและผู้ฟังได้รับฟังเรื่องราวไม่ต่อเนื่อง ทำให้เสียบรรยากาศในการพูด ดังนั้นการไม่พูดขัดจังหวะจึงเป็นมารยาทในชั้นเรียนที่ควรปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและสรุปของนักเรียน

เอกสารการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 6

เรื่อง "ฟังกันหน่อย"

ในช่วงโมงจริยศึกษาคูประยูทกำลังสอนเรื่องมารยาทในการดำรงชีวิต หลังจากได้อธิบายความหมายของมารยาทแล้ว ครูประยูทเปิดโอกาสให้นักเรียนซัก

ถามข้อสงสัยเกี่ยวกับความหมายของมารยาท ปรากฏว่าไม่มีนักเรียนคนใดถาม ครู ประยุทธ์จึงสอนต่อไปว่า มารยาทแบ่งออกเป็นมารยาททางกายและมารยาททาง วาจาพร้อมกับยกตัวอย่างให้นักเรียนฟัง ขณะที่ครูกำลังอธิบายถึงการกราบ ปวีณา เกิดความสงสัยว่า กราบพระหรือกราบบุคคลทั่วไปที่ไม่ต้องแบมือ ปวีณาคอยจนครู อธิบายจบจึงยกมือขึ้นขออนุญาตถาม ครูประยุทธ์พยักหน้ายิ้มให้และตอบคำถามของ ปวีณา เธอกล่าวขอบคุณพร้อมยกมือไหว้ ครูถามนักเรียนคนอื่นว่ามีใครจะถามอีก เสกสรรค์ยกมือและถามว่า ถ้ากราบศพต้องแบมือหรือไม่ ครูประยุทธ์ตอบข้อสงสัย ของเสกสรรค์แล้วอธิบายถึงการไหว้ ขณะที่ครูกำลังอธิบายอยู่นั้น สาธิตพูดชัดขึ้นมาก ทำให้การสอนของครูประยุทธ์ชะงัก เพื่อนที่กำลังนั่งฟังหันมามองสาธิตกันหมด ครู จึงเตือนสาธิตว่า ถ้าจะถามเรื่องใดควรให้ครูพูดจบเสียก่อน ไม่ควรพูดชัดจังหวะ ขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่

บทบาทผู้แสดง "ฟังกันหน่อย"

บทบาทของครูประยุทธ์

ฉันชื่อประยุทธ์ เป็นครูสอนวิชาจริยศึกษา ในวันนี้สอนเรื่องมารยาทกับ การดำรงชีวิตหลังจากสอนความหมายของมารยาทจบ ฉันเปิดโอกาสให้นักเรียน ถามข้อสงสัยในบทเรียน แต่ปรากฏว่าไม่มีนักเรียนคนใดถาม ฉันจึงสอนต่อไปถึงการ กราบ ปวีณาสงสัยวิธีการกราบ คอยจนฉันพูดจบจึงยกมือขออนุญาตถาม ฉันยิ้มให้และ ตอบคำถามของปวีณา ฉันถามนักเรียนคนอื่นว่ามีใครจะถามอีก เสกสรรค์ยกมือขอ อนุญาตถามถึงการกราบศพ ฉันก็ตอบข้อสงสัยของเสกสรรค์ แล้วอธิบายเรื่องการ ไหว้ ขณะที่ฉันกำลังพูดอยู่นั้น สาธิตพูดชัดขึ้นมาก ทำให้ฉันต้องหยุดชะงักการสอน ฉันจึงกล่าวเตือนสาธิตว่า ถ้าจะซักถามเรื่องใดควรให้ครูพูดจบก่อน ไม่ควรพูด ชัดจังหวะขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่

บทบาทของปวีณา

ฉันชื่อปวีณา เป็นเด็กมีกิริยาวาจาเรียบร้อย ในช่วงชั่วโมงจริยศึกษาขณะที่ครูประยูรทกำลังสอนเรื่องการกราบอยู่ ฉันสงสัยจึงคอยจังหวะที่ครูพูดจบ ฉันยกมือขึ้นขออนุญาตครูก่อน แล้วถามว่าการกราบพระหรือกราบบุคคลทั่วไปที่ไม่ต้องแบมือ หลังจากครูประยูรทตอบคำถามของฉันแล้ว ฉันกล่าวคำขอบคุณพร้อมยกมือไหว้ เมื่อสาธิตพูดขัดจังหวะขณะครูสอนฉันหันหน้าไปมองสาธิต

บทบาทของเสกสรรค์

ฉันชื่อเสกสรรค์ เป็นเด็กที่สุภาพเรียบร้อยคนหนึ่งของห้องเรียน เมื่อครูประยูรทสอนจริยศึกษาเรื่องมารยาทกับการดำรงชีวิต ในหัวข้อการกราบ ฉันสงสัยว่าการกราบศพต้องแบมือหรือไม่ เมื่อครูประยูรทถามว่ามีใครสงสัยจะถามบ้าง ฉันยกมือขออนุญาตและถามข้อสงสัย ครูประยูรทก็ตอบคำถามของฉัน และเมื่อสาธิตพูดขัดจังหวะขณะครูสอน ฉันหันไปมองสาธิต

บทบาทของสาธิต

ฉันชื่อสาธิต เป็นเด็กใจร้อน ไม่รู้จักกาลเทศะ ชอบเอาแต่ใจตนเอง ขณะฟังครูประยูรทสอนเรื่องการไหว้ เกิดความสงสัยในบทเรียน จึงพูดขัดจังหวะขึ้นมา โดยไม่รอให้ครูพูดหรือสอนจบเสียก่อน ครูต้องชะงักการสอน

บทสนทนา "ฟังกันหน่อย"

ครูประยูรท "มารยาทหมายถึง กิริยาวาจาที่ถือว่า สุภาพเรียบร้อยและดีงาม เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวัน ที่บุคคลต้องยึดถือปฏิบัติ มีใครสงสัยความหมายของมารยาทไหม ถ้าไม่มีครูจะสอนต่อไปนะ มารยาทแบ่งออกเป็นมารยาททางกาย และมารยาททางวาจา มารยาททางกายได้แก่ การกราบไหว้ การยืน การเดิน การนอน การนั่ง การกราบไหว้ ถ้ากราบพระเวลาจะกราบแบมือทั้งสองข้างและกราบ 3 ครั้ง

ปวีณา " (คอยครุ่นจดบขกมือขออนุญาตและถามว่า) คุณครูขาหนูสงสัยว่า กราบคน
ต้องแบมือหรือเปล่าคะ"

ครูประยูทธ "ไม่ต้องแบมือนะ และกราบเพียงครั้งเดียว"

ปวีณา (ยกมือไหว้ครูประยูทธ) "ขอบคุณค่ะ"

ครูประยูทธ "มีใครสงสัยจะถามครูอีกไหม"

เสกสรรค์ (ยกมือขออนุญาตและถามว่า) "ครูครับกราบศพล่ะครับต้องแบมือหรือ
เปล่าครับ"

ครูประยูทธ "ใช้วิธีเดียวกับกราบคนทั่วไป จึงไม่ต้องแบมือ"

เสกสรรค์ (ยกมือไหว้ครูประยูทธ) "ขอบคุณครับ"

ครูประยูทธ "ต่อไปเป็นเรื่องการไหว้ ถ้าไหว้นะต้องให้นิ้วหัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว
และถ้าไหว้ครู พ่อ แม่ ต้องให้นิ้วหัวแม่มือจรดที่จมูกพร้อมย่อตัว แต่ถ้า
ไหว้" (ทำเสียงชะงัก)

สาธิต "ครูครับถ้าไหว้คนทั่วไป นิ้วหัวแม่มือควรจรดที่ไหน"

ครูหยุดพูด เพื่อน ๆ หันมามองสาธิตเป็นตาเดียว

ครูประยูทธ "สาธิตถ้าจะถามเรื่องใด ควรให้ครูพูดจบเสียก่อนนะ แล้วค่อยถาม
เขาไม่ควรพูดขัดจังหวะขณะที่ครูหรือผู้อื่นพูดอยู่ ทำให้เพื่อน ๆ รับฟัง
อย่างไม่ต่อเนื่อง"

แผนการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 7

เรื่อง ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย

สื่อกิจกรรม อุดทนหน้อย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนว่า ในขณะที่ครูกำลังสอนหรือเพื่อนพูดอยู่นั้น ถ้ามีนักเรียนกลุ่มหนึ่งแสดงสีหน้าเบื่อหน่าย นักเรียนคิดว่าอาการกระทำของนักเรียนกลุ่มนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องและสถานการณ์สมมติเรื่อง "อุดทนหน้อย"

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัครจำนวน 5 คนแล้วแจกบทแสดงเรื่อง "อุดทนหน้อย" ให้นักเรียนไปศึกษา โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาบทการแสดงโดยใช้เวลาประมาณ 5 นาที พร้อมทั้งแจกแบบสังเกตการณ์แสดงและอธิบายวิธีบันทึกการสังเกตให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์และไม่ได้ร่วมแสดง

2.2 เมื่อนักเรียนพร้อม ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทตามที่ได้รับ โดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้ชมคอยสังเกตการณ์การแสดงและบันทึกการสังเกต เวลาที่ใช้การแสดงประมาณ 10 - 15 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติโดยใช้คำถามนำต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่า การแสดงกิริยาของลัดดาและวราพรถูกต้องหรือไม่

เพราะเหตุใด

3.2 นักเรียนคิดว่า การแสดงของวันชาติและธงชาติเหมาะสมหรือไม่

เพราะเหตุใด

3.3 ถ้านักเรียนพบเหตุการณ์เช่นเดียวกับครูวินิตา นักเรียนรู้สึกอย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม ตามคำแนะนำของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "อดทนหน่อย" และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมดังนี้

การแสดงกิริยากระตือรือร้นให้ความสนใจ เต็มใจที่จะกระทำหรือช่วยเหลือโดยไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความพอใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า การไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย จึงถือเป็นมารยาทส่วนหนึ่งของมารยาทในชั้นเรียนที่ควรนำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและสรุปของนักเรียน

เอกสารการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 7

เรื่อง "อดทนหน่อย"

เมื่อครูวินิตาสอนเรื่องโจทก์ปัญหา การบวก ลบ คูณ หารระคนจบลง ครูวินิตาเตือนให้นักเรียนลอกโจทก์ก่อนทำแบบฝึกหัด โจทก์ปัญหา แล้วครูถามนักเรียน

ว่ามีใครสงสัยการคิด โจทย์ปัญหาบ้าง ถ้าไม่มีครูจะให้ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดทบทวน
ท้ายบท ครูขอดูก่อนว่าจะทำข้อไหนบ้าง วันชาติและพจนานุกรม รับผิดชอบต่อข้อหรือ
หรือรู้ว่า ครูครบทำหมดทุกข้อเลยครบ ครูวินิตามองนักเรียนทั้งห้อง เห็นว่าทุกคน
เต็มใจ จึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดทั้งหมด 10 ข้อ แต่ครูมองเห็นลัดดาและวราพร
แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย ครูเดินมานั่งที่โต๊ะครูหน้าชั้นเรียนต่อมาอีกสักครู่ วันชาติ
มาถามครูวินิตาว่า ต้องลอกโจทย์หรือไม่ ครูวินิตาจึงหันไปบอกนักเรียนทั้งห้องอีก
ครั้งว่า ต้องลอกโจทย์ทุกครั้งที่ทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับโจทย์ปัญหา ลัดดาและวราพร
หันมามองหน้ากัน แล้วถอนหายใจและแสดงสีหน้าเบื่อหน่าย ครูจึงกล่าวตำหนิตั้งลัดดา
และวราพรว่า นักเรียนทั้งสองคนแสดงกิริยาไม่น่ารักเลยที่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย
การที่ครูให้นักเรียนลอกโจทย์เพื่อฝึกให้มีระเบียบ ทำงานเป็นขั้นเป็นตอนทั้งยังมี
ประโยชน์เวลาทบทวนบทเรียน ไม่ต้องไปพลิกหนังสือ โจทย์ปัญหา อ่านโจทย์ปิดวิธีทำ
ไว้ แล้วคิดในใจว่าควรแสดงวิธีทำอย่างไร เมื่อเปิดดูวิธีทำ ก็จะได้รู้ว่าที่ตนคิดในใจ
ไว้ถูกหรือผิด การที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดมาก ๆ จะช่วยให้เข้าใจโจทย์ปัญหา
ยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนทั้งนั้น แม้ครูจะเหนื่อยที่ต้องตรวจงานนักเรียน
มากขึ้นก็ตาม ทั้งลัดดาและวราพรนั่งก้มหน้า

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของครูวินิตา

ฉันชื่อวินิตา เป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากที่
ฉันสอนเรื่องโจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคนจบแล้วได้ถามนักเรียนว่ามีใคร
สงสัยเกี่ยวกับบทเรียน ปรากฏว่าไม่มี ฉันจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดทบทวน นักเรียน
ทั้งหมดแสดงอาการกระตือรือร้นเต็มใจทำแบบฝึกหัดทั้งหมด 10 ข้อ แต่ฉันมองเห็น
ลัดดาและวราพร ต่างแสดงสีหน้าเบื่อหน่าย ฉันเดินมานั่งที่โต๊ะครู ต่อมาวันชาติได้
มาถามฉันว่าต้องลอกโจทย์หรือไม่ ฉันหันไปบอกนักเรียนทั้งห้องว่าต้องลอกโจทย์

ทุกครั้งที่ทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับโจทย์ปัญหา ลัดดาและวราพรหันมามองหน้ากันแล้ว
ถอนหายใจ แสดงสีหน้าเบื่อหน่ายอีก ฉันจึงกล่าวดำหนิทั้งสองคน

บทบาทของลัดดา

ฉันชื่อลัดดา เป็นเด็กไม่ค่อยขยันเรียน ชอบความสะดวกสบาย ไม่ค่อย
เต็มใจทำงาน เมื่อครูวินิตาให้ทำแบบฝึกหัดบททวนทั้ง 10 ข้อ ฉันแสดงสีหน้า
เบื่อหน่าย และครูให้ลอกโจทย์ปัญหาทุกครั้งก่อนทำแบบฝึกหัดบททวน ฉันมองหน้า
วราพรแล้วถอนใจและแสดงสีหน้าเบื่อหน่ายอีก จึงถูกครูวินิตาดำหนิ ฉันนั่งก้มหน้า

บทบาทของวราพร

ฉันชื่อวราพร เป็นเด็กไม่ตั้งใจเรียน ไม่ชอบความเป็นระเบียบในการ
ทำงาน ชอบทำตามใจตนเอง เมื่อครูวินิตาให้ทำแบบฝึกหัดบททวนทั้ง 10 ข้อ ฉัน
แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย และครูให้ลอกโจทย์ปัญหาด้วย ฉันมองหน้าลัดดาแล้วถอนใจ
และแสดงสีหน้าเบื่อหน่ายอีก จึงถูกครูวินิตาดำหนิ ฉันนั่งก้มหน้า

บทบาทของวันชาติ

ฉันชื่อวันชาติ เป็นเด็กขยันตั้งใจเรียน เต็มใจที่จะทำงานตามที่ครู
มอบหมาย เมื่อครูสั่งการบ้าน ฉันจึงกระตือรือร้นที่จะทำแบบฝึกหัดด้วยความเต็มใจ
อย่างยิ่ง ต่อมาอีกสักครู่นัดได้มาถามครูว่าต้องลอกโจทย์ปัญหาหรือไม่ ครูตอบว่า
ต้องลอกโจทย์ทุกครั้ง

บทบาทของพงษ์ศิริ

ฉันชื่อพงษ์ศิริ เป็นเด็กที่สนใจต่อการเรียน มีความอดทนในการทำงาน
ที่ครูมอบหมาย เมื่อครูสั่งการบ้านทั้งหมด 10 ข้อ ฉันเต็มใจ มีความกระตือรือร้น
ที่จะทำแบบฝึกหัดมาก

บทสนทนา "อดทนหน่อย"

ครูวินิตา "ครูสอนเรื่องโจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคนจบแล้ว มีใครสงสัย

จะถามใหม่ ถ้าไม่มี ครูจะให้ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดทบทวน เดี่ยวครูขอคิด
ก่อนว่าจะทำข้อไหนบ้าง

วันชาติ, พงษ์ศิริ (ทำเสียงกระตือรือร้น) "ครูครับทำหมดทุกข้อเลยครับ"

ครูวินิตา "งั้นทำทั้ง 10 ข้อเลย แล้วกันนะ"

ลัดดาและวราพรทำสีหน้าเบื่อหน่าย

วันชาติ "ครูครับต้องลอกโจทย์ก่อนแสดงวิธีทำหรือเปล่าครับ"

ครูวินิตา "ต้องลอกโจทย์ทุกครั้งเลยนะ"

ลัดดาและวราพรหันมามองหน้ากันแล้วถอนหายใจ แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย

ครูวินิตา "เขอทั้งสองคนแสดงกิริยาไม่น่ารักเลย ที่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย การที่ครูให้
ลอกโจทย์เพื่อฝึกให้เขามีระเบียบ ทำงานเป็นขั้นตอน และการที่ให้นักเรียน
ทำแบบฝึกหัดมาก ๆ จะช่วยให้เข้าใจโจทย์ปัญหายิ่งขึ้น เป็นประโยชน์กับตัว
นักเรียนทั้งนั้น แม้ครูจะเหนื่อยที่ต้องตรวจงานนักเรียนมากขึ้นก็ตาม"

ทั้งลัดดาและวราพร นั่งก้มหน้า

แผนการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 8

เรื่อง ไม่แสดงสีหน้าเขอะเขี้ยว

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่แสดงสีหน้าเขอะเขี้ยว

ชื่อกิจกรรม อย่าดูถูกกันนะ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนว่า ในขณะที่เพื่อนพูดอยู่หน้าชั้นเรียน ถ้ามีนักเรียนกลุ่มหนึ่งแสดงสีหน้าเขอะเขี้ยว นักเรียนคิดว่าการกระทำของนักเรียนกลุ่มนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องและสถานการณ์สมมติเรื่อง "อย่าดูถูกกันนะ"

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัครจำนวน 6 คนแล้วแจกบทแสดงเรื่อง "อย่าดูถูกกันนะ" ให้นักเรียนไปศึกษา โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยให้เวลานักเรียนศึกษาบทการแสดงประมาณ 5 นาที พร้อมทั้งแจกแบบสังเกตการณ์แสดงและอธิบายวิธีบันทึกการสังเกตให้กับกลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์และไม่ได้ร่วมแสดง

2.2 เมื่อนักเรียนพร้อม ผู้วิจัยใช้กลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทตามที่ได้รับโดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้ชมคอยสังเกตการณ์การแสดงและบันทึกการสังเกตเวลาที่ใช้การแสดงประมาณ 10 - 15 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติโดยใช้คำถามนำต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่า การกระทำของทศพรและกลุ่มเพื่อนของเขาถูกต้อง

หรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ถ้านักเรียนเป็นทศพร นักเรียนควรแสดงกิริยาอย่างไร

3.3 ถ้านักเรียนเป็นสุรสิทธิ์ พบกับเหตุการณ์เช่นนี้ นักเรียนจะมีความรู้สึก

อย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม ตามคำแนะนำของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "อย่าดูถูกกันนะ" และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมดังนี้

การยกย่องให้เกียรติผู้อื่นโดยไม่แสดงกิริยาดูถูกเหยียดหยามเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะทุกคนต้องการการยอมรับจากบุคคลทั่วไป และเป็นการแสดงให้เห็นว่าตนมีคุณค่า เกิดความภาคภูมิใจ และเกิดความสนใจที่จะร่วมงานกับบุคคลทั่วไป การไม่แสดงสีหน้าเยาะเย้ยถือเป็นการไม่แสดงกิริยาดูถูกเหยียดหยาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมารยาทในชั้นเรียนที่ควรนำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและสรุปของนักเรียน

เอกสารการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 8

เรื่อง "อย่าดูถูกกันนะ"

ในช่วงโม่งศิลปะ วันนี้ครูสุนทรให้นักเรียนทุกคนออกมารายงานผลงาน

ของตหน้าชั้นเรียนทีละคน เมื่อทศพรเดินออกมายืนอยู่หน้าชั้นเรียน เพื่อน ๆ ต่างมองไปที่ทศพรด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม ชื่นชม โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนของทศพร 2-3 คน ได้แก่ จรรยา สุรชาติ และอำนาจ ต่างปรบมือเสียงดัง เนื่องจากทศพรเป็นเด็กเรียนเก่ง ชยัน เอาใจใส่ต่อการเรียน เพื่อน ๆ จึงให้ความสนใจ เชื่อถือและยกย่อง เมื่อทศพรกล่าวสวัสดิ์เพื่อน ๆ ในห้องและรายงานผลงานที่วาดมาจบลง เพื่อนทุกคนต่างปรบมือให้ ทศพรรู้สึกดีใจ และเกิดความภาคภูมิใจ เมื่อถึงวาระของสุรสิทธิ์บ้าง เพื่อนก็ยังคงปรบมือให้ แต่กลุ่มของจรรยา สุรชาติ อำนาจ และทศพรต่างมองหน้ากัน ส่งยิ้มพร้อมแสดงกิริยาตงกเหี้ยดหยาม โดยเฉพาะทศพรแสดงสีหน้าเยาะเย้ย ไม่เชื่อถือผลงานของสุรสิทธิ์ เนื่องจากสุรสิทธิ์เป็นเด็กเรียนหนังสืออ่อน ทำงานช้า ไม่เหมือนกลุ่มของทศพร หลังจากสุรสิทธิ์รายงานผลงานจบลง เพื่อน ๆ ต่างปรบมือให้ ครูสุนทรซึ่งนั่งสังเกตนักเรียนอยู่ตลอดเวลา จึงลุกจากเก้าอี้มาขึ้นหน้าชั้นเรียนและกล่าวกับนักเรียนทุกคนว่า ผลงานของนักเรียนทุกคนที่ทำกันมาครูถือว่ามคุดค่าเท่ากัน เพราะเป็นความสามารถของแต่ละคน ดังนั้นนักเรียนจึงควรภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและไม่ควรตงกเหี้ยดหยามผลงานของผู้อื่น ครูสุนทรพูดพร้อมกับหันไปมองกลุ่มของทศพรซึ่งทุกคนต่างก้มหน้าหลบสายตาคู

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของครูสุนทร

ฉันชื่อสุนทร เป็นครูสอนศิลปะ วันนี้ฉันให้นักเรียนทุกคนนำผลงานที่วาดออกมารายงานหน้าห้องทีละคน โดยฉันนั่งสังเกตนักเรียนที่มารายงานและนักเรียนที่นั่งฟังเพื่อนพูดรายงาน ฉันเห็นกิริยาที่กลุ่มนักเรียนได้แก่ จรรยา สุรชาติ อำนาจและทศพร ที่แสดงต่อสุรสิทธิ์ในลักษณะเยาะเย้ย จึงได้กล่าวเตือนว่า ผลงานของนักเรียนทุกคนที่ทำกันมา ถือว่ามีคุดค่าเท่ากันเพราะเป็นความสามารถของแต่ละคน ดังนั้นนักเรียนจึงควรภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและไม่ตงกเหี้ยดหยามผลงานของผู้อื่น

ว่าต้อยต่ำกว่าของตน ขณะพูดฉันก็มองไปที่กลุ่มนักเรียนดังกล่าวด้วยสายตาดู ๆ

บทบาทของทศพร

ฉันชื่อทศพร เป็นเด็กเรียนเก่งและชอบคบเพื่อนที่เรียนเก่งเหมือนกัน ชอบดูถูกเพื่อนที่เรียนหนังสืออ่อนกว่า วันหนึ่งฉันออกมารายงานผลงานของฉันให้ครูและเพื่อนฟัง เพื่อนทุกคนต่างปรบมือชื่นชม ฉันรู้สึกดีใจและเกิดความภาคภูมิใจ

บทบาทของจรรยา

ฉันชื่อจรรยา ฉันเป็นเด็กเรียนหนังสือเก่งและชอบคบเพื่อนที่เรียนเก่ง เช่นเดียวกัน ดูถูกเพื่อนที่เรียนหนังสือไม่เก่ง เมื่อทศพรออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น ฉันปรบมือเสียงดังแสดงสีหน้าชื่นชมกับทศพร แต่เมื่อสุรสิทธิ์ ออกมารายงาน ฉันมองหน้ากลุ่มเพื่อนของฉันแล้วข้มแสดงกิริยาเหยียดหยามสุรสิทธิ์ ฉันถูกครูตำหนิในการแสดงกิริยาเหยียดหยามจึงก้มหน้าหลบสายตาครู

บทบาทของสุรชาติ

ฉันชื่อสุรชาติ ฉันเป็นเด็กเรียนดีและมีเพื่อนเรียนดีเช่นกัน ฉันไม่ชอบเพื่อนที่เรียนหนังสืออ่อน เมื่อทศพรออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น ฉันปรบมือเสียงดังแสดงสีหน้าชื่นชมกับทศพร แต่เมื่อสุรสิทธิ์ออกมารายงาน ฉันมองหน้ากลุ่มเพื่อนของฉันแล้วข้มแสดงกิริยาถูกเหยียดหยาม ฉันถูกครูตำหนิในการแสดงกิริยาเหยียดหยามจึงก้มหน้าหลบสายตาครู

บทบาทของอำนาจ

ฉันชื่ออำนาจ ฉันเป็นเด็กเรียนดีและมีเพื่อนเรียนดีเช่นกัน ฉันชอบดูถูกเพื่อนที่เรียนหนังสืออ่อนกว่า เมื่อทศพรออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น ฉันปรบมือเสียงดัง แสดงสีหน้าชื่นชมกับทศพร แต่เมื่อสุรสิทธิ์ออกมารายงาน ฉันมองหน้ากลุ่มเพื่อนของฉันแล้วข้มแสดงกิริยาถูกเหยียดหยามสุรสิทธิ์ ฉันถูกครูตำหนิในการแสดงกิริยาเหยียดหยาม จึงก้มหน้าหลบสายตาครู

บทบาทของสุรสิทธิ์

ฉันทชื่อสุรสิทธิ์ ฉันทเป็นเด็กเรียนหนังสืออ่อน ทำงานเช้า เมื่อทศพรออกไป รายงานภาพวาดของเขา ฉันทและเพื่อน ๆ ต่างปรบมือให้ เมื่อฉันทออกไปรายงาน ผลงานของฉันท กลุ่มเพื่อนได้แก่ ทศพร จรรยา สุรชาติ และอำนาจ ต่างแสดงกิริยา เยาะเย้ยฉันท

บทสนทนาเรื่อง "อย่าดูถูกกันนะ"

ครูสุนทร "นักเรียนเตรียมนำผลงานมารายงานให้เพื่อน ๆ ฟัง เริ่มจากเลขที่ 1 ก่อนนะ ครูจะนั่งฟังที่โต๊ะครูและให้คะแนนไปด้วยทศพรออกมาได้เลข"

ทศพร "กราบเรียนคุณครูและสวัสดิ์เพื่อน ๆ ทุกคน (เสียงปรบมือ) วันนี้ผม จะมารายงานผลงานที่ผมวาดมา ภาพนี้เป็นภาพประเพณีไทยในวัน วิสาขบูชา ที่ชาวไทยจะร่วมกันไปทำบุญตักบาตรและและนั่งเทศน์ที่วัด ในตอนค่ำก็จะมี นุทศศาสนิกชนไปเวียนเทียน ผมใช้สีน้ำระบายภาพ ผลงานจึงเป็นดังภาพที่เห็น และผมขอจบรายงานเพียงเท่านี้ ขอขอบคุณ ครับ" (เสียงปรบมือ)

สุรสิทธิ์ "กราบเรียนคุณครูและสวัสดิ์เพื่อน ๆ ทุกคน (เสียงปรบมือ) (จรรยา, สุรชาติ, อำนาจและทศพร ต่างแสดงสีหน้าเยาะเย้ยสุรสิทธิ์) วันนี้ผม จะมา (น้ำเสียงไม่ค่อยมั่นใจ) รายงานผลงานที่ผมวาดมา ภาพที่ผมวาด เป็นภาพบ้านอยู่ริมน้ำ มีแพอยู่หน้าบ้าน เด็ก ๆ กำลังกระโดดลงไปในน้ำ และมีผู้คนพายเรือไปมา มีเรือขายกล้วยเตี้ยว น้ำแข็ง ผมชอบวาดภาพ ริมน้ำ ทำให้ผมรู้สึกสบายใจ มีความสุขครับ ผมใช้สีไม้ระบายภาพ และ ขอจบการรายงานเพียงเท่านั้น ขอขอบคุณครับ"

ครูสุนทร "ครูอยากจะบอกนักเรียนว่า ผลงานของนักเรียนทุกคนที่ทำกันมา ครู ถือว่ามีคุณค่าเท่ากัน เพราะเป็นความสามารถของแต่ละคน ดังนั้น นักเรียนจึงควรภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและไม่ควรดูถูก เหยียดหยามผลงานของผู้อื่น (ครูพูดพร้อมกับหันไปมองกลุ่มของทศพร)

แผนการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 9

เรื่อง ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนมองเห็นความสำคัญของการไม่โยนหรือขว้างปา
สิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น

 2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อต้องการ
ส่งสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น

สื่อกิจกรรม ขอหน่อยได้ไหม

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนว่าในขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติงาน
ที่ครูมอบหมายให้ทำร่วมกันอยู่นั้น มีนักเรียนคนหนึ่งพูดขอยืมอุปกรณ์การเรียนจากเพื่อน
อีกคนหนึ่ง ปรากฏว่าเพื่อนนักเรียนคนนั้นไม่ได้ยื่นสิ่งของให้ แต่กลับโยนสิ่งของให้แทน
นักเรียนคิดว่าการกระทำของเพื่อนนักเรียนคนนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องและสถานการณ์สมมติเรื่อง "ขอหน่อยได้ไหม"

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัครจำนวน 5 คน แล้วแจกบทบาทการแสดงเรื่อง
"ขอหน่อยได้ไหม" ให้นักเรียนไปศึกษา โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการ
แสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาบทบาทการแสดง 5 นาที
พร้อมทั้งแจกแบบสังเกตการณ์แสดงและอธิบายวิธีบันทึกการสังเกต ให้กับนักเรียน
ที่เป็นผู้สังเกตการณ์ และไม่ได้ร่วมแสดง

2.2 เมื่อนักเรียนพร้อม ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาท
ตามที่ได้รับ โดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้ชมคอยสังเกตการณ์การแสดงและบันทึกการ
สังเกต เวลาที่ใช้ในการแสดงประมาณ 10-15 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายผลเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้คำถามต่อไปนี้

- 3.1 การที่ทรงชัยแสดงออกมาเช่นนั้น เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3.2 นักเรียนคิดว่าอาการกระทำของวันวิสาข์ ถูกต้องหรือไม่เพราะเหตุใด
- 3.3 ถ้านักเรียนเป็นวิชา นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามคำแนะนำของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ขอหน่อยได้ไหม" และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมดังนี้

การส่งสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น ไม่ควรโยนหรือขว้างปา เนื่องจากอาจเกิดการกระทบกระทั่งกัน และยิ่งถือว่าเป็นการแสดงกิริยาไม่เหมาะสมซึ่งการไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น ถือเป็นการมารยาทส่วนหนึ่งในชั้นเรียนที่ควรปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 9

เรื่อง "ขอหน่อยได้ไหม"

ในช่วงโมงงานประดิษฐ์ หลังจากทีครูจัดทวีสอนวิธีการทำตุ๊กตาล้มลุก

จบลง ครูถามนักเรียนว่ามีใครสงสัยจะซักถามครูบ้าง ปรากฏว่าไม่มีนักเรียนคนใดสงสัย ครูฉัตรทวีจึงบอกให้นักเรียนลงมือประดิษฐ์ตุ๊กตาล้มลุกและถ้ามีใครสงสัยอะไรจะถาม ให้ออกมาพบครูที่โต๊ะครูเพราะครูจะนั่งตรวจงานนักเรียนอยู่ที่นั่น ขณะที่นักเรียนกำลังทำงานอยู่ วิทยาเดินไปถามปัญหาที่โต๊ะครู คมสิงห์เอ่ยปากขอขมี้มกรรไกรจากทรงชัย แต่ทรงชัยคงนั่งทำงานต่อ จนคมสิงห์นึกโมโหจึงตะโกนออกไปว่าทรงชัยขอขมี้มกรรไกรหน่อยไม่ได้ยินหรือไงครูฉัตรทวีเงยหน้าขึ้นมากถามว่าใครส่งเสียงดัง มีอะไรกัน คมสิงห์รีบปฏิเสธ ครูฉัตรทวีจึงอธิบายปัญหาการทำตุ๊กตาล้มลุกให้วิทยาต่อไป และทรงชัยโยนกรรไกรมาให้คมสิงห์ วันวิสาข์ยกมือขออนุญาตครูไปเอากาวที่โต๊ะของบุษยา แล้วกลับมานั่งที่พร้อมยกมือไหว้ครูอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาคมสิงห์ขอขมี้มี้เมจิกของทรงชัย มาทำที่ตุ๊กตาล้มลุกอีกครั้ง ทรงชัยบ่นว่ายุ่งจัง แล้วขว้างสีเมจิกมาให้คมสิงห์ บังเอิญพลาดไปถูกศีรษะวิทยาซึ่งเดินผ่านมาพอดี วิทยาก้มลงเก็บสีเมจิกที่ตกอยู่ที่พื้นมาส่งให้ทรงชัยและพูดกับทรงชัยว่า อย่าโยนหรือขว้างปาสิ่งของให้กับผู้อื่น อาจทำให้พลาดโดนศีรษะผู้อื่นหรือของอาจเสียหาย ทรงชัยหน้าสลดและกล่าวขอโทษเพื่อนพร้อมกับครุ่นคิด เรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อครูนี้

บทบาทผู้แสดง "ขอหน่อย ได้ไหม"

บทบาทของครูฉัตรทวี

ฉันชื่อฉัตรทวี เป็นครูสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย เรื่องการประดิษฐ์ตุ๊กตาล้มลุก เมื่อฉันอธิบายวิธีทำตุ๊กตาเสร็จแล้ว ได้สอบถามว่ามีใครไม่เข้าใจวิธีทำงานประดิษฐ์บ้าง ปรากฏว่าไม่มีนักเรียนคนใดสงสัย จึงเดินมาที่โต๊ะครูเพื่อตรวจงาน ต่อมาวิทยาเข้ามาถามปัญหาและฉันก็อธิบายให้ฟัง ฉันได้ยินคมสิงห์ตะโกนเสียงดังจึงเงยหน้าถามเรื่องราวที่เกิดแต่คมสิงห์ปฏิเสธ ฉันจึงก้มหน้าอธิบายให้วิทยาฟังต่อไป ต่อมาวันวิสาข์ยกมือขออนุญาตฉันไปหาบุษยา ฉันพยักหน้าอนุญาต

บทบาทของวิทยา

ฉันชื่อวิทยา สนใจวิชางานประดิษฐ์ ฉันตั้งใจทำงานมาก เมื่อเกิดความสงสัยจึงเดินออกไปถามครูฉัตรทวี เมื่อครูอธิบายจบแล้ว ฉันเดินกลับมาที่โต๊ะเรียน ทรงชัยขว้างสีเมจิกถูกศีรษะของฉันและตกลงบนพื้น ฉันก็มลงเก็บให้แล้วนำไปคืนให้ ทรงชัยและพูดกับเขาว่า อย่าโยนหรือขว้างปาสิ่งของให้กับผู้อื่นเพราะอาจทำให้พลาดโดนผู้อื่นหรือทำให้ของเสียหายได้

บทบาทของคมสิงห์

ฉันชื่อคมสิงห์ เป็นเด็กอารมณ์ร้อน แต่ทำงานคล่องแคล่วเสร็จรวดเร็ว ในช่วงโมงงานประดิษฐ์ เมื่อครูให้นักเรียนทุกคนลงมือประดิษฐ์ตุ๊กตาล้มลุก ฉันไม่มีการใคร่จึงขอยืมทรงชัย แต่ทรงชัยนั่งทำงานไม่สนใจที่ฉันเรียก ฉันจึงตะโกนเสียงดังจนครูฉัตรทวีถาม ฉันรีบตอบปฏิเสธและทรงชัยได้โยนกรรไกรมาให้ ต่อมาฉันขอยืมสีเมจิกของทรงชัยอีก เขาก็ขว้างสีเมจิกมาให้ฉันอีก แต่พลาดไปโดนศีรษะวิทยา

บทบาทของวันวิสาข์

ฉันชื่อวันวิสาข์ เป็นเด็กเรียบร้อย นุดจาไพอเราะ ในช่วงโมงงานประดิษฐ์ หลังจากเตรียมชิ้นส่วนอุปกรณ์ทำตุ๊กตาล้มลุกเสร็จแล้ว ยังขาดกาวที่จะมาติดชิ้นส่วนของตุ๊กตาล้มลุกจึงยกมือขออนุญาตครูฉัตรทวีไปเอากาวที่โต๊ะของบุษยา เมื่อครูพยักหน้าอนุญาต ฉันจึงลุกขึ้นยื่นยกมือไหว้และเดินไปที่โต๊ะของบุษยา แล้วเดินกลับมา นั่งที่พร้อมยกมือไหว้ครูอีกครั้งหนึ่ง

บทบาทของบุษยา

ฉันชื่อบุษยา เป็นเด็กดีมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตั้งใจทำงานที่ครูสั่ง ฉันนั่งอยู่ที่โต๊ะ แล้ววันวิสาข์มาขอกาว ฉันแบ่งให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ

บทสนทนา "ขอหน้อยได้ไหม"

ครูฉัตรทวี "จากที่ครูอธิบายวิธีทำตุ๊กตาล้มลุกมาทั้งหมด มีใครสงสัยจะถามอะไรไหมคะ"

(ครูกวาดสายตาทั่วห้อง ไม่มีใครถาม) ถ้าอย่างนั้น นักเรียนลงมือทำตุ๊กตา
กันเลย และถ้าใครสงสัยก็ออกมาถามครูที่โต๊ะได้ เพราะครูจะนั่งตรวจงาน
นักเรียนอยู่ที่นี้ (นักเรียนนั่งทำงานกันไปประมาณ 5 นาที)

วิทยา "ลุกขึ้นแล้วเดินไปถามปัญหาที่โต๊ะครู"

คมสิงห์ "ซี้ซอซี้มกรรไกร หน้อยซิ"

ทรงชัย (นั่งทำงานต่อไปไม่สนใจคำพูดของคมสิงห์)

คมสิงห์ (ทำท่าทางโมโหและตะโกนว่า "ไอ้ซี้ ซอซี้มกรรไกรหน้อย ไม่ได้ยิน
หรือไง")

ครูฉัตรทวิ "ใครส่งเสียงดัง มีอะไรกัน คมสิงห์"

คมสิงห์ "เปล่าครับ"

(ครูฉัตรทวิก้มหน้าอธิบายให้วิทยานิ่งต่อไป)

ทรงชัย (โยนกรรไกรให้คมสิงห์)

วันวิสาข์ "ครูขานหนูขออนุญาตไปเอากาวที่โต๊ะของบุษยาค่ะ"

(ครูฉัตรทวิพยักหน้า วันวิสาข์ยกมือไหว้แล้วเดินไปที่โต๊ะบุษยา เมื่อกลับมา
ที่โต๊ะของตนก็ยกมือไหว้ครูอีกครั้งหนึ่ง)

คมสิงห์ "ซี้ซอซี้มสีเมจิกหน้อย"

ทรงชัยทำเสียงบ่น "ยุ่งจัง" (แล้วขว้างสีเมจิกไปให้คมสิงห์ แต่พลาดไป
ถูกศีรษะวิทยา) วิทยาก็มองหยิบสีเมจิกที่พื้น แล้วนำไปให้ทรงชัย และพูดว่า
"ซี้ที่หลังอย่าโยนหรือขว้างปาสิ่งของให้ผู้อื่น อาจพลาดไปถูกคนอื่นหรือ
ของแตกหักเสียหายได้" ทรงชัย (หน้าสลด) "ขอโทษนะวิทยา" (ทำทาง
ครุ่นคิด)

แผนการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 10

เรื่อง ไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้เด็กเรียนมองเห็นความสำคัญของการไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม ระวังหน่อยนะ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนว่าในขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติงานที่ครูมอบหมายให้ทำ ปรากฏว่านักเรียนคนหนึ่งส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น นักเรียนคิดว่าการกระทำของนักเรียนคนนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องสถานการณ์สมมติเรื่อง "ระวังหน่อยนะ" ให้นักเรียนฟัง

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัครจำนวน 6 คน แล้วแจกบทบาทการแสดงเรื่องระวังหน่อยนะให้นักเรียนไปศึกษา โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยให้เวลานักเรียนศึกษาบทบาทการแสดงประมาณ 5 นาที พร้อมทั้งแจกแบบสังเกตการแสดงและอธิบายวิธีบันทึกการสังเกต ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ และไม่ได้ร่วมแสดง

2.2 เมื่อนักเรียนพร้อม ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทตามที่ได้รับ โดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้ชมคอยสังเกตการแสดงและบันทึกการสังเกต เวลาที่ใช้ในการแสดงประมาณ 10-15 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายผลเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้คำถาม

นำ ต่อไปนี้

- 3.1 ถ้านักเรียนเป็นอนุสิทธิ์ นักเรียนจะกระทำเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3.2 ถ้านักเรียนพบเหตุการณ์เช่นเดียวกับสมพรนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
- 3.3 นักเรียนเห็นด้วยกับคำพูดของปริญญหรือไม่ เพราะเหตุใด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามคำแนะนำของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ระวังหน่อยนะ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมดังนี้

การส่งสิ่งของให้กับผู้ใด ไม่ควรส่งข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น เพราะนอกจากอาจเกิดการกระทบกระทั่งกันแล้วยังถือเป็นการแสดงที่ไม่เหมาะสม ขาดมารยาทที่ดี ซึ่งการไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น ถือเป็นการขาดส่วนหนึ่งในขั้นเรียนที่ควรประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 10

เรื่อง "ระวังหน่อยนะ"

หลังจากครูมานสอนวิชาคณิตศาสตร์จบแล้วได้ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ทบทวนและส่งสมุดงานก่อนหมดชั่วโมง แล้วครูเดินออกไปนอกห้อง นักเรียนทุกคน ต่างเร่งรีบทำงานจนเสร็จ และเริ่มทยอยส่งสมุดแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์บนโต๊ะครู

ขณะที่สมพร สีนินาฏ และคงมัน กำลังจัดเรียงสมุดบนโต๊ะครูให้เรียบร้อยอยู่นั้น อนุสิทธิ์ เดินถือสมุดมาเตรียมจะวางโดยส่งข้ามศีรษะสมพร พอดีกับสมพรเงยหน้า ขึ้นมามุมสมุดของอนุสิทธิ์ กระทบกตฤตาของสมพร เจ็บมากจนน้ำตาไหล อนุสิทธิ์ตกใจมาก ปฏิญญายืนอยู่ด้านหลังอนุสิทธิ์ค่อย ๆ วางสมุดแบบฝึกหัดบนโต๊ะครู แล้วพูดกับ อนุสิทธิ์ว่า ถ้าจะส่งสิ่งของใด ๆ ไม่ควรส่งข้ามศีรษะผู้อื่น อาจทำให้เกิดเหตุการณ์ เช่นนี้ได้ อนุสิทธิ์หน้าสลดและพยักหน้ารับฟังคำพูดของปฏิญญาและให้สัญญาว่าจะไม่ส่ง สิ่งของข้ามศีรษะผู้อื่นอีก

บทบาทผู้แสดง "ระวิงหน่อชนะ"

บทบาทของครูมานพ

ฉันชื่อครูมานพ เป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ หลังจากอภิบาลบทเรียนจน นักเรียนเข้าใจดีแล้ว ฉันจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดทบทวนและส่งงานก่อนหมดชั่วโมง แล้วฉันจึงเดินออกไปจากห้อง

บทบาทของสมพร

ฉันชื่อสมพร เป็นนักเรียนชั้นเรียน ตั้งใจทำงานชอบช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ หลังจากส่งแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์บนโต๊ะครูแล้ว ได้มาช่วยกับเพื่อนจัดสมุดบนโต๊ะครู ขณะกำลังก้มหน้าก้มตาเรียงสมุด อนุสิทธิ์ส่งแบบฝึกหัดข้ามศีรษะฉันพอดีกับที่ฉันเงยหน้า ขึ้นมา มุมของสมุดกตฤตาของฉัน ฉันเจ็บมากจนน้ำตาไหล

บทบาทของสินินาฏ

ฉันชื่อสินินาฏเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง เอาใจใส่การเรียนเมื่อส่งแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์บนโต๊ะครูแล้ว ได้มาช่วยเพื่อนจัดสมุดบนโต๊ะครู

บทบาทของคงมัน

ฉันชื่อคงมัน ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ จึงทำแบบฝึกหัดเสร็จเร็ว และส่งงานก่อนหมดชั่วโมงและชอบช่วยเพื่อนทำงานจึงร่วมจัดสมุดบนโต๊ะครู

บทบาทของปริญา

ฉันชื่อปริญา เป็นหัวหน้าห้อง มีผลการเรียนดี ตั้งใจทำงาน มีมารยาทเรียบร้อย เพื่อนจึงรักฉันทุกคน ฉันเดินมาส่งแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ และยื่นอยู่หลังอนุสิทธิ์จึงเห็นเหตุการณ์ทั้งหมด ฉันค่อย ๆ วางสมุดบนโต๊ะครูและพูดกับอนุสิทธิ์ว่าจะส่งสิ่งของใด ๆ ไม่ควรส่งข้ามศีรษะผู้อื่นอาจทำให้เกิดเหตุการณ์ดังเช่นสมพรประสบได้

บทบาทของอนุสิทธิ์

ฉันชื่ออนุสิทธิ์ ไม่ค่อยตั้งใจเรียน ชอบทำงานให้เสร็จ ๆ ไป จะได้ไม่ถูกครูลงโทษ หลังจากทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์เสร็จแล้ว จึงนำสมุดงานมาส่งบนโต๊ะครู เห็นสมพรยื่นบังกองสมุด จึงวางสมุดโดยส่งข้ามศีรษะสมพร นอติกับสมพรเงยหน้าขึ้นมามุ่มมุ่มของฉันจึงกระแทกถูกตาของสมพร ฉันรู้สึกตกใจมากกับเหตุการณ์ในครั้งนี้ ปริญาเข้ามาพูด ฉันหน้าสลดและสัญญาว่าจะไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะผู้อื่นอีก

บทสนทนาเรื่อง "ระวังหน้อยนะ"

ครูมานพ "เมื่อนักเรียนเข้าใจบทเรียนกันแล้ว ขอให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์หน้า 30 ข้อ 1-6 และส่งสมุดแบบฝึกหัดก่อนหมดชั่วโมง ครูจะไปล้างมือหน้อย"

สมพร คงมัน และสินีนางู กำลังจัดเรียงสมุดบนโต๊ะครู

อนุสิทธิ์ (ส่งสมุดข้ามศีรษะสมพร สมพรเงยหน้าขึ้นมามุ่มมุ่มของอนุสิทธิ์ถูกนัยน์ตาสมพร)

สมพร "ไอ้ย" (แสดงสีหน้าเจ็บปวด)

อนุสิทธิ์ (แสดงสีหน้าตกใจ) "ขอโทษสมพร เราไม่ได้ตั้งใจทำให้เธอเจ็บ"

ปริญา "อนุสิทธิ์ เวลาที่จะส่งสิ่งของใด ๆ ไม่ควรส่งข้ามศีรษะผู้อื่น อาจทำให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ได้"

อนุสิทธิ์ (แสดงสีหน้าสลดใจและพยักหน้ารับ) "เราให้สัญญาว่าต่อไปนี่เราจะไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะผู้อื่นอีก"

แผนการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 11

เรื่อง ไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อมีการไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม แก๊วกันดีกว่า

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนว่าในขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติงานที่ครูมอบหมายให้ทำ ถ้ามีนักเรียนคนหนึ่งส่งสิ่งของผ่านหน้าผู้อื่น นักเรียนคิดว่าการกระทำของนักเรียนคนนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องและสถานการณ์สมมติเรื่อง "แก๊วกันดีกว่า" ให้นักเรียนฟัง

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัครจำนวน 5 คน แล้วแจกบทบาทแสดงเรื่องแก๊วกันดีกว่าให้นักเรียนไปศึกษา โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริงและเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยให้เวลานักเรียนศึกษามบทบาทการแสดงประมาณ 5 นาที พร้อมทั้งแจกแบบสังเกตการแสดงและอธิบายวิธีบันทึกการสังเกต ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ และไม่ได้ร่วมแสดง

2.2 เมื่อนักเรียนพร้อม ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทตามที่ได้รับ โดยมีนักเรียนที่เหลือเป็นผู้ชมคอยสังเกตการณ์การแสดงและบันทึกการสังเกต เวลาที่ใช้ในการแสดงประมาณ 10-15 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายผลเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้คำถาม

นำ ต่อไปนี้

- 3.1 นักเรียนคิดว่าภาระกระทำของศิรินทรถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3.2 ถ้านักเรียนพบเหตุการณ์เช่นเดียวกับครูสุมล นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
- 3.3 นักเรียนคิดว่าสิ่งที่เรศแนะนำสิรินทรเป็นอย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามคำแนะนำของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง แก๊งค์กันดีกว่า และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมดังนี้

การส่งสิ่งของให้กับผู้ใด ถ้ามีการล้วงเกินต่อกันควรกล่าวคำขอโทษ และยกมือไหว้ก่อนที่ส่งสิ่งของให้ไป การไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่นถือเป็นส่วนหนึ่งของมารยาทในชั้นเรียนที่ควรปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการตอบคำถามขณะอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 11

เรื่อง "แก๊งค์กันดีกว่า"

ในห้องเรียนชั้น ป.6 ครูสุมลมอบหมายงานให้นักเรียนเติมคำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษ และให้นักเรียนนำสมุดงานมาส่งที่โต๊ะหลังจากนักเรียนเติมคำศัพท์เสร็จแล้ว นักเรียนที่ทำงานเสร็จก่อนใครทั้งหมดในห้องได้แก่ อัญชุลี กิตติ ศิรินทร และนิคม ได้นำสมุดงานมาให้ครูตรวจ ศิรินทรต้องการให้ครูตรวจสมุดเป็นคนแรก จึง

รับส่งสมุดผ่านหน้ากิตติไป แขนของศิริพรชนกถูกระยะของกิตติ ครูจึงกล่าวเตือนให้ ศิริพรระมัดระวังในการส่งสิ่งของว่าไม่ควรข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่นเพราะเป็น กิริยาที่ไม่เหมาะสมและไม่งาม ศิริพรเดินกลับไปที่โต๊ะเรียนอย่างเชื่องช้าและนั่งลง นเรศหันหน้ามาพูดปลอบใจและบอกศิริพรให้ดู อัญชลีส่งงานครูชี้ว่า เธอจะเดินไป เข้าแถวและหยุดยืนอยู่ข้างโต๊ะครู ยกมือไหว้ก่อน แล้ววางสมุดบนโต๊ะครูและยกมือ ไหว้อีกครั้งหนึ่ง ศิริพรหันมายิ้มให้กับนเรศและยอมรับในการกระทำของอัญชลี

บทบาทของผู้แสดง "แก้ไขกันดีกว่า"

บทบาทของครูสุมล

ฉันชื่อครูสุมล เป็นครูสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้น ป.6 ฉันได้มอบหมายงาน ให้นักเรียนเติมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และนำสมุดงานมาวางบนโต๊ะครูเมื่อทำงาน เสร็จแล้ว แล้วฉันก็นั่งตรวจงานที่โต๊ะครูหน้าชั้นเรียน ต่อมาฉันนักเรียนนางงานมาส่ง ให้นักเรียนตรวจได้แก่ อัญชลี ศิริพร และนิคม ศิริพรรีบเดินมาส่งงานโดยส่งสมุดผ่านหน้า กิตติไป แขนของศิริพรชนกถูกระยะกิตติ ฉันจึงกล่าวเตือนศิริพรให้ระมัดระวังในการ ส่งสิ่งของว่าไม่ควรข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่นเพราะเป็นกิริยาที่ไม่เหมาะสมและไม่ งาม

บทบาทของศิริพร

ฉันชื่อศิริพร เป็นคนร่าเริง ต้องการให้ครูตรวจสมุดงานเป็นคนแรก จะได้เป็นคนเก่งที่สุดในห้องเรียน จึงรับส่งสมุดงานผ่านหน้ากิตติไป แขนของฉันชน ถูกระยะของกิตติ จึงถูกครูสุมลว่ากล่าวตักเตือนให้ระวังกิริยามารยาท ฉันเดิน อย่างเชื่องช้ากลับไปโต๊ะเรียนและนั่งลง นเรศมาพูดปลอบใจฉันและบอกให้สังเกต ว่า อัญชลีส่งสมุดงานครูด้วยกิริยาที่น่ารัก ฉันหันมายิ้มกับนเรศและยอมรับในการ กระทำของอัญชลี

บทบาทของนเรศ

ฉันท่อนเรศ เป็นนักเรียนชั้น ป.6 คนหนึ่ง มีจิตใจอ่อนโยนรักเพื่อนทุก ๆ คน มองเห็นศิริพรถูกครูกล่าวเตือนจึงพูดลอบใจ และแนะนำให้ศิริพรดูการส่งงานของอัญชูลีที่แสดงถึงการมีมารยาทที่น่ารัก

บทบาทของอัญชูลี

ฉันท้อัญชูลี เป็นเด็กชั้นป.6 ที่มีกิริยาวาจาเรียบร้อย สุภาพกับเพื่อน ๆ ทุกคน หลังจากที่เติมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเสร็จแล้ว ฉันท้นำสมุดงานมาส่งให้ครูสุ่มลตรวจ โดยฉันทเดินไปเข้าแถวและไปยืนข้าง ๆ ครู ยกมือไหว้แล้วจึงวางสมุดงานลงบนโต๊ะครู ยกมือไหว้อีกครั้งจึงกลับมาที่โต๊ะเรียน

บทบาทของนิคม

ฉันท่อนิคม เรียนหนังสืออยู่ชั้น ป.6 เป็นเด็กตั้งใจเรียน เมื่อเติมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเสร็จแล้วฉันทจึง เดินออกมาส่งสมุดงานพร้อมกับอัญชูลีและศิริพร

บทบาทของกิตติ

ฉันทือกิตติ เป็นเด็กเรียนดี มีมารยาทเรียบร้อย ทำงานคล่องแคล่วเสร็จทันเวลา ขณะจะส่งงานให้ครูตรวจถูกเพื่อนส่งสมุดผ่านหน้า แขนของเขามาถูกศีรษะฉันท

บทสนทนา "แก้ไขกันดีกว่า"

ครูสุ่มล "ให้นักเรียนเติมคำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษตามบนกระดานดำนี้ เสร็จแล้วนำไปส่งที่โต๊ะครู ครูจะนั่งตรวจงานอยู่ที่นั่นนะ"

อัญชูลี กิตติ ศิริพร และนิคม เดินมาส่งงาน

ศิริพร (รีบเดินมาส่งงานครู) และส่งสมุดงานผ่านหน้ากิตติ แขนของศิริพรถูกศีรษะของกิตติ

ครูสุ่มล "ศิริพร คราวต่อไปควรระมัดระวังในการส่งสิ่งของไม่ให้ข้ามศีรษะหรือ"

ผ่านหน้าผู้อื่น เพราะเป็นภริยาที่ไม่เหมาะสมและไม่งาม"

นเรศ พุดพลอบใจศิริพรว่า "ศิริพร เชอลองหันไปดูอัญชูลีส่งงานครูซิ ว่าเขา
เดินเข้าแถวและไปหยุดยืนอยู่ข้างโต๊ะครู ชกมือไหว้ก่อนส่งงานและจึง
ไหว้อีกครั้งเมื่อจะเดินกลับไปโต๊ะของเขา"

ศิริพร (ยิ้มให้กับนเรศ)

แผนการใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มบอกประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรม
การใช้บทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนาชักถามนักเรียนถึง ความหมาย ความสำคัญ และลักษณะ
ที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียน
3. นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และผู้วิจัยสรุป
เพิ่มเติม สิ่งที่ได้จากการร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
4. ผู้วิจัยขอใบ้ใจนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้อีกและกล่าวปิดการทดลอง

แผนการสอนปกติ ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนและนักเรียนในกลุ่ม

 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างมารยาทในชั้นเรียนและการสอนแบบปกติ

 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำว่า "มารยาทในชั้นเรียน" และสามารถบอกลักษณะสำคัญที่แสดงถึงมีมารยาทในชั้นเรียน

ชื่อกิจกรรม สร้างบ้าน

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดย
 - 1.1 ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง
 - 1.2 ให้นักเรียนแต่ละคนหยิบชิ้นส่วนรูปบ้านที่แบ่งเป็นส่วน ๆ คนละ 1 ชิ้น แล้วให้นักเรียนนำชิ้นส่วนที่ตนหยิบได้ไปหาชิ้นส่วนรูปบ้านที่เหลือจากเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อนำมาประกอบให้เป็นรูปบ้านที่สมบูรณ์

 1.3 ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมนี้ว่า เพื่อให้นักเรียนรู้จักคุ้นเคยกัน

2. ผู้วิจัยอธิบายจุดมุ่งหมายและลักษณะของการสอนแบบปกติเรื่อง "มารยาทในชั้นเรียน"

จุดมุ่งหมาย เพื่อนพัฒนามารยาทในชั้นเรียน

ลักษณะการสอน ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนตามจุดมุ่งหมาย และสอนโดยการบรรยายพร้อมใช้สื่อต่าง ๆ ตลอดจนการอภิปราย นักเรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็นพร้อมช่วยกันสรุปและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. ผู้วิจัยสนทนาถึงความสำคัญของการที่จะต้องมีมารยาทขณะอยู่ในชั้นเรียนและบอกลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียน

4. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของคำว่า "มารยาทในชั้นเรียน" และผู้วิจัยเปิดโอกาส

ให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

มารยาทในชั้นเรียน หมายถึง การแสดงกิริยาวาจาสู่สถานเรียบร้อย
 ของนักเรียนในชั้นเรียนต่อครูและเพื่อนได้อย่างเหมาะสม มารยาทใน
 ชั้นเรียนแบ่งเป็นมารยาททางวาจา ได้แก่ ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด
 ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะเพื่อนพูด ไม่พูดหยาบค้าย ไม่พูดแซงและไม่พูด
 ขัดจังหวะ มารยาททางกาย ได้แก่ ไม่แสดงสีหน้าเบื้อหน่าย ไม่แสดงสีหน้า
 เยาะเย้ย ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่นและไม่ส่ง
 สิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่จะพบกัน เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม
 ในครั้งต่อ ๆ ไป

ในการสอนแบบปกติ จะสอนทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดีของแต่ละสัปดาห์
 เวลา 15:40-16:35 น. ณ ห้องสมุดของโรงเรียน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 2

<u>เรื่อง</u>	ไม่พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่พูดกระซิบกระซาบขณะครูพูด
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	หยุดพูดกันก่อน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนว่าในขณะที่ครูพูดอยู่หน้าชั้นเรียน นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

2. ขั้นสอน

ผู้วิจัยเล่าเรื่อง หยุดพูดกันก่อน ให้นักเรียนฟัง หลังจากผู้วิจัยเล่าจบแล้ว ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและซักถาม

3. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนมาในวันนี้และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมสิ่งที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง

สื่อ เอกสารเรื่องสั้น หยุดพูดกันก่อน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนปกติ ครั้งที่ 4

เรื่อง ไม่พูดหยาบคาย

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่พูดหยาบคาย
 2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการพูดกับครูและเพื่อนด้วยถ้อยคำสุภาพ

ชื่อกิจกรรม ภาษาดอกไม้

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงความสำคัญของการไม่พูดหยาบคาย พร้อมกับให้นักเรียนยกตัวอย่างทีละคน

2. ขั้นสอน

ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ภาษาดอกไม้" ให้นักเรียนฟังจากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายและซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่เรียนมาทั้งหมดและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมสิ่งที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึงและผู้วิจัยเน้นการพูดจาที่สุภาพเรียบร้อย ไม่พูดหยาบคาย

สื่อ เอกสารเรื่องสั้น "ภาษาดอกไม้"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนปกติ ครั้งที่ 5

- เรื่อง ไม้พุดแข่ง
- จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม้พุดแข่ง
2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เมื่อต้องการ
- ซักถามหรือแสดงความคิดเห็น
- ข้อกิจกรรม โปรตรอสักนิดถ้าคิดจะพุด
- วิธีดำเนินการ
1. ขั้นนำ
- ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียน เมื่อนักเรียนเกิดความสงสัยต้องการ
- ซักถามหรือแสดงความคิดเห็น นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
2. ขั้นสอน
- ผู้วิจัยบรรยายถึงความสำคัญของการไม้พุดแข่งพร้อมกับยกตัวอย่างเรื่อง
- "โปรตรอสักนิดถ้าคิดจะพุด" ให้นักเรียนฟัง แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและ
- แสดงความคิดเห็น
3. ขั้นสรุป
- นักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการไม้พุดแข่งและการแสดงพฤติกรรมการ
- ไม้พุดแข่ง ได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมสิ่งที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง
- สื่อ ตัวอย่างเรื่อง โปรตรอสักนิดถ้าคิดจะพุด
- การประเมินผล
1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนปกติ ครั้งที่ 7

เรื่อง ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย

ชื่อกิจกรรม อดทนหน่อย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียน ถึงกิริยาที่นักเรียนเคยปฏิบัติเมื่อครูมอบหมายงานให้กระทำ

2. ขั้นสอน

ผู้วิจัยบรรยายความสำคัญของการไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย โดยใช้แผนภูมิประกอบพร้อมกับยกตัวอย่างเรื่อง "อดทนหน่อย" แล้วมีการอภิปรายและซักถามนักเรียน

3. ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปเรื่องที่ได้เรียนมาทั้งหมดและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง

สื่อ 1. แผนภูมิเนื้อหาไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่าย

2. ตัวอย่างเรื่อง อดทนหน่อย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนปกติ ครั้งที่ 8

เรื่อง ไม่แสดงสีหน้าเหาะเขี้ยว

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่แสดงสีหน้าเหาะเขี้ยว

ชื่อกิจกรรม ออย่าดูถูกกันนะ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียนเคยได้รับการแสดงสีหน้าเหาะเขี้ยวจากผู้อื่นและนักเรียนแสดงกิริยา เช่นนี้กับผู้อื่น

2. ขั้นสอน

ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ออย่าดูถูกกันนะ" ให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและซักถาม

3. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนทั้งหมดและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง

สื่อ เรื่อง ออย่าดูถูกกันนะ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนปกติ ครั้งที่ 9

เรื่อง ไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น

 2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อต้องการส่งสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น

สื่อกิจกรรม ขอหน่อยได้ไหม

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

 ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงวิธีการส่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้ผู้อื่น นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร

2. ขั้นสอน

 ผู้วิจัยบรรยายความสำคัญของการไม่โยนหรือขว้างปาสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้ผู้อื่น พร้อมทั้งเรื่องสั้นขอหน่อยได้ไหมเป็นตัวอย่างประกอบแล้วอภิปรายและซักถามนักเรียน

3. ขั้นสรุป

 นักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาที่เรียนใส่แผนภูมิและผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมสิ่งที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง

สื่อ เรื่องสั้น "ขอหน่อยได้ไหม"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนปกติ ครั้งที่ 10

- เรื่อง ไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น
- ชื่อกิจกรรม ระวังหน่อยนะ
- วิธีดำเนินการ
1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงประสบการณ์ที่นักเรียนเคยได้รับจากการที่ผู้อื่นส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้า และนักเรียนเคยปฏิบัติ เช่นนี้กับผู้อื่น
 2. ขั้นสอน

ผู้วิจัยเล่าเรื่อง ระวังหน่อยนะ ให้นักเรียนฟังแล้วซักถามนักเรียนพร้อมกับให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่นักเรียนรับฟัง
 3. ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปพร้อมทั้งเสนอแนวคิดจากเรื่องระวังหน่อยนะและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่นักเรียนไม่ได้กล่าวถึง
- สื่อ เรื่อง "ระวังหน่อยนะ"
- การประเมินผล
1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
 2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 11

เรื่อง ไม่ส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อมีการส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม แก้วไขกันดีกว่า

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงการปฏิบัติตนเมื่อมีการส่งสิ่งของข้ามศีรษะหรือผ่านหน้าผู้อื่น

2. ขั้นสอน

ผู้วิจัยยกตัวอย่างเรื่อง แก้วไขกันดีกว่า มาเล่าให้นักเรียนฟังและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและซักถาม จากตัวอย่างที่ผู้วิจัยยกมา

3. ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปและเสนอข้อคิดเห็นจากเรื่องแก้วไขกันดีกว่า และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง

สื่อ ตัวอย่างเรื่อง "แก้วไขกันดีกว่า"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แผนการสอนปกติ ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มบอกประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการ
สอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนถึง ความหมาย ความสำคัญ และลักษณะ
ที่แสดงถึงการมีมารยาทในชั้นเรียน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียน
3. นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
4. ผู้วิจัยขอใบยินนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้และกล่าวปิดการ

ทดลอง

ภาคผนวก ข

1. คะแนนดิบของกลุ่มทดลอง
2. คะแนนดิบของกลุ่มควบคุม
3. กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของ
ของนักเรียนเป็นรายบุคคล ตลอด 3 ระยะ

ตาราง 4 แสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่มทดลอง
ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	ลำดับที่	นักเรียนคนที่									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A ₁	1	43	45	40	46	44	43	47	54	38	42
	2	55	56	55	55	62	58	60	58	57	57
	มัชฐาน	49	50.50	47.50	50.50	53.00	50.50	53.50	56.00	47.50	49.50
B	3	63	54	57	71	64	78	61	66	74	63
	4	65	74	72	70	72	68	75	70	77	67
	5	70	79	76	82	71	81	83	84	83	77
	6	81	90	84	90	87	85	88	91	84	84
	7	83	91	93	87	93	90	92	92	87	92
	8	89	90	92	94	94	91	94	97	90	97
	มัชฐาน	75.50	84.50	80.00	84.50	79.50	83.00	85.50	87.50	83.50	80.50
A ₂	9	104	106	109	110	109	108	104	109	109	110
	10	100	112	112	108	113	116	113	112	103	116
	มัชฐาน	102.0	109.0	110.50	109.0	111.0	112.0	108.5	110.5	106.0	113.0
	11	103	112	107	105	104	109	106	108	109	109
	12	108	110	112	115	109	114	113	109	110	115
มัชฐาน	105.5	111	109.5	110	106.5	111.5	109.5	108.5	109.5	112.0	

ตาราง 5 แสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่มควบคุม
ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	ลำดับที่	นักเรียนคนที่									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A ₁	1	43	40	43	44	49	49	43	41	46	44
	2	61	52	53	59	60	48	57	61	51	56
	มัธยมฐาน	52	46.00	48.00	51.50	54.50	48.50	50.00	51.00	48.50	50.00
B	3	54	64	60	62	63	68	62	66	64	62
	4	68	70	76	79	75	70	70	76	68	69
	5	71	70	73	74	70	71	71	73	73	73
	6	72	74	75	72	75	74	78	80	79	73
	7	75	79	76	75	79	77	77	77	77	79
	8	82	81	78	77	84	83	81	81	80	78
	มัธยมฐาน	71.50	72.00	74.00	73.00	72.50	72.50	74.50	76.50	76.00	73.00
A ₂	9	96	95	96	98	96	97	95	93	97	97
	10	92	90	91	96	97	97	94	88	90	93
	มัธยมฐาน	94.00	92.50	93.50	97.00	96.50	97.00	94.50	90.50	93.50	95.50
	11	97	98	95	94	104	100	103	101	98	93
	12	89	89	91	96	95	91	94	93	95	90
มัธยมฐาน	93.00	93.50	93.00	95.00	99.50	95.50	98.50	97.00	96.50	91.50	

ตาราง 6 เปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้
บทบาทสมมติก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	มารยาทในชั้นเรียน		ผลต่างของ มารยาทใน ชั้นเรียน	อันดับ	R ⁻	R ⁺
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	49	102	53	1.0		1.0
2	50.5	109	58.5	5.5		5.5
3	47.5	110.5	63	9.0		9.0
4	50.5	109.0	58.5	5.5		5.5
5	53	111	58	4		4.0
6	50.5	112	61.5	8		8.0
7	53.5	108.5	55	3		3.0
8	56	110.5	54.5	2		2.0
9	47.5	106	58.5	5.5		5.5
10	49.5	113	63.5	10		10.5
รวม						53.5

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

T=0**

ตาราง 7 เปรียบเทียบมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนในกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนแบบปกติก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	มารยาทในชั้นเรียน		ผลต่างของมารยาทในชั้นเรียน	อันดับ	R ⁻	R ⁺
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	52	94	42	2.5		2.5
2	46.0	92.5	46.5	9.0		9.0
3	48	93.5	45.5	7.5		7.5
4	51.5	97	45.5	7.5		7.5
5	54.5	96.5	42	2.5		2.5
6	48.5	97	48.5	10.0		10.0
7	50	94.5	44.5	4.0		4.0
8	51	90.5	39.5	1		1.0
9	48.5	93.5	45	5.5		5.5
10	50	95.5	45	5.5		5.5
รวม						55

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

T=0**

ตาราง 8 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนมารยาทในชั้นเรียนก่อนและหลังการทดลอง
ของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง	อันดับ	กลุ่มควบคุม	อันดับ
1	53	11	42.0	2.5
2	58.5	15.5	46.5	9.0
3	63	19.0	45.5	7.5
4	58.5	15.5	45.5	7.5
5	58	14.0	42.0	2.5
6	61.5	18.0	48.5	10.0
7	55	13.0	44.5	4.0
8	54.5	12.0	39.5	1.0
9	58.5	15.5	45.0	5.5
10	63.5	20	45.0	5.5

$$\sum R_E = 153.5$$

$$\sum R_C = 55$$

$$U = 1.5^{**}$$

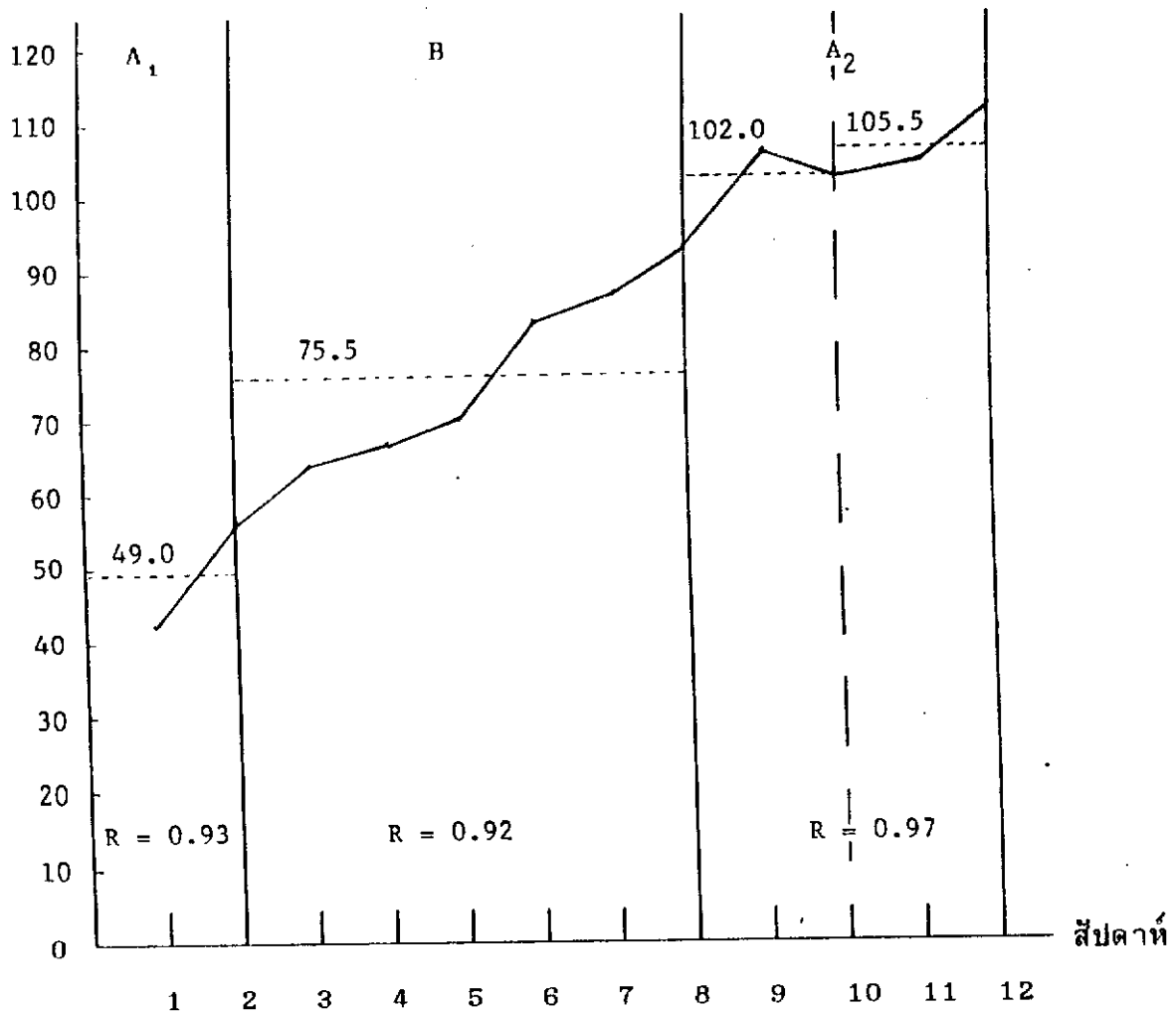
** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 1

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัชฌิมฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 3 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มทดลอง

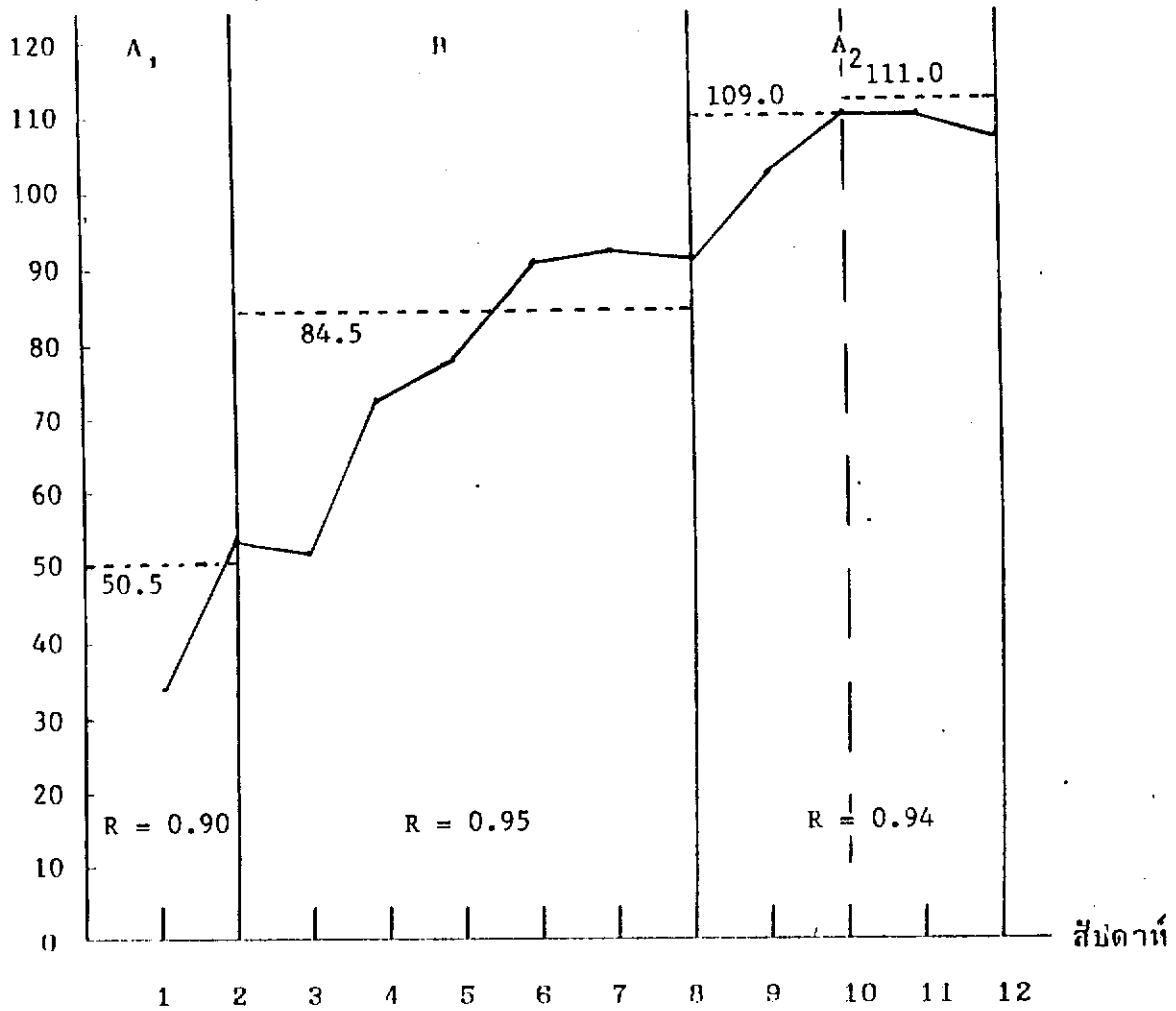
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 2

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัถฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

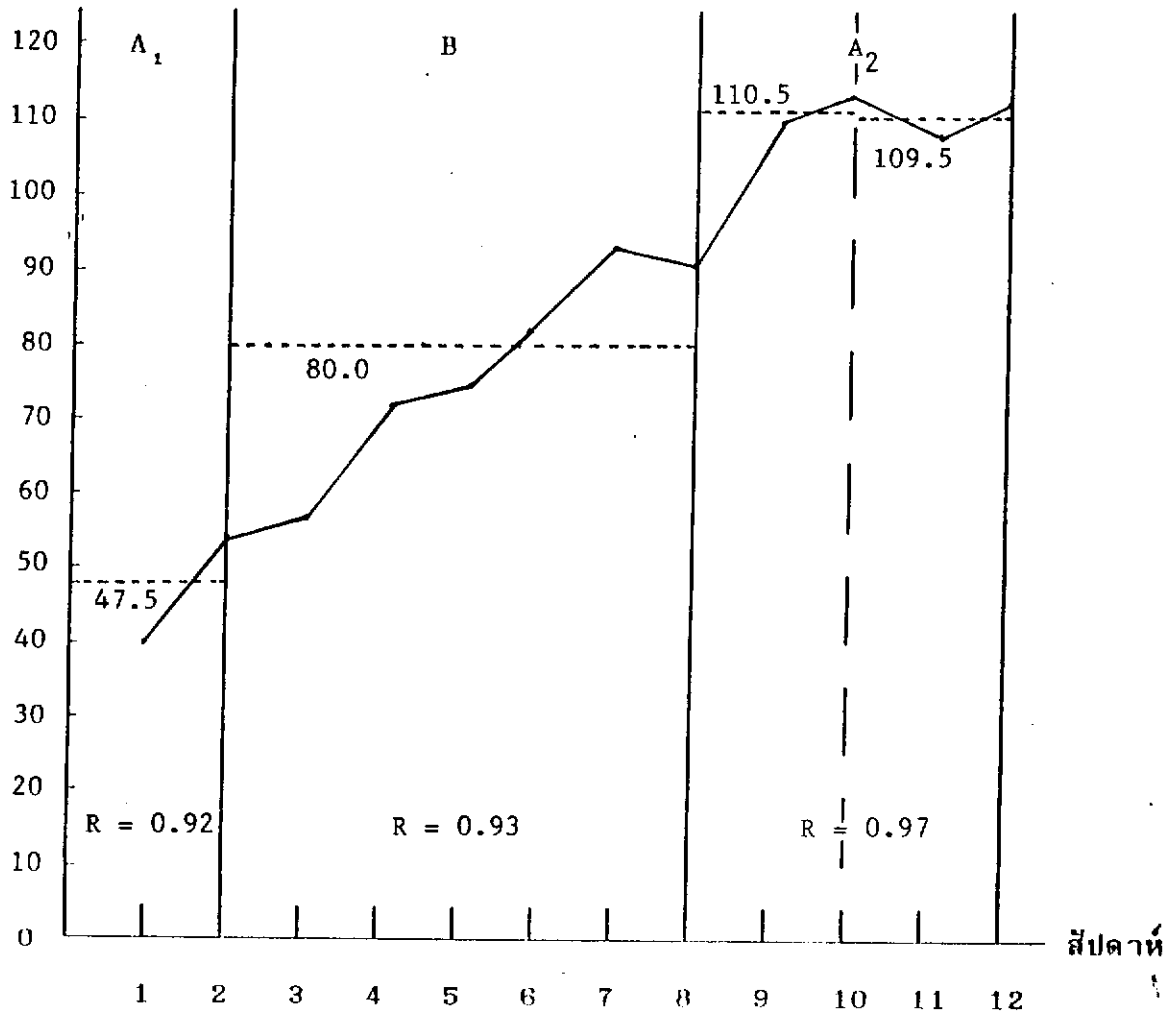
ภาพประกอบ 4 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มทดลอง
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 3

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

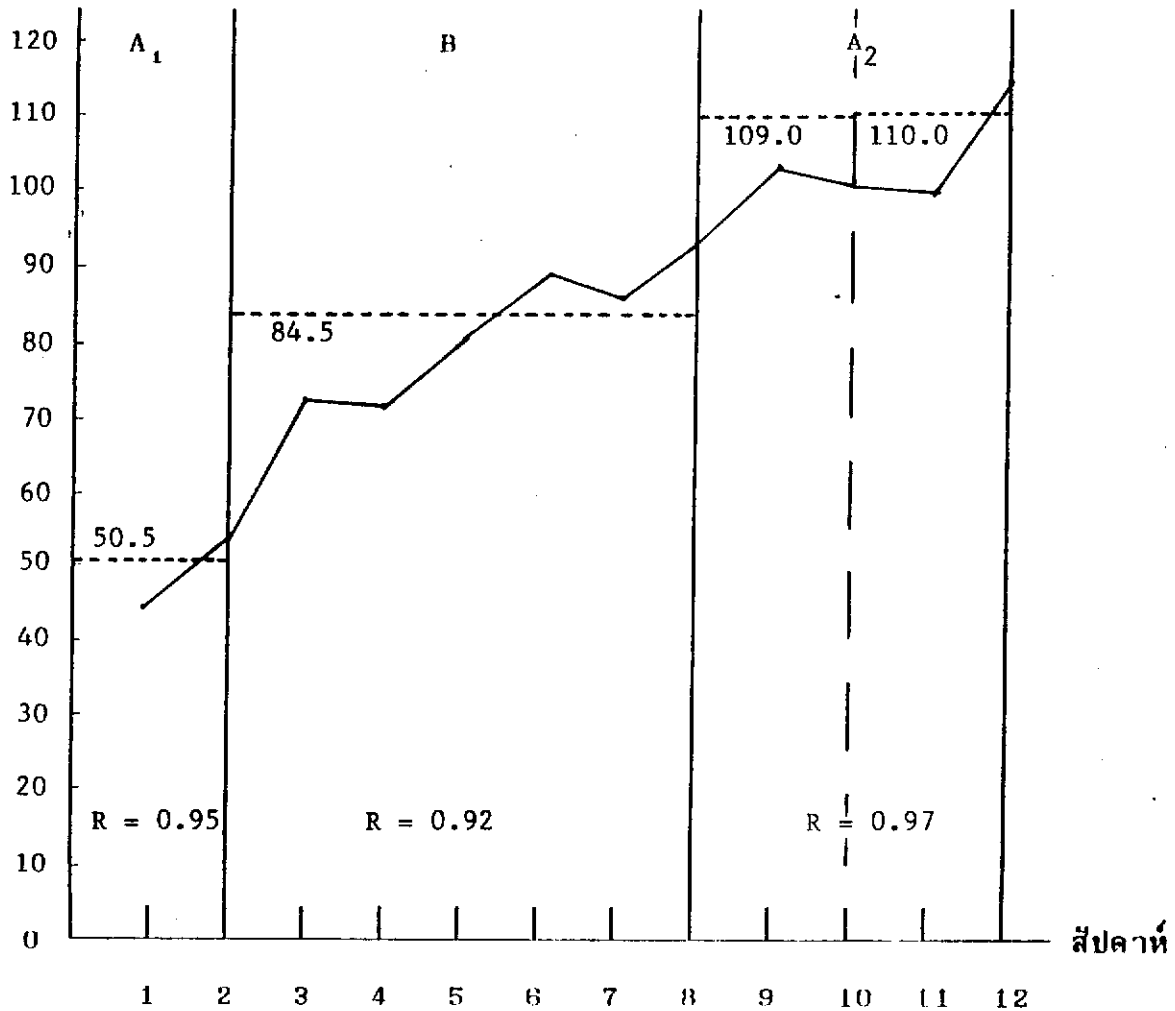
ภาพประกอบ 5 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มทดลอง
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 4

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

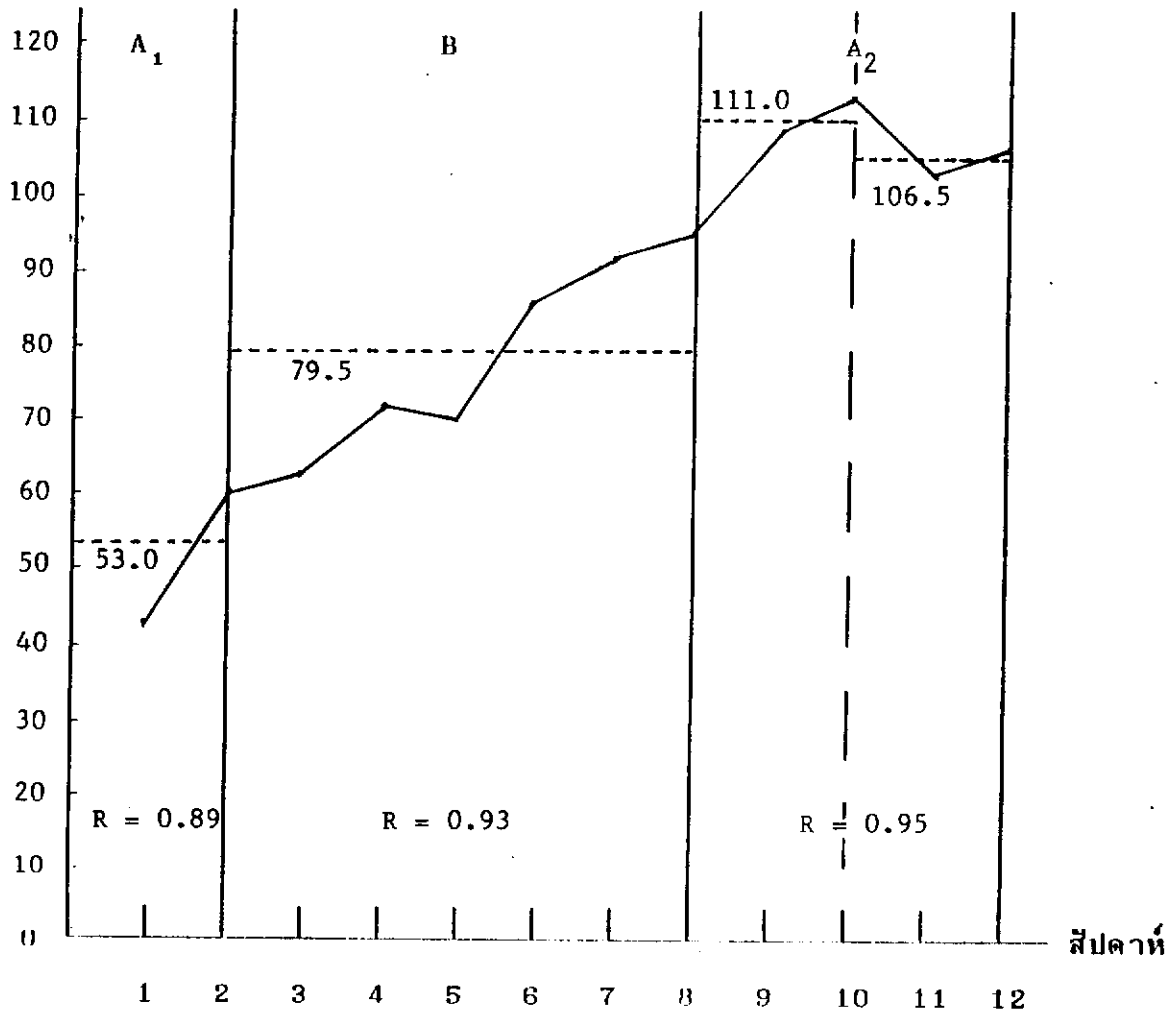
ภาพประกอบ 6 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มทดลอง
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 5

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัชฌิมฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

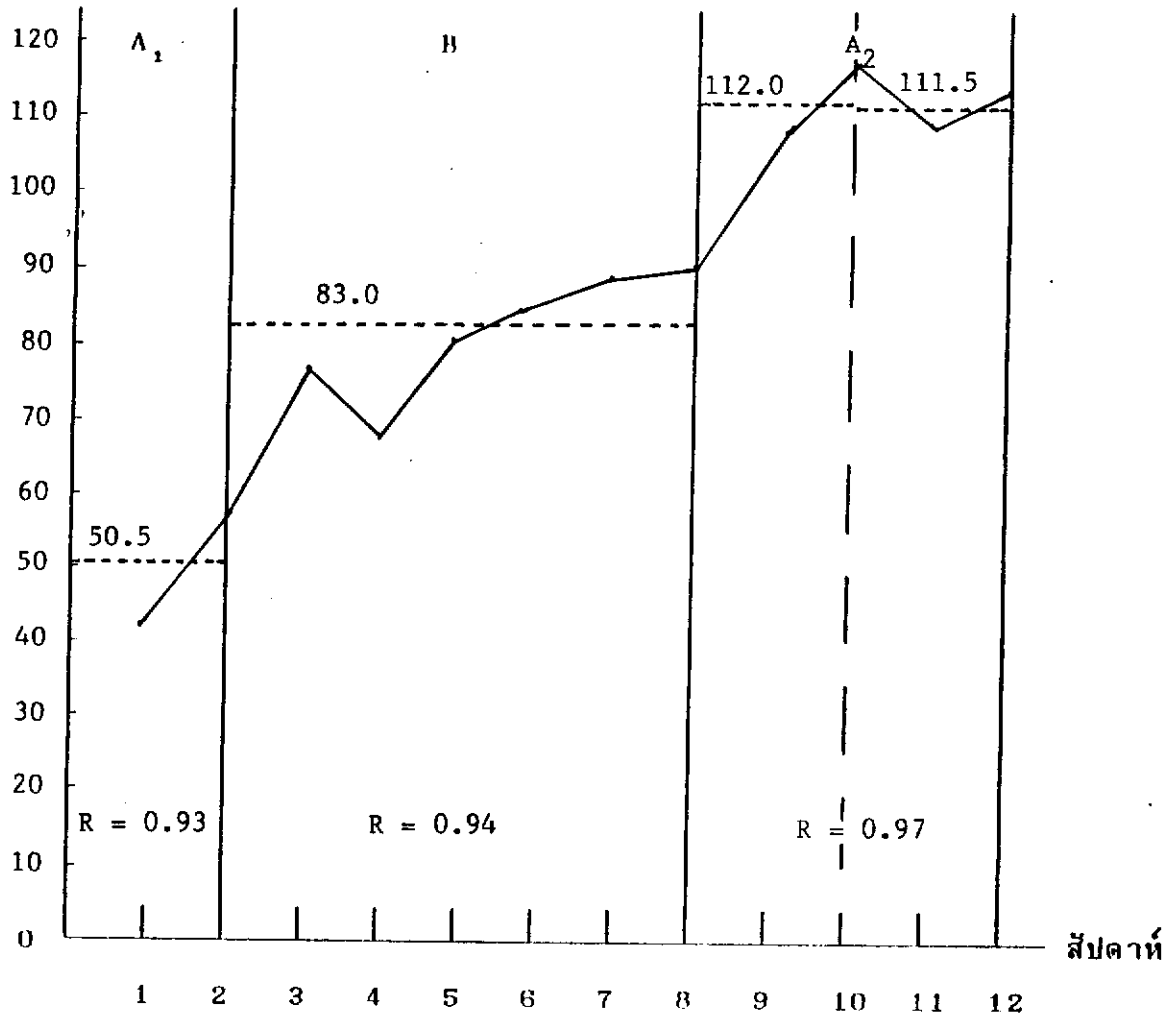
ภาพประกอบ 7 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มทดลอง ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 6

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

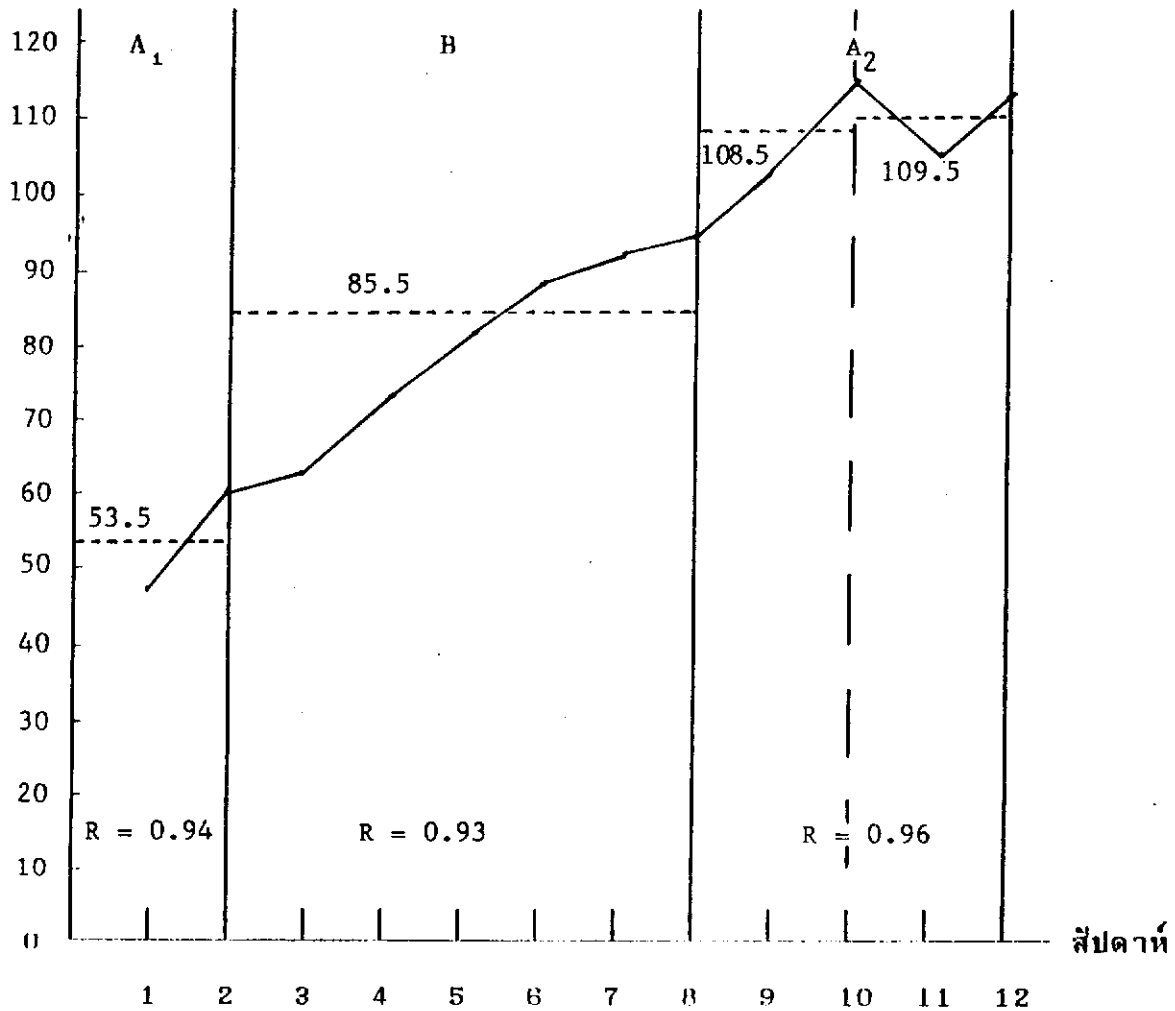
ภาพประกอบ 8 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มทดลอง
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 7

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

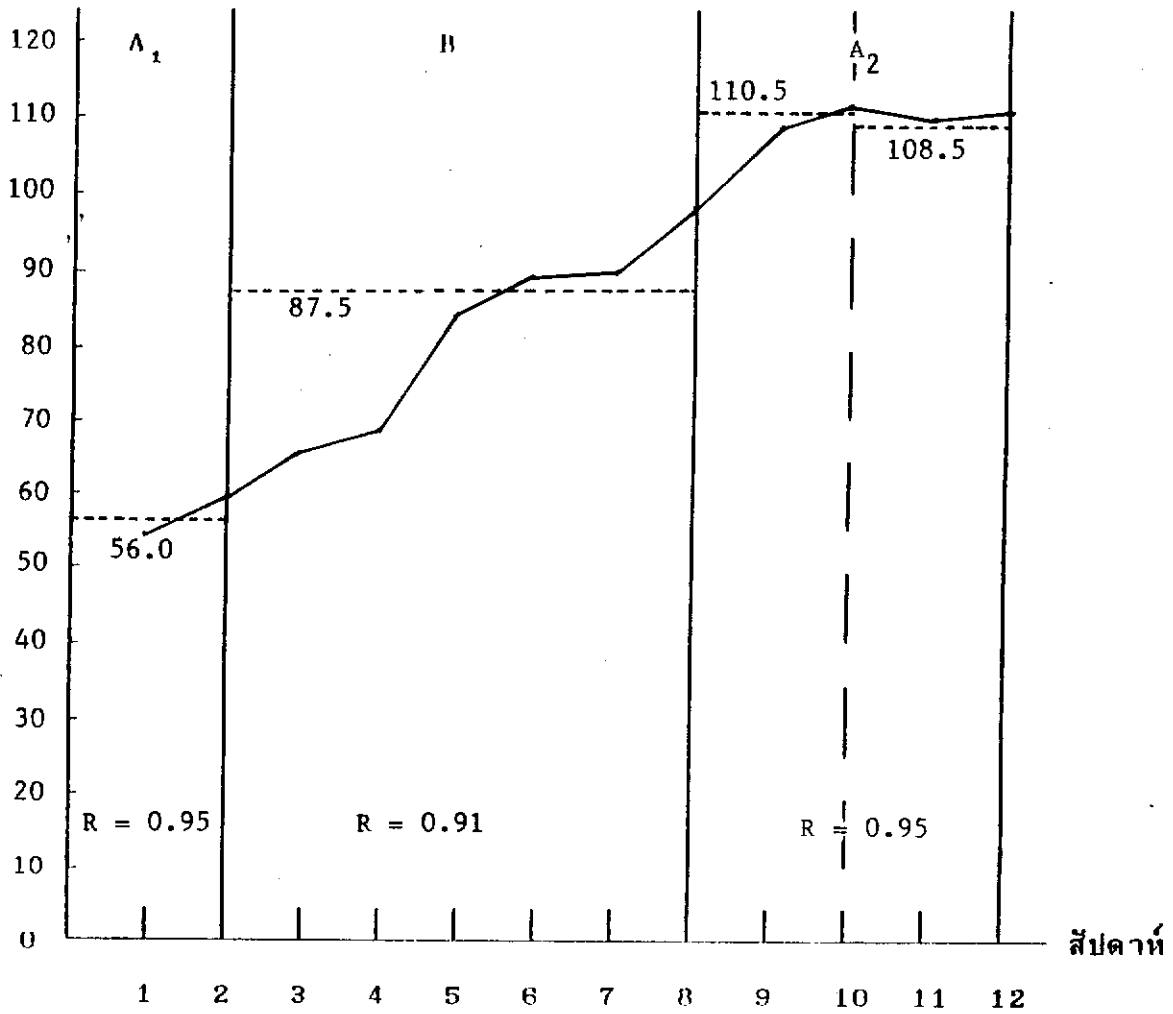
ภาพประกอบ 9 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มทดลอง
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 8

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

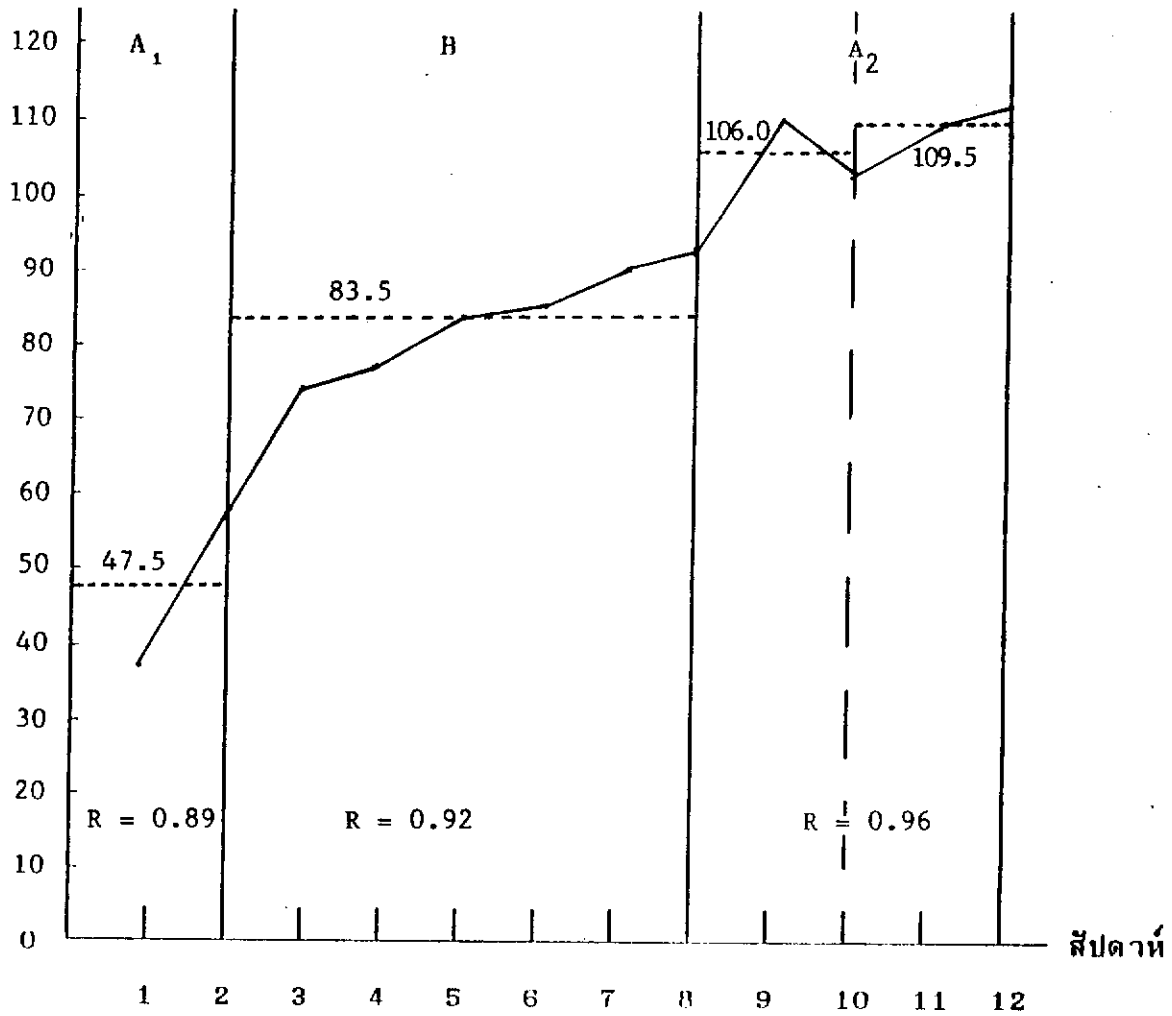
ภาพประกอบ 10 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มทดลอง
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 9

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัชฌิมฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

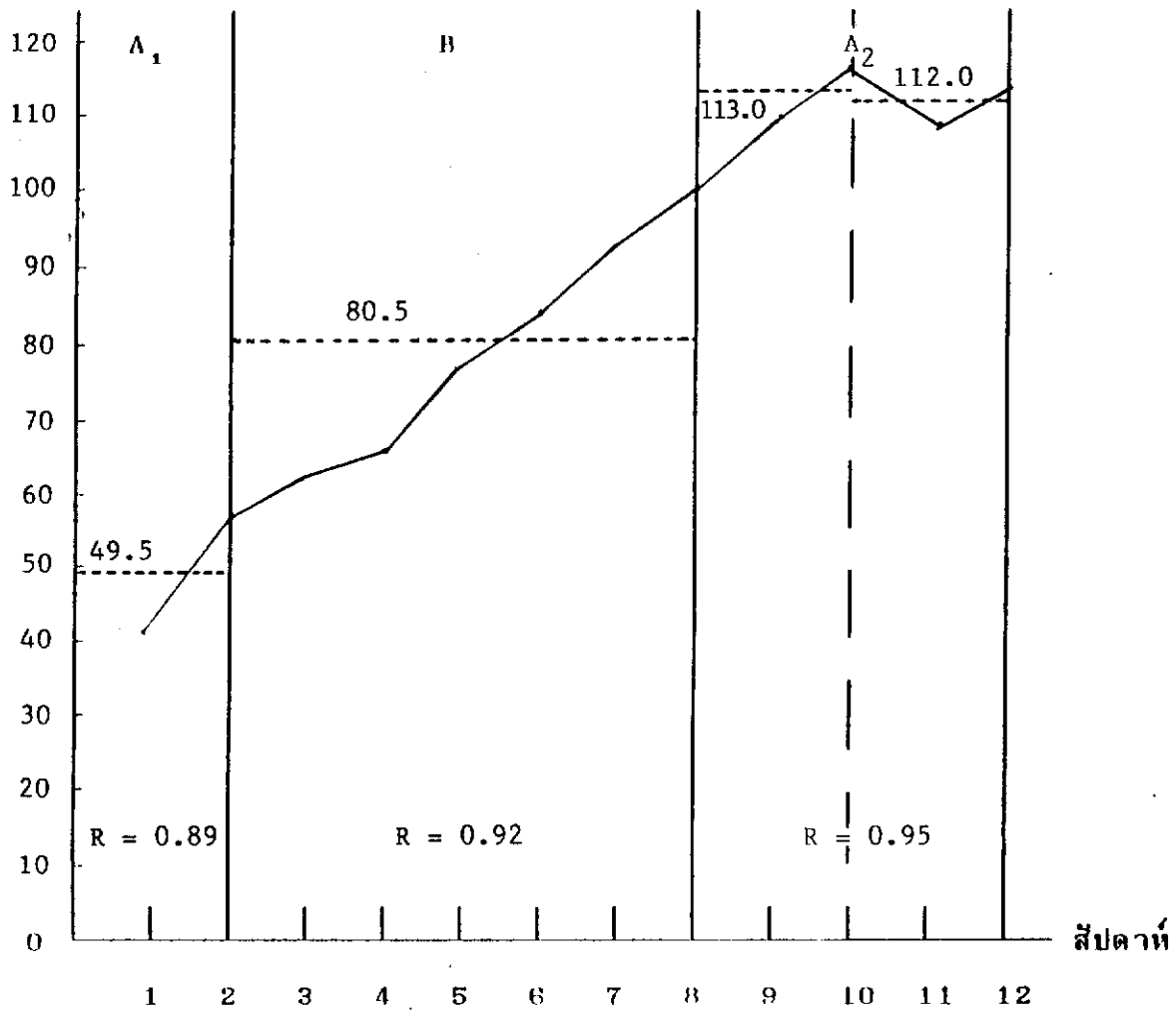
ภาพประกอบ 11 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 9 ในกลุ่มทดลอง
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มทดลอง

คนที่ 10

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

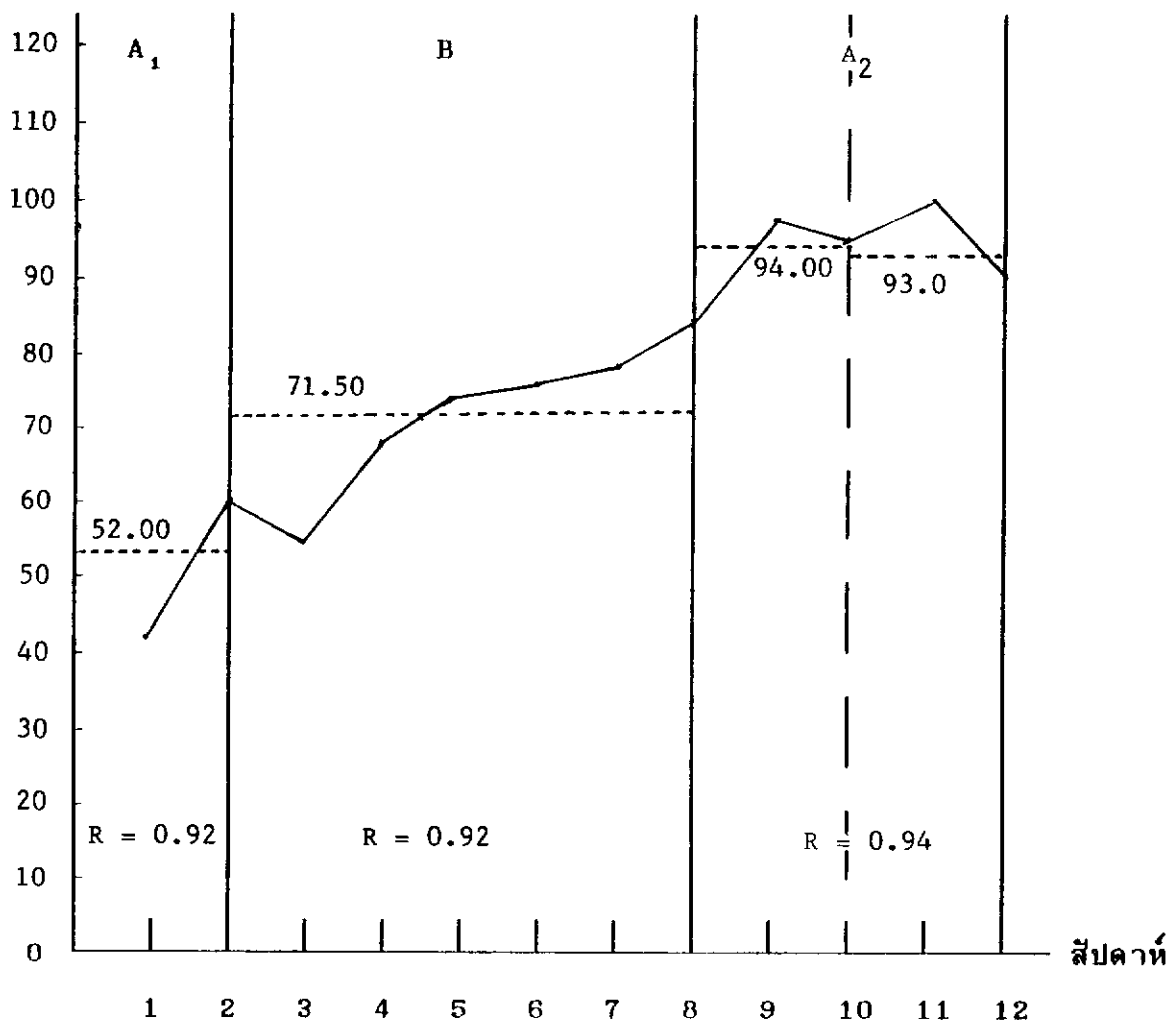
ภาพประกอบ 12 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 10 ในกลุ่มทดลอง
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 1

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัชฌิมฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

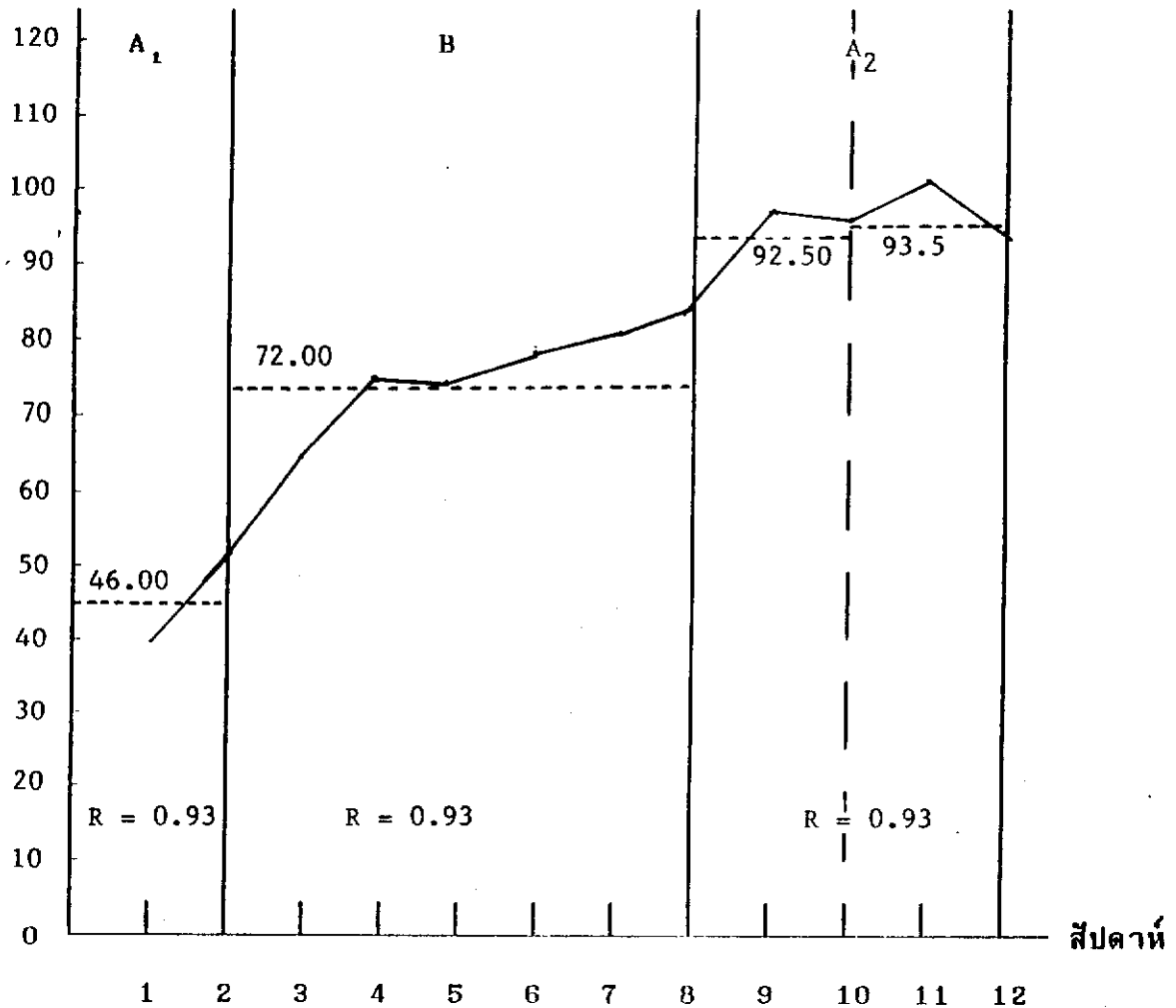
ภาพประกอบ 13 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มควบคุม
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 2

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัธยฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

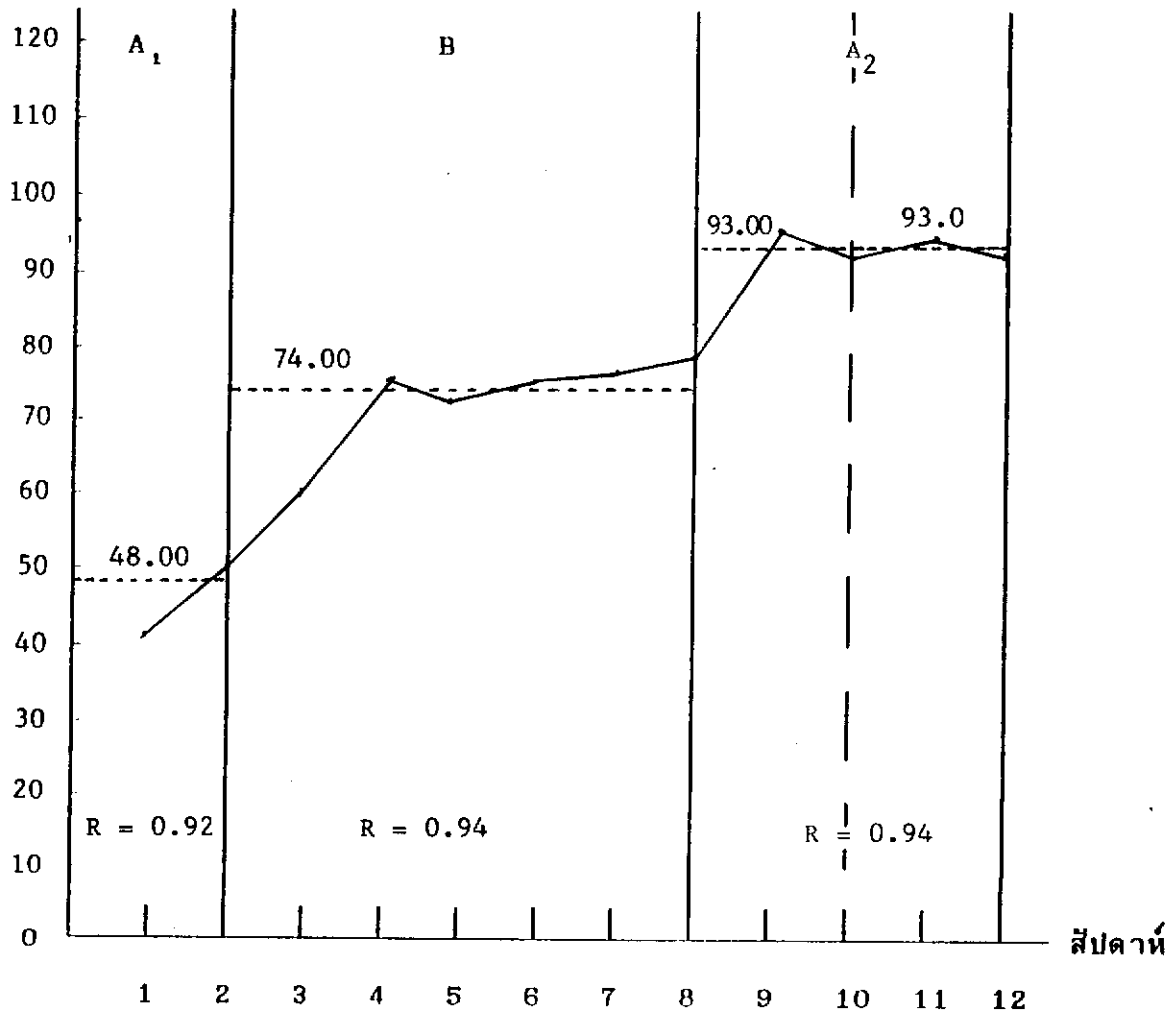
ภาพประกอบ 14 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มควบคุม
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 3

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัธยฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

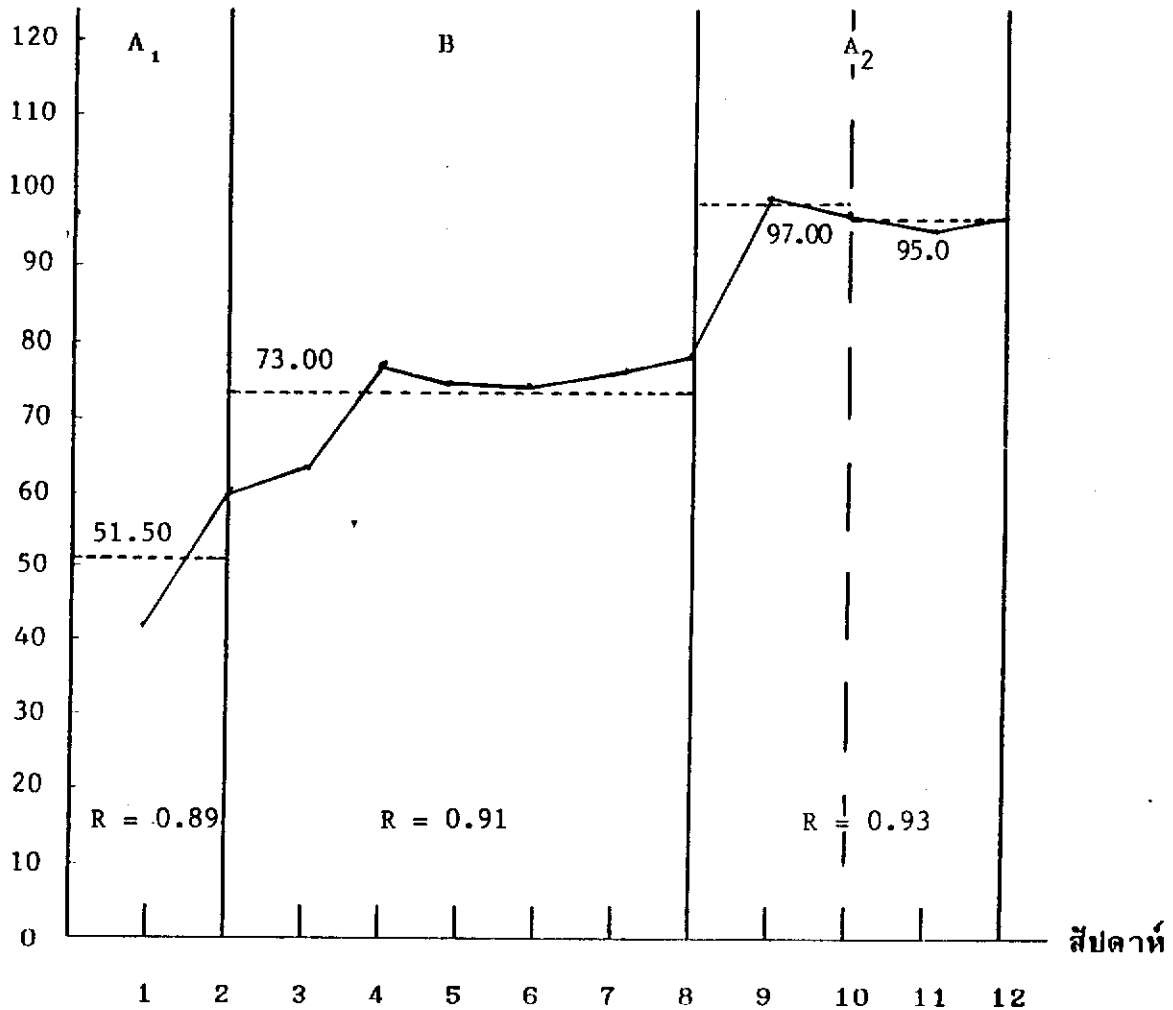
ภาพประกอบ 15 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มควบคุม
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 4

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัชฌิมฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

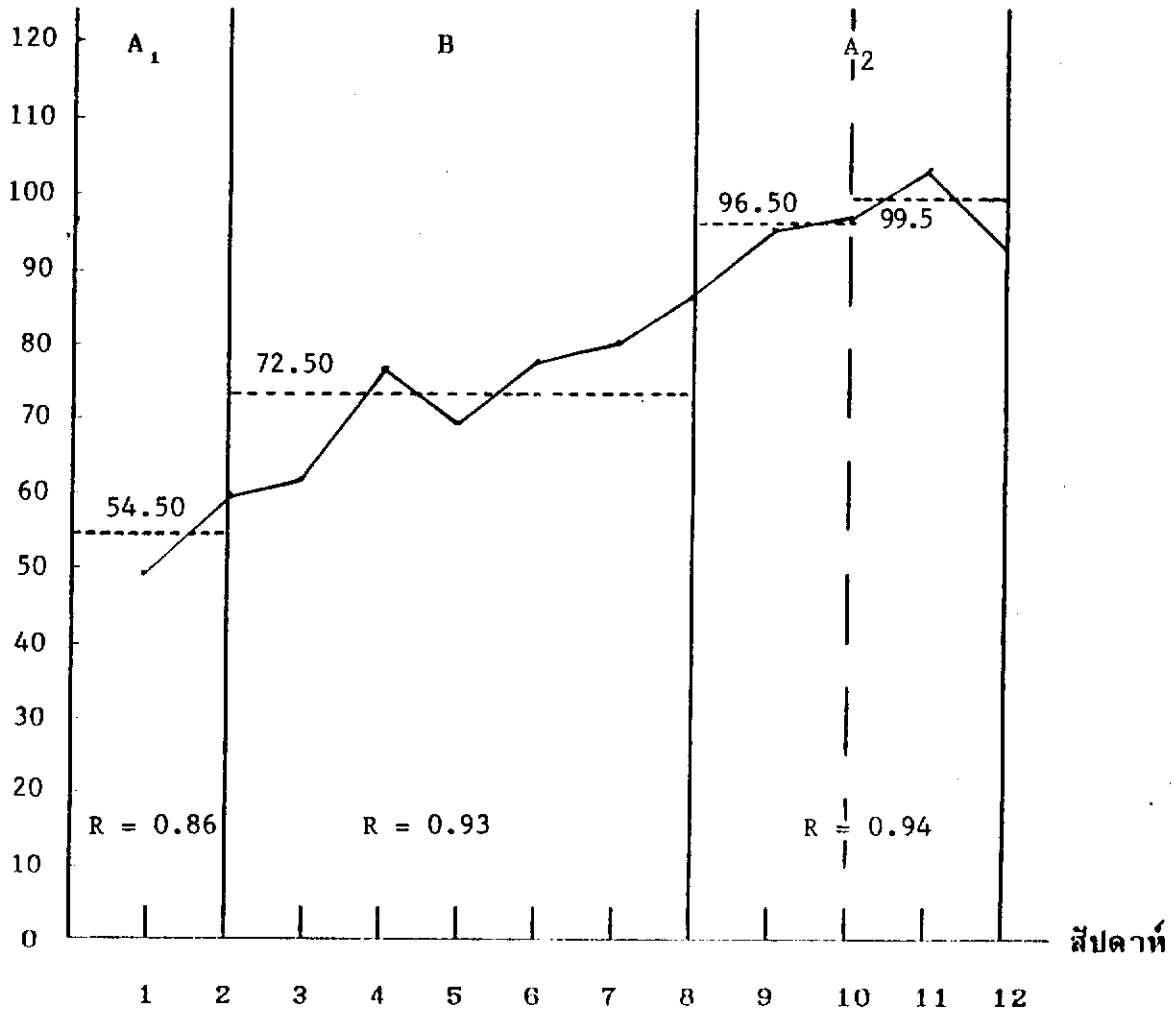
ภาพประกอบ 16 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มควบคุม
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 5

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัถยฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

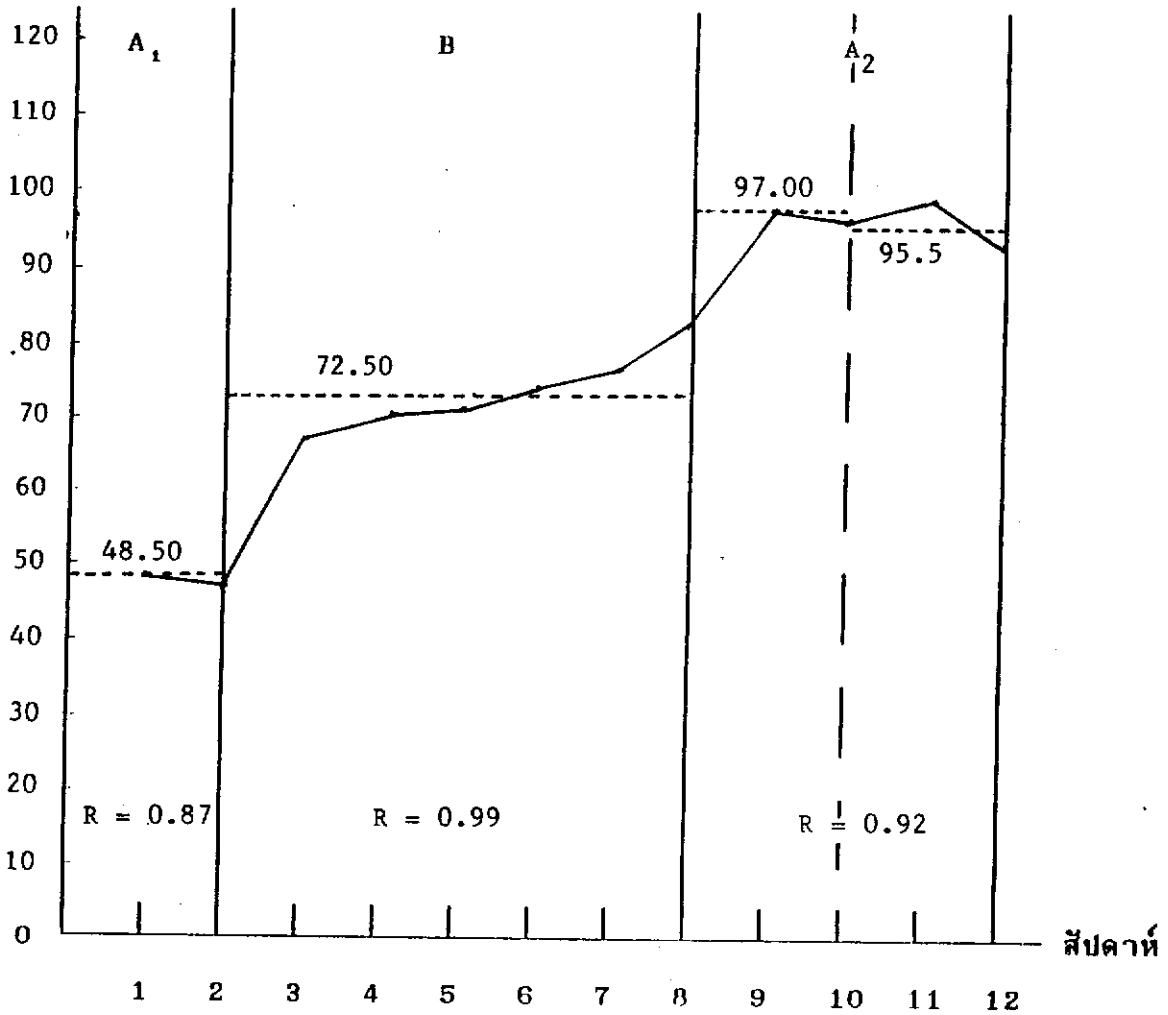
ภาพประกอบ 17 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มควบคุม
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 6

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัชฌิมฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

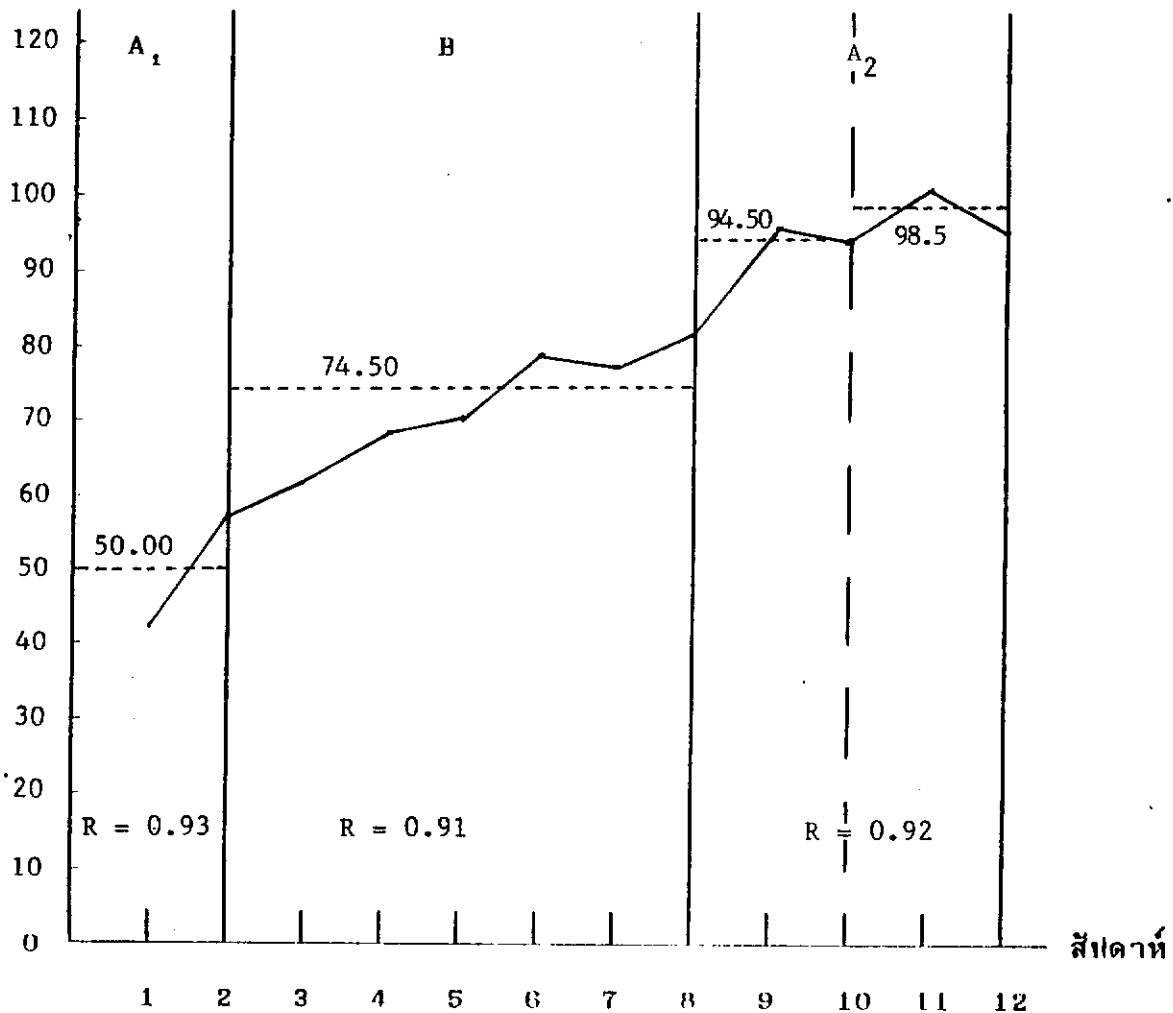
ภาพประกอบ 18 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มควบคุม
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 7

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัชยฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

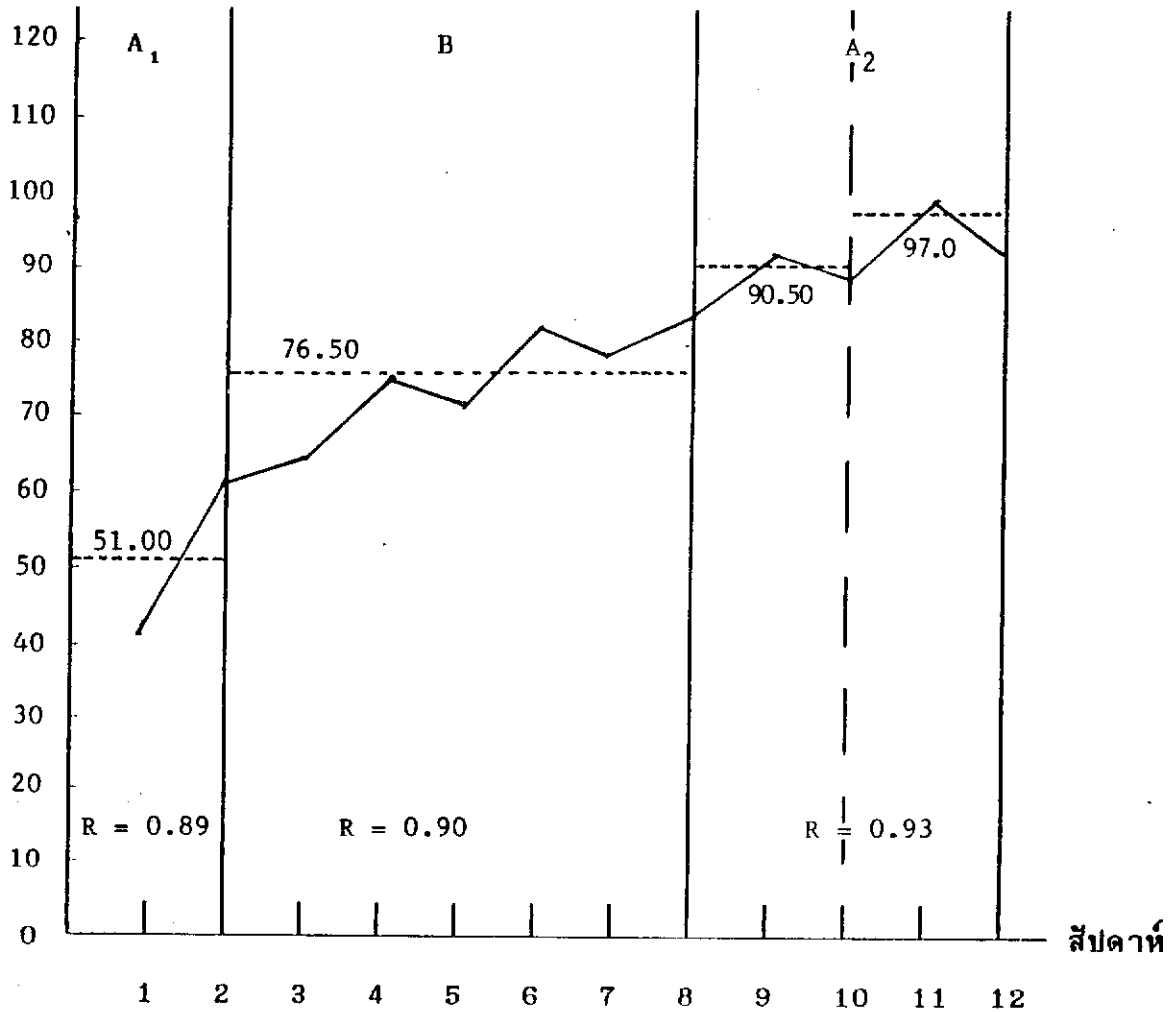
ภาพประกอบ 19 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มควบคุม
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 8

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

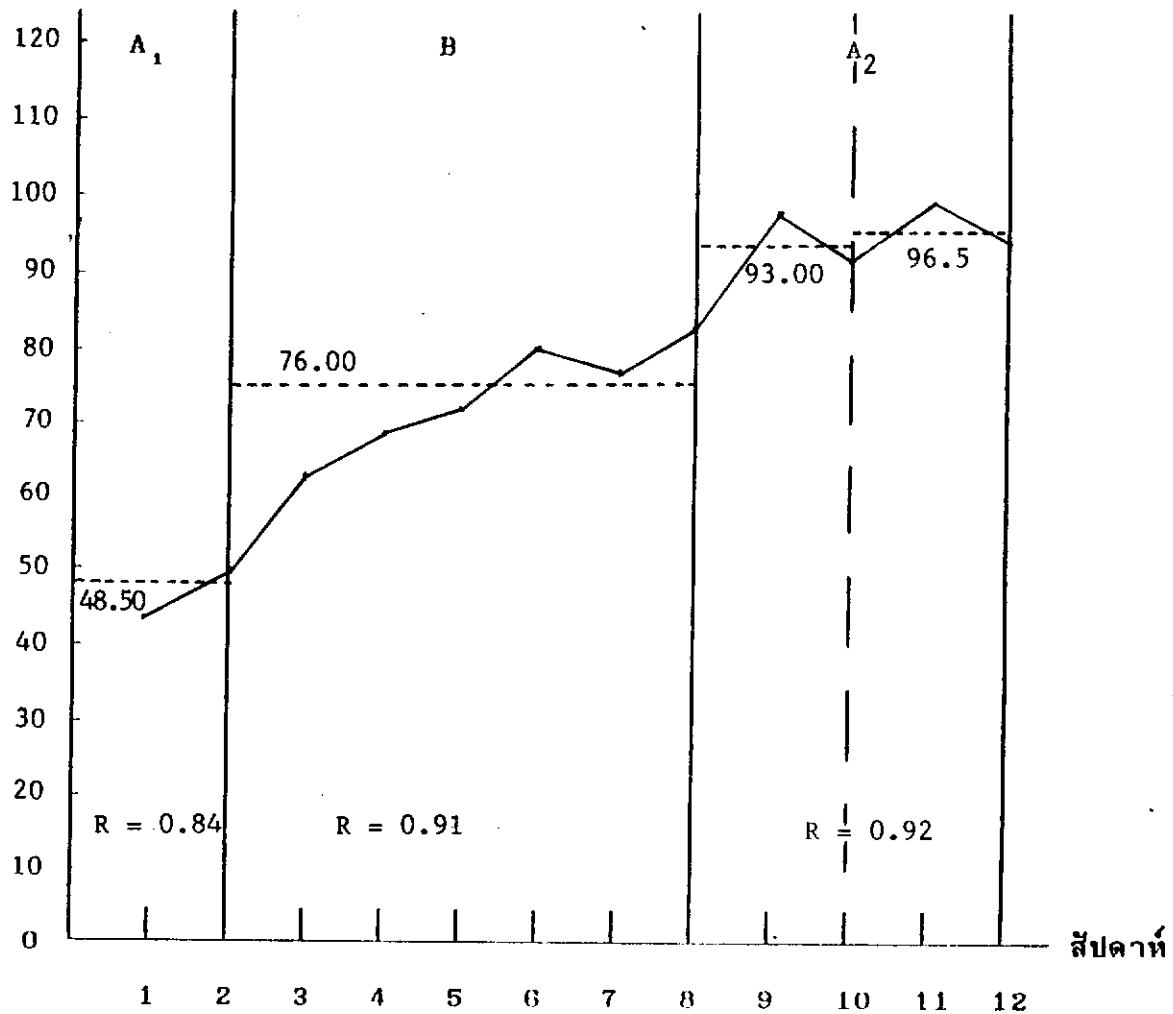
ภาพประกอบ 20 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มควบคุม
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 9

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัชฌิมฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

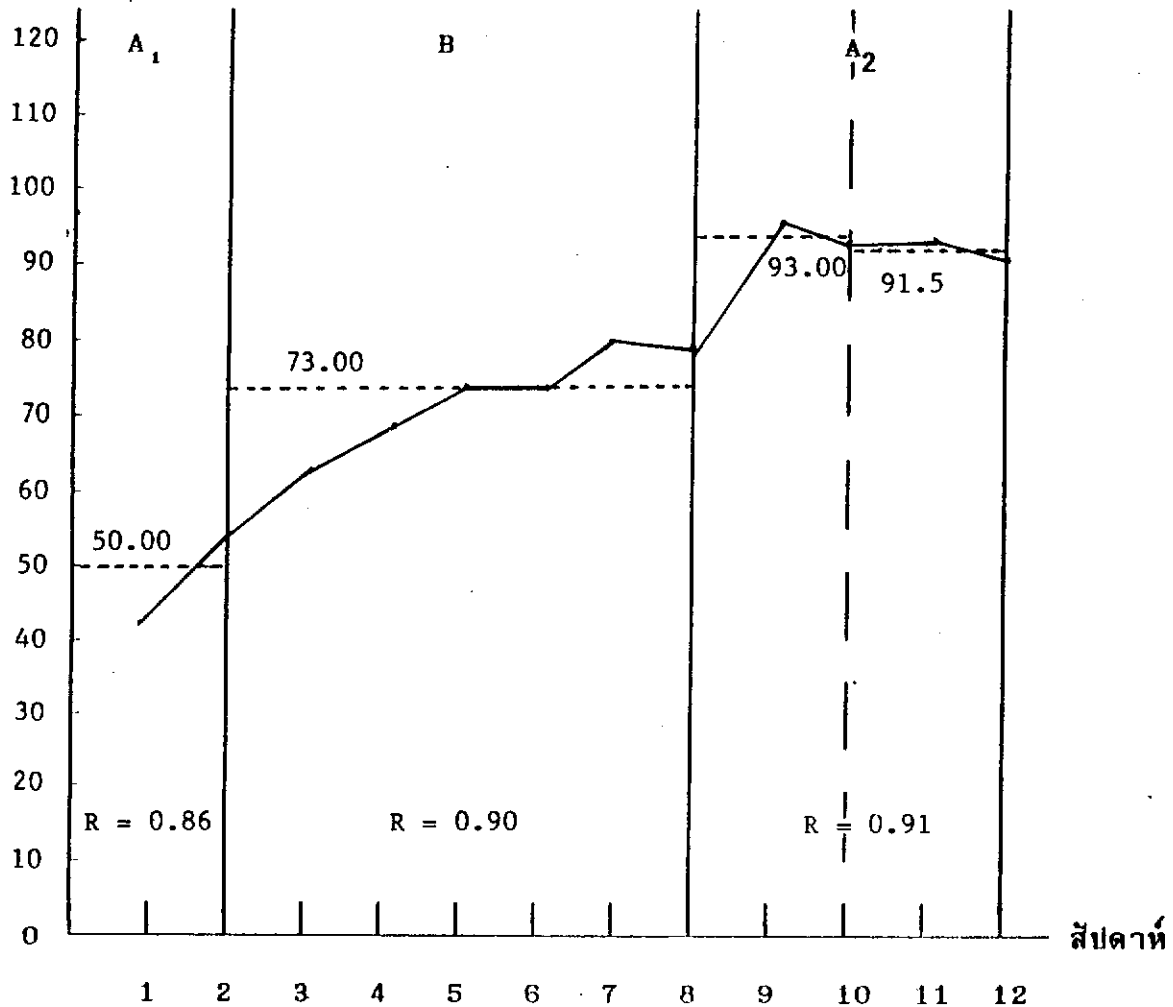
ภาพประกอบ 21 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 9 ในกลุ่มควบคุม
 ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

กลุ่มควบคุม

คนที่ 10

ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียน

- ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัชฌิมฐานเฉลี่ยของมารยาทในชั้นเรียนในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 22 ความถี่ของมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนคนที่ 10 ในกลุ่มควบคุม
 ตลอด 3 ระยะ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาว อรุษา อินทปัญญา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 291ก/1 ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
10130

สถานที่ทำงานปัจจุบัน
โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัด
สมุทรปราการ

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ 2 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2512 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนวิสุทธิกษัตริย์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

พ.ศ. 2514 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
วิทยาลัยครูธนบุรี กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2518 การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกภูมิศาสตร์)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2536 การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

บทคัดย่อ

ของ

อุษา อินทปัญญา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

ธันวาคม 2536

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาท
ในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอ
นระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีมารยาทในชั้นเรียนไม่เหมาะสม จำนวน 20 คน ซึ่งได้
จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้บทบาทสมมติ ส่วนกลุ่มควบคุม
ได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการสังเกตมารยาทในชั้นเรียน
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้การทดสอบของ วิลคอกชัน และแมน-วิทนีย์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่านักเรียน
ที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF ROLE PLAYING ON CLASSROOM
ETIQUETTE OF PRATHOM SUKSA VI STUDENTS
OF WAT RASRANGSUN SCHOOL
IN AMPHOE PHRAPRADAENG CHANGWAT SAMUTPRAKARN

AN ABSTRACT

BY

USA INTHAPANYA

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

December 1993

The purpose of this experimental research was to study the effect of role playing on classroom etiquette of Prathom Suksa VI Students of Wat Rasrangsun School in Amphoe Phrapradaeng, Changwat Samutprakarn in academic year 1993. The subjects were 20 inappropriated classroom etiquette students who were randomly to experimental group and control group. Each group was consisted of 10 students. The experimental group was exposed to role playing while the control group was taught by conventional instruction. The instrument was observational record of classroom etiquette. The data was analysed by The Wilcozon Matched Pairs Signed-Rank test and The Mann-Whitney U test.

The results were as follows :

1. The Classroom etiquette of the students who were exposed to role playing was significantly higher than before the experiment at .01 level.

2. The Classroom etiquette of the students who were taught by conventional instruction was significantly higher than before the experiment at .01 level.

3. The Classroom etiquette of the students who were exposed to role playing was significantly higher than the other group who were taught by conventional instruction at .01 level.